

Masteroppgave i Kulturmøte

Oppgavetittel:

Et landskap av FOR eller IMOT? -norsk grasrotengasjement
og Palestinakonflikten 1965-2015

Studiepoeng: 60

Forfatter: Kari Morstøl

Måned / år: 11/15

English summary

This master thesis in culture encounter is about the Norwegian grass root movement for the Palestinians and the Jews. After the Second World War the whole Norwegian society was largely supporting the Jews, and the Palestinians was only referred to as Arabs and not as Palestinians. The Norwegians did not relate to them in the same way as the Jews, and in this context the Norwegian Palestinian Committee was founded in 1970. Their goal was to support the Palestinians in their fight for national liberation. Five years later the organization Med Israel for fred (MIFF) was founded, and their goal was to give correct information about the Israel-Palestine conflict. They would also refute what they meant was unilateral information from the Palestinian Committee. From the 1970s the Norwegian society has reversed in their attitudes, and today the media, the opinion and the politics tend to be much more supportive to the Palestinians than to Israel.

The two organizations represent more than 12 000 members, and are working towards political goals in line with the wishes of the Palestinians and the Jews. In this thesis I have examined what affects the volunteers in MIFF and the Palestine committee when it comes to motivation and engagement. My research shows that the volunteers in both organizations are motivated by concrete events in the conflict like the Six-day or the war in Gaza in 2014. But what motivates them the most is trips to Israel or Palestine, which has resulted in the establishment and administration of local branches. The research also shows that they strive with the same challenges when it comes to knowledge about the conflict in the society, and a polarized debate. But there are also some differences, to illustrate; MIFF is in a position where they find media to be harder to relate to, because they find them to be partisan to the Palestine. MIFF are also more often confronted in a negative way when presenting their views or opinions. This thesis shows that the volunteers relate to different realities, and have totally different experiences with the Palestine-conflict.

Norsk sammendrag

Denne masteroppgaven omhandler den norske grasrotbevegelsens engasjement for palestinerne og jødene. Etter den andre verdenskrig støttet hele det norske samfunnet jødene, og palestinerne var bare referert til som arabere og ikke palestinere. Nordmenn forholdt seg ikke til dem på samme måte som de gjorde med jødene, og det var i denne konteksten Palestinakomiteen ble etablert i 1970. Deres mål var å støtte palestinerne i deres nasjonale frigjøringskamp. Fem år senere kom organisasjonen Med Israel for fred (MIFF), og deres mål var å gi det de mente var rett informasjon om konflikten mellom Israel og Palestina. De ville også tilbakevise det de så på som ensidige, forvrengte løgner fra Palestinakomiteen. Fra 1970-tallet begynte det norske samfunnet å endre sine holdninger til konflikten, og i dag er media, opinionen og politikken mer på palestinerne side enn noen gang.

De to organisasjonene representerer mer enn 12 000 medlemmer, og jobber mot politiske mål på linje med de ønskene palestinerne og jødene har for sine stater. I denne masteroppgaven har jeg undersøkt hva det er som påvirker de frivillige i MIFF og Palestinakomiteen når det kommer til deres motivasjon og engasjement. Mine undersøkelser viser at de frivillige informantene i begge organisasjonene er motiverte av konkrete hendelser i konflikten som Seksdagerskrigen eller krigen i Gaza 2014. Men det som motiverer mest til økt engasjement som å opprette/drive et lokallag er de personlige møtene de får med palestinere og jøder på reiser til Israel eller Palestina. Undersøkelsen viser også at de frivillige møter de samme utfordringene i form av befolkningens kunnskap om konflikten og ikke minst en svært polarisert debatt. Det er også noen forskjeller, som at MIFF i dag synes det er vanskelig å forholde seg til media fordi de mener det bildet som fremstilles er partisk og pro-palestinsk. MIFF konfronteres også oftere på en negativ måte når de presenterer sine meninger om konflikten. Oppgaven viser at de to partene lever i hver sin virkelighet, og har helt forskjellige opplevelser av den krigen de må forholde seg til.

Forord

Jeg tror jeg vil sitere Ibsens Nora som sa det så treffende, ”Jeg har en sånn umåtelig lyst til å si: død og pine”.

At jeg nå sitter og skriver forord er som mine tre barn ville sagt nokså sykt. Det er de som mer enn noen andre har hatt innsikt i at det ikke bare har vært lystige stunder, selv om jeg gjerne skulle sagt noe annet. De har tatt rollen som motivatorer på alvor, og jeg har fått oppmuntring og kjeft når det har passet seg sånn. Takk Jack-Andre, Anja og Cathrine for at dere har hatt tålmodighet med mamma!

Jeg må også takke de 19 informantene som gjorde det mulig for meg å få en større innsikt i det arbeidet de gjør. Det er med stor respekt jeg har lest alle svarene dere har gitt meg, og det har slått meg mange ganger at de menneskene dere jobber for er utrolig heldige. Dere har en motivasjon og et engasjement som kunne flyttet fjell, og jeg håper fjellet lar seg flytte snart.

Takk til dere som hjalp med marger, pdf, sidetall og min svake forståelse for det engelske ordet ”against”. Jeg takker også øvrig familie og venner, jeg må vel bake noen kaker for å gjøre opp for mange oppmuntrende ord.

Nå er det sånn at jeg hadde ikke kunnet skrevet disse ordene om det ikke hadde vært for veilederen min. Hun ristet meg på plass 16. desember 2014 da jeg egentlig hadde gitt opp, men hun sa ”Det er absolutt ikke enkelt å kombinere jobb og masteroppgave, både målt i tid og energi. Men det er mulig...”. Takk Kjersti Gravelseter Berg for at du tok tak når jeg ikke klarte det selv.

Innhold:

Kapittel 1. Innledning	4
Problemstilling	6
Oppgavens struktur	8
Teoretisk plattform.....	9
Eksisterende forskning.....	10
Primærkilder	12
Metodevalg	13
Kapittel 2. Presentasjon av MIFF og Palestinakomiteen	17
Organisasjonen Med Israel for fred.....	17
Organisasjonen Palestinakomiteen.....	19
Hvem er medlemmer i MIFF og Palestinakomiteen?.....	22
Kapittel 3. Politisk bakgrunn og engasjement hos informantene	23
Ungt politisk engasjement i MIFF	23
Ungt politisk engasjement i Palestinakomiteen	26
Informantenes politiske engasjement i dag.....	30
Konklusjon.....	33
Kapittel 4. Palestinakonfliktens bakgrunn	34
Konflikten mot opprettelsen av Israel i 1948.....	34
Palestinakonflikten som årsak til informantenes interesse og engasjement	39
Årsaker til informantenes engasjement utenfor konflikten.....	60
Konklusjon.....	62
Kapittel 5. Å se med egne øyne: konflikten som drivkraft for opprettelse av lokallag	65
Verdibegrunnet motivasjon.....	68
Konklusjon.....	69
Kapittel 6. Konfliktenes konsekvenser: utfordringer man møter som frivillig	71
Ulike meninger og konfrontasjoner	72
Medienes rolle.....	75
Befolkningens kunnskap om Palestinakonflikten.....	79
En polarisert hverdag	81
Konklusjon.....	84
Kapittel 7. Nytt engasjementet?.....	85
Informantenes tanker om nytteperspektivet	85
Konklusjon.....	88

Kapittel 8. Tanker om engasjementets fremtid	89
Tanker fra Palestinakomiteen	89
Tanker fra MIFF	91
Konklusjon	93
Kapittel 9. Konklusjon	94
Videre forskning	96
Kapittel 10. Referanseliste	98
Intervjuguide	102

Kapittel 1. Innledning

Første gang jeg ble bevisst konflikten mellom palestinerne og israelerne var på begynnelsen av 1980-tallet og jeg var 11 år. Familien kom flyttende til den lille bygda Innfjorden i Romsdalen, og som ett av svært få fritidstilbud var ulike møter for barn og ungdom på bedehuset noe de fleste av oss møtte opp på. Møtene og aktivitetene der hadde ulikt innhold, men felles for dem alle var at de ble avsluttet med en bønn som alltid nevnte jødernes kamp for eget hjemland. En dag spurte jeg min far om hvorfor jødene ikke fikk leve i fred og da fortalte han meg at det fantes en annen part, og slik fikk jeg høre om palestinerne. Min sympati havnet umiddelbart hos dem, fordi min far personliggjorde dem med historier fra da han seilte på frakteskip sammen med palestinske sjømenn. De ble også ”underdogs” siden de ikke ble tatt med i bedehusets bønn, og dermed hadde jeg valgt side i konflikten.

Jeg ble aldri en aktiv støttespiller for palestinerne for konflikten var så fjern både i tid og sted, og før jeg var 25 hadde jeg fått tre barn og politikk var ikke det som ble prioritert å bruke tid på. Som ansatt på et aldershjem fra 1991 overvar jeg noen ganger andakten som ble arrangert av lokale eldre damer, og bønnen for jødene var alltid med også her. Ingen ansatte eller beboere stusset over dette, men en dag begynte det en ferievikar der som fortalte åpent og klart i pausen at hun støttet palestinerne. Hun synes det var usmakelig at palestinerne ikke ble nevnt i bønnen for ”Gud burde vite at de også trenger hjelp”. Jenta var brennende engasjert, og lot aldri en mulighet gå fra seg til å snakke palestinerne sak til tross for at flere av de eldre pleierne sa henne i mot og ba henne tenke over hva hun ytret. I årene som har gått har jeg ofte lurt på hvor hun hadde fått sitt engasjement fra? Var hun en del av en organisasjon, eller var hun i likhet med veldig mange? Hva lå bak hennes valg av side i konflikten, og hvordan var det å møte et lite samfunn der så mange var uenige i det synet hun hadde? Med dette som bakgrunnsteppe har jeg valgt Palestinakonfliktens frivillige i Norge som fokus.

Oppgavens problemstilling

I denne oppgaven er målet å forstå den norske grasrotas engasjement i konflikten mellom Palestina og Israel. Grasrota hadde få synlige stemmer frem til det ble etablert to organisasjoner for de to ulike synene som eksisterte i det norske samfunnet på 1970-tallet, til da hadde det nesten utelukkende vært støttende stemmer til Israel. Det har vært en betydelig

holdningsendring i Norge fra staten Israel ble opprettet, og at det i dag er flere som støtter palestinerne enn den jødiske staten står i sterk kontrast til hvordan vi vet det norske samfunnet var i årene 1950-1980. Disse holdningsendringene må ha påvirket grasrotas motivasjon og engasjement, og ikke minst følelse av nytte og tro på fremtiden. De to folkenes kamp og konfliktenes alvorlige hendelser har påvirket og engasjert mange, og noen mennesker i Norge har tatt på seg et ekstra ansvar som frivillig for å informere om det de mener er det korrekte bildet av den. Konflikten er stadig aktuell både i media, opinion og politikk, men dagens holdninger er preget av å være svært polariserte. Det er to parter som står på hver sin side og kjemper om å få fram sitt syn på den. De må hele tiden forholde seg til hva som utspiller seg mellom jødene og palestinerne som kjemper hver sin kamp langt fra lille Norge.

For å forstå grasrotengasjementet på begge sider har jeg valgt å undersøke de menneskene som jobber med å møte befolkningen og som jeg regner som noen av Norges mest engasjerte i konflikten, nemlig de som jobber som frivillige i organisasjonene Med Israel For Fred og Palestinakomiteen. Disse to organisasjonene representerer i stor grad to ytterkanter av grasrotas engasjement, og begge organisasjonene har som oppgave å informere den norske befolkningen om sitt syn på den. I sitt arbeid tvinges de til å forholde seg til de holdningene man finner i Norge til enhver tid. Organisasjonene har en del likhetstrekk ved at de ble opprettet omtrent samtidig, de har begge politiske mål og har i stor grad like metoder for å nå det norske samfunnet med sin informasjon. Jeg er interessert i å undersøke hvordan de har opplevd det klimaet og landskapet de skal forsøke å overbevise. Problemstillingen jeg undersøker i denne oppgaven omhandler informantenes interesse og engasjement for konflikten oppstod, og hvordan dette har utviklet seg over tid i takt med utviklingen i konflikten mellom Israel og Palestina, heretter referert til som Palestinakonflikten. Jeg ser også på hvordan de to sidene har blitt påvirket av norske holdninger i media, opinion og politikk. Fokus er å få innsikt i de personlige beretningene til de frivillige. Det er deres personlige historier som skal hjelpe meg i å forstå hvordan de påvirkes av konflikten og holdningene i opinionen, media og politikken. Problemstillingen jeg har utarbeidet ble derfor:

Hva har vært de viktigste årsakene til de frivilliges engasjement, og hvilke faktorer har over tid påvirket deres motivasjon?

Oppgavens struktur

Oppgaven strekker seg over et langt tidsrom helt fra Balfourekklæringen i 1917 og frem til i dag. Fokuset ligger derimot først og fremst i perioden fra midten av 1960-tallet da det var på denne tiden informantene begynte å engasjere seg aktivt i Palestinakonflikten. Det er hovedlinjene jeg ønsker å få frem, men jeg vil også gå dypere i noen enkelthendelser fordi disse har motivert eller engasjert informantene spesielt.

For å få en innsikt i grunnlaget for de to organisasjonene vil jeg redegjøre for Palestinakonfliktens bakgrunn. Dette er en periode i konflikten svært mange informanter fra Palestinakomiteen mener er lite kjent hos den norske befolkningen i dag. Opinionsen som organisasjonene i stor grad retter seg mot kjenner ikke til årsakene til at palestinerne og jødene lever som de gjør i Palestina og Israel i dag. Flere av informantene trekker frem dette som et problem i den jobben de skal gjøre til daglig. Redegjørelsen omhandler perioden fra 1917-1948, og tar for seg hovedlinjene frem til staten Israel opprettes.

Jeg redegjør også for årene fra 1948 – 1967 selv om det er få informanter som har noen opplevelser fra denne tiden, men perioden kjennetegnes av utviklingen av sterke norske holdninger til Israel noe som vil omtales flere ganger i oppgaven og derfor synes jeg den er relevant å ta med. Når jeg skal redegjøre for årsakene til informantenes motivasjon, interesse og aktive engasjement for Palestinakonflikten, vever jeg disse inn i en redegjørelse for konfliktens gang fra 1965 og frem til i dag. Det er svært mange av informantene som har spesifikke hendelser til konflikten som årsak til sitt engasjement, og derfor mener jeg det er hensiktsmessig å knytte disse opp mot hverandre. Etter denne redegjørelsen vil jeg legge frem andre årsaker bak interesse og engasjement, enn de som er å finne i konflikten. De andre kapitlene er tematisk bygd opp rundt informantenes hverdag som frivillige i MIFF eller Palestinakomiteen, og jeg ser på de utfordringer de møter, om de føler arbeidet de gjør nytter, og tankene de har om fremtiden. Der jeg finner det naturlig prøver jeg å belyse noen komparative sider ved hvordan informanter fra de to organisasjonene motiveres og engasjeres likt/ulikt av hendelser i konflikten, og-/eller holdninger i opinionen, media og politikk.

Teoretisk plattform

Som et teoretisk rammeverk for å forstå informantenes engasjement som frivillige, vil jeg benytte etablert forskning rundt frivillighet og motivasjon. Et av flere mål med oppgaven er å forstå det engasjementet som ligger bak et for mange av informantene nesten livslangt frivillig arbeid for palestinerne eller jødene. For å forstå engasjementet må man også forstå hva som ligger bak, hva er det som motiverer informantene til å stå på for palestinerne eller jødene i flere tiår.

Hva motivasjon er kan være vanskelig å forstå, og siden jeg bruker begrepet flere ganger i oppgaven vil jeg definere det slik at det er klart hva som ligger i det. Jeg støtter meg til den danske økonomen Helle Hedegaard Heins drøftinger og tanker når hun sier at det kan være vanskelig å definere hva motivasjon er, og at det noen ganger kan være uhensiktsmessig å gi en konkret definisjon.¹ Dette fordi jeg først og fremst søker den subjektive opplevelsen av hvor motivasjonen og engasjementet kommer fra. Ingvild Christine Hajum setter i sin masteroppgave i statsvitenskap fra 2015 setter spørsmålsteget ved om frivillig arbeid er egoistisk altruisme. Her viser hun til Lie, Baines og Wheelock som er inne på de samme tankene som Hedegaard Heins.² De sier også at meningen individet knytter til sitt frivillige engasjement gir et større forståelsesgrunnlag av det de gjør enn det motivasjon gjør.³ Jeg bruker Hedegaard Heins definisjon fordi den går på individnivå, og det er det kontra organisasjon jeg er ute etter: ”Motivasjon er de faktorer i et individ som vekker, kanalisierer og vedlikeholder atferd i retning mot et mål.”⁴

Det er flere interessante studier som undersøker hvilke årsaker som ligger bak frivillighet, og flere av disse studiene ser også på motivasjonen bak frivilligheten. Ved å sammenligne egne funn mot andre teorier på frivillighet håper jeg det kan bli lettere å få et helhetlig bilde på hva som driver de frivillige til å jobbe i mange tiår med å informere den norske befolkningen i det som må kunne betegnes som et landskap preget av enten FOR eller MOT. Jeg vil i oppgaven først og fremst ha fokus på meningen bak motivasjonen, altså den subjektive opplevelsen hos

---

¹ Hedegaard Heins 2009: 15-19

² Hajum 2015: 36

³ Hajum 2015: 36

⁴ Hedegaard Heins 2009: 16

informanten, men disse subjektive meningene kan også knyttes opp til ulike kategorier innen det å drive med frivillig sosialt arbeid - altså en videre forklaringsmodell. En undersøkelse utført av Håkon Lorentzen og Jon Rogstad i 1994 stiller spørsmål ved hvorfor mennesker ønsker å drive på med nettopp slike aktiviteter.⁵ De stiller også spørsmål ved hvorfor mennesker velger å bruke store deler av sin fritid gjennom mange år for en organisasjon. Å se den enkeltes mening i lys av slike teorier gjør at jeg lettere kan kategorisere dem og dermed kan få et større perspektiv på hva som driver informantene og organisasjonene i det arbeidet de gjør.

Lorentzen og Rogstad har utarbeidet en modell med fem ulike individuelle begrunnelser og motiver for frivillig sosialt arbeid som er verdimessige, læring, selvaktelse, sosiale forventninger og forhold til arbeidsmarkedet.⁶ Verdibegrunnelser handler for eksempel om religiøs overbevisning, humanitære idealer, etiske forpliktelser med mer. Det handler om uselviske, uegennyttige handlinger for å gjøre noe godt for andre, uten å få noe tilbake.⁷ De begrunnelsene som er forankret i læring handler om at man gjennom det frivillige arbeidet lærer mer om seg selv, organisasjonen man jobber i og om andre. Det handler om at man kan få nytt syn på ting, at man lærer mer om det man jobber med.⁸ Selvaktelsesbegrunnelser handler om at den frivillige gjør noe som kan styrke eget selvbilde og sosiale tilhørighet. Undersøkelsen viste at det var flere kvinner som oppga en slik begrunnelse enn menn, og den økte også i takt med de frivilliges alder.⁹ Begrunnelser ut fra sosiale forventninger betyr at man moveres gjennom påvirkning fra venner og omgangskrets og at det eksisterer et sosialt nettverk og lokalsamfunn som har skapt forventninger.¹⁰ Den siste kategorien handler om at man begrunner den frivillige innsatsen i at arbeidet man gjør kan gi en fordel på arbeidsmarkedet eller i utdanningssystemet.¹¹ Den første kategorien som omhandler verdimessige begrunnelser skiller seg fra de fire andre ved at den handler om altruisme, mens resten har mer egoistiske årsaker. Lorentzen og Rogstad viser samtidig til at ideologiske

---

⁵ Lorentzen og Rogstad 1994

⁶ Lorentzen og Rogstad 1994: 19

⁷ Lorentzen og Rogstad 1994: 39

⁸ Lorentzen og Rogstad 1994: 42

⁹ Lorentzen og Rogstad 1994: 44

¹⁰ Lorentzen og Rogstad 1994: 46

¹¹ Lorentzen og Rogstad 1994: 49

motiver som politiske, religiøse og humanitære kan øke viljen til oppofrende innsats fordi belønningen ligger i realiseringen av et felles mål.¹²

Jeg har bedt informantene om å begrunne hva det var som gjorde at de bestemte seg for å aktivt støtte den ene parten i konflikten, og hvorfor de etter hvert bestemmer seg for å starte et lokklag eller være med å starte organisasjonen MIFF/Palestinakomiteen. De subjektive begrunnelsene informantene oppgir er svært spesifikke og ofte knyttet til eksakte hendelser i konflikten, men ved å ta utgangspunkt i nettopp det subjektive håper jeg å kunne plassere dem inn i de kategoriene Lorentzen og Rogstad har utarbeidet, og dermed få en bedre forståelse av hva som ligger bak grasrotas engasjement.

Eksisterende forskning

For å forstå grasrotas engasjement og interesse mener jeg det er nødvendig å forstå utviklingen av selve konflikten, den norske politikken, medias rolle og opinionens holdninger i forhold til Palestinakonflikten. For å belyse konflikten mellom Israel og Palestina finnes det mye litteratur både nasjonalt og internasjonalt. Jeg har brukt blant annet professor i statsvitenskap Nils Bütenschøns bok *Midtøsten: imperiefall, statsuvikling, kriger* og historiker Hilde Henriksen Waages bok *Konflikt og stormaktspolitikk i Midtøsten*. Jeg har også hentet stoff fra forfattere utenfor Norge som professor i statsvitenskap Ilan Pappes bok *A history of modern Palestine* og historiker Eugene Rogans verk *Araberne* der sistnevnte tar for seg arabernes historie fra 1250 til 2009 og belyser de utfordringer den arabiske verden har møtt blant annet fra vestlig imperialisme. Når det gjelder informasjon om konfliktens senere år har jeg brukt kilder fra blant annet Norsk rikskringkasting og Aftenpostens nettsider, da det finnes lite bokmateriale om disse årene enda.

Norske standpunkt til konflikten har i stor grad utviklet seg som reaksjoner på hendelser i konflikten, og det er derfor nødvendig å ta for seg de viktigste utviklingslinjene som har funnet sted. Det er flere som har dokumentert det spesielle forholdet som oppstod mellom Norge og da spesielt Norsk Arbeiderparti og Israel i perioden fra den jødiske staten ble

---

¹² Lorentzen og Rogstad 1994: 16

opprettet. Jeg har blant annet brukt boka *Alt for Israel: Oslo – Jerusalem 1948-1978* skrevet av journalist Odd Karsten Tveit som er en detaljert beretning om denne utviklingen. Tidligere nevnte Henriksen Waage har med boka *Peacemaking is a Risky business* analysert Norges rolle som fredsmekler i fredsprosessen mellom Israel og Palestina i 1993-1996. Hun fant at det var nettopp på grunn av, og ikke til tross for det nære forholdet til Israel at de fikk denne rollen. Tom Rune Strandås masteroppgave i historie der han ser på Arbeidernes Ungdomsfylking og Midtøsten-konflikten i perioden 1948-1996 bygger opp om de funn Henriksen Waage har gjort. Tarjei Vågstøl har i sin masteroppgave i historie sett på den norske solidaritetsbevegelsen for Palestina i tidsrommet 1967 – 1986, og ser på utspring og grunnlag for Palestinakomiteen noe jeg har hatt stor nytte av. Tarjei Solbergs forskning på den norske politiske høyresiden og da spesielt Kåre Willochs skifte fra israelfvenn til å tale palestinerne sak, har også satt lys på de endringer som har funnet sted i det politiske Norge. De tre nevnte masteroppgavene tar i hovedsak for seg endringer frem til midten av 1990-tallet, mens Lars Erik Skarholm har i sin masteroppgave sett på hvordan den rød-grønne regjeringens Midtøstenpolitikk artet seg fra 2005-2012. Jeg har ikke funnet forskning på bakgrunnen til opprettelsen av MIFF annet enn den informasjonen organisasjonen selv har utarbeidet. Det er også overraskende lite funn rundt holdninger hos norsk opinion i forbindelse med Oslo-avtalen i 1993, så hvilke tendenser som var gjeldende da vet jeg dessverre lite om.

Norske holdninger i opinion, media og politikk er godt gjort rede for blant annet av Anne Sender som har vært forstander for Det mosaiske trossamfunn i Oslo med boka *Vår jødiske reise*, professor i historie Karl Egil Johansen med boka *Jødefolket inntar en særstilling, norske holdninger til jødene og staten Israel*. Jeg har også latt meg fascinere av historien til journalist Anders Sandvig som opplevde å bli utestengt fra sin yrkesutøvelse da han på begynnelsen av 1970-tallet ville belyse palestinerne skjebne. Boken *I ly av pressefriheten: hvordan en journalist ble forsvarsløs i media-Norge* forteller mye om det landskapet som rådde i Norge generelt og de holdninger som fantes ikke bare blant journalister, men også i befolkningen som journalistene rettet seg mot. Medias rolle og dekning har endret seg drastisk siden for eksempel Seksdagerskrigen i 1967 frem til i dag, og i dag er den så pro-palestinsk at den høster kritikk fra MIFF for urettferdig vinkling noe jeg mener er tendenser som sier noe om det landskapet informantene har jobbet i, med og mot.

Jeg har også brukt en del skriftlig materiale fra nettsidene til MIFF og Palestinakomiteen, men da jeg i liten grad har vært ute etter organisasjonens informasjon om sitt arbeid og heller de personlige beretningene fra de frivillige er dette materialet ikke særlig stort. Den

informasjonen jeg har brukt fra dem har hovedsakelig fått plass i redegjørelsen av de to organisasjonene.

Primærkilder

Når det gjelder primærkilder har jeg intervjuet 19 godt voksne mennesker med en gjennomsnittsalder på 62 år. De har vært engasjerte i konflikten i lang tid, de fleste siden ungdommen. Et krav for å bli utvalgt var at alle måtte ha startet et lokallag eller vært med i oppstarten av Palestinakomiteen/MIFF. Dette fordi jeg ønsket å snakke med mennesker som ikke bare var støttemedlemmer, men som hadde en mer aktiv rolle i organisasjonene. Selv om flere av dem har ikke har opprettet lokallag før i nyere tid, ønsket jeg et lengre historisk perspektiv på oppgaven og valgte derfor også informanter som har hatt interesse og engasjement for konflikten i lang tid. Ikke alle har like lang fartstid som lokallagsledere, men de fleste har vært engasjerte i konflikten siden ungdommen. Ved å velge informanter i denne aldersgruppen håpte jeg på flere refleksjoner over utviklingen av grasrotengasjementet enn det yngre personer ville kunne ha.

På spørsmålet om hvor gamle informantene var da de fikk kjennskap til konflikten fikk jeg overraskende nok svært nøyaktige årstall, foruten fra informant 1 som ikke kunne si noe mer enn at det var i barndommen en gang.¹³ Når spørsmålet bruker begrepet ”kjennskap” er det da snakk om det tidspunktet informantene følte at han/hun forstod hva konflikten handlet om. Gjennomsnittsalderen for når de fikk kjennskap til konflikten er for informantene fra Palestinakomiteen 17,9 år, og MIFF 20,6 år (her har jeg ikke regnet med informant 1 som trolig ville senket snittet). Selv om gjennomsnittsalderen er relativt ung, er det et stort sprik mellom den yngste og den eldste. Yngste informant var 9 år da han fikk kjennskap til konflikten, mens den eldste var 40 år. Når det gjelder sistnevnte har han nok lagt til grunn alderen der han for alvor satte seg inn i konflikten, for jeg vil anta at han har hørt om den tidligere. For 5 av de 19 informantene samsvarer alder for kjennskap til konflikten, med alderen de hadde da de valgte side i den.

---

¹³ E-postintervju 22. November 2015

Alle informantene er menn utenom nr 9 og 19 som er kvinner. Jeg forsøkte å få til en jevnere fordeling mellom kjønnene, men måtte gi opp til slutt da det tok for lang tid å få svar på alle henvendelsene jeg gjorde. Det opprinnelige ønsket jeg hadde om å snakke med 5 menn og 5 kvinner fra hver organisasjon ble dessverre ikke mulig, og jeg kan derfor ikke reflektere over kjønnsforskjeller på noen av spørsmålene jeg stiller. Selv om utvalget mitt ble svært skjevfordelt i oppgaven, vet jeg ikke om det betyr at de fleste som har startet lokallag eller sentralstyre er menn, og kjønnsfordelingen her kan derfor ikke si noe om den generelle kjønnsfordelingen for lederne i alle lokallagene hos MIFF og Palestinakomiteen. Jeg har valgt informanter som representerer lokallag over hele Norge, men den geografiske spredningen og eventuelle funn der behandler jeg ikke i denne oppgaven da det vil kunne identifisere informantene. Jeg har forsøkt så godt jeg kan å holde informantene anonyme etter ønske fra flere av dem.

Informantenes aldersfordeling der blått markerer MIFF og grønt Palestinakomiteen:

Informant	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Alder	69	74	36	51	65	73	70	55	49	57	68	66	68	61	67	61	60	64	64

Metodevalg

Metodevalget falt på det kvalitative intervjuet, siden formålet med det er å forstå sider ved informantens dagligliv fra deres perspektiv, og det var nettopp det jeg ønsket å gjøre.¹⁴ Kvale og Brinkmanns bok *Det kvalitative forskningsintervju* ble til god hjelp for å forstå hvordan jeg skulle jobbe både før, under og etter intervjuene, men det viste seg etter hvert at selv om jeg følte meg godt forberedt møtte jeg problemer jeg ikke hadde forutsett.

Kvale og Brinkmann advarer mot at selv om det er lett å intervjuer er det vanskelig å gjøre det skikkelig.¹⁵ Jeg forsøkte å unngå å bli låst til de 30 spørsmålene jeg hadde utarbeidet på forhånd, og hadde god variasjon av både faktaspørsmål og meningsspørsmål.¹⁶ Et eksempel på faktaspørsmål var ”Når opprettet du lokallaget i Sandefjord?”, mens et meningsspørsmål kunne være ”hva var det som utløste et så stort engasjement at du bestemte deg for å opprette

¹⁴ Kvale og Brinkmann 2009: 43

¹⁵ Kvale og Brinkmann 2009: 21

¹⁶ Kvale og Brinkmann 2009: 49

lokallaget?”. Intervjuene måtte skje over telefon fordi informantene var bosatt over hele landet, og personlige møter hadde jeg derfor ikke tid til. Jeg avtalte tidspunkt med informantene, og de satte av god tid til intervjuet. Den innledende kontakten skjedde over mail, og jeg følte at jeg ble svært godt ”tatt i mot”.

De problemene jeg hadde sett for meg på forhånd møtte jeg, som for eksempel at jeg ikke ville være flink nok til å følge opp all informasjonen jeg fikk underveis i samtalen, men nokså raskt oppstod det et problem jeg ikke hadde forutsett. Kvale og Brinkmann snakker om det ”assymetriske maktforholdet” som vil prege et kvalitativt forskningsintervju, og dette satte jeg meg godt inn i før jeg startet samtalen.¹⁷ Det første telefonintervjuet gikk ganske greit frem til det femte spørsmålet, for plutselig spurte informanten meg om hvor jeg stod i forhold til de to partene i konflikten. Jeg ble litt overrumplet og sa at jeg håpte vi kunne la det emnet være fordi det ikke var relevant for oppgaven, eller den informasjonen hun skulle gi meg. Informanten ble opptatt av at jeg ikke ville ”gi meg selv til kjenne”, og synes det var vanskelig å forklare seg da konflikten utløser følelser jeg kanskje ikke ville forstå. Kvale og Brinkmann advarer mot at intervjuet kan oppleves angstprovoserende og utløse forsvarsmekanismer hos begge parter, og det var dette jeg følte oppstod.¹⁸ Begge parter ønsket å forsvare sin rett til å sortere og utelate informasjon, noe som hindret den åpenheten jeg søkte. I de to neste intervjuene møtte jeg tilnærmet samme problemstilling da jeg også der ble spurt om mitt ståsted i konflikten. Ut fra svarene jeg fikk begynte jeg å forstå hvorfor det var så viktig for dem få å vite hva jeg mente, for alle tre var vant til å møte negative holdninger rundt den jobben de gjorde og de standpunkt de hadde tatt. Den ene informanten sa også at han var redd for å bli oppfattet som en dømmende og lite nyansert person, noe som sier ganske mye om de opplevelsene han har hatt. På slutten av det ene intervjuet spurte informanten meg om jeg hadde ”gjort meg opp en mening om han”, et spørsmål jeg opplevde som sårt og preget av holdninger han har møtt tidligere. Etter det tredje intervjuet besluttet jeg å endre arbeidsmåte fordi jeg følte situasjonen så ubehagelig både for informantene og meg selv. Ved å ikke fortelle om mitt syn ble de skeptiske, men jeg ønsket heller ikke å ”farge” deres fortelling noe jeg var redd ville skje om jeg sa noe. Jeg opplevde den motkontrollen som nevnes av Kvale og Brinkmann som svært sterk og ikke minst uventet.¹⁹ Disse tre intervjuene ble ikke som intensjonen til et kvalitativt forskningsintervju tilsier, og gjorde at jeg evaluerte

---

¹⁷ Kvale og Brinkmann 2009: 52

¹⁸ Kvale og Brinkmann 2009: 51

¹⁹ Kvale og Brinkmann 2009: 53

metoden. Erfaringen jeg fikk fra dem vil jeg heller trekke inn og reflektere over senere i oppgaven. Endringen av arbeidsmetoden baserte seg i de erfaringene jeg gjorde, og jeg måtte innse at mye av det kvalitative ville bli borte når jeg nå bestemte meg for å gå bort fra den muntlige samtalen og heller kommunisere over mail. Jeg hadde fortsatt muligheten til å følge opp svarene som ble gitt og å gå dypere inn i dem, men prosessen med å få svar ville bli styrt på en helt annen måte når jeg måtte kommunisere skriftlig. Jeg brukte de samme spørsmålene, og ba informantene svare så utfyllende over mail som de kunne. At dette har gitt meg mindre reflekterte svar er jeg helt sikker på. Det skjer noe i den skriftlige prosessen, og selv om jeg kommuniserte frem og tilbake, har nok ikke svarene blitt så utfyllende som jeg kunne ha ønsket. Å tolke skriftlige svar er vanskeligere enn muntlige fordi jeg kan ikke ta tak i eventuelle usikkerheter i svaret med en gang, og jeg var redd for at egne meninger skulle gi mer subjektive enn objektive tolkninger. Om det er svar jeg har vært usikker på har jeg kommentert dette i oppgaven, og forklart hva usikkerheten er begrunnet i. Det er beklagelig at jeg ikke har fulgt opp slik usikkerhet med nye spørsmål og bedt informantene greie ut, og det er noe jeg tar selvkritikk for.

2. Presentasjon av MIFF og Palestinakomiteen

Organisasjonen Med Israel for fred - MIFF

Ifølge MIFFs egen hjemmeside på internett er hovedoppgaven til organisasjonen å ”spre saklig og allsidig informasjon om Midtøsten-konflikten, det jødiske folk og dets historie”.²⁰ MIFF ønsker å skape en dypere og større sympati for Israel og det jødiske folk. I 2015 har organisasjonen 26 lokallag spredt over hele Norge, og i underkant av 9000 medlemmer.²¹ Conrad Myrland er daglig leder, mens Morten Fjell Rasmussen er leder av hovedstyret.²² Organisasjonen sier selv at de er en av de største utenrikspolitiske interessegruppene i Norge og den største ikke-religiøse medlemsorganisasjonen i Europa som er pro-israelsk.²³ Ifølge hjemmesiden støtter organisasjonen det jødiske folkets rett til et nasjonalt hjemland i Israel, og ønsker en løsning av det palestinske flyktningproblemet som ikke innebærer en trussel mot Israels eksistens. Det fremgår også at de er partipolitisk uavhengige, og at de tar avstand fra organisasjoner som ikke vil anerkjenne staten Israel. De mener for eksempel at konflikten mellom Israel og dets naboer bør løses ved direkte forhandlinger mellom partene.²⁴ MIFF fremhever at de er en organisasjon som samler venner av Israel som har ulikt politisk ståsted, tro og livssyn. De godtar at sine medlemmer har forskjellig syn på israelsk politikk. Om det er saker som er omstridt internt i det israelske samfunnet, formidles de store gruppens ulike hovedsyn uten at organisasjonen tar stilling til spørsmålene.²⁵

Organisasjonen forteller at de ser det som sin oppgave å formidle hva de store gruppene i det israelske folket mener, og å forklare dette til det norske folket – altså er de ikke ute etter å ha en egen offisiell mening om alt for det er den israelske konsensusen som skal framheves.

---

²⁰ ”Informasjon om MIFF” MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/med-israel-for-fred-miff/> (besøkt 27.11.15)

²¹ ”Hjelp MIFF mot 9000 medlemmer”, MIFF, 04.10.14: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2014/10/04HjelpMIFFmot9000medlemmer.htm> (besøkt 01.09.15)

²² ”Informasjon om hovedstyret i MIFF”, MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/med-israel-for-fred-miff/hovedstyret-i-miff.htm> (besøkt 01.09.15)

²³ ”Informasjon om hva MIFF er og ikke er” MIFF, 26.06.15: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2015/06/26HvaMIFFeroghvaMIFFikkeer.htm> (besøkt 01.09.15)

²⁴ ”Informasjon om MIFF” MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/med-israel-for-fred-miff/> (besøkt 01.09.15)

²⁵ ”Informasjon om hva MIFF er og ikke er” MIFF, 26.06.15: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2015/06/26HvaMIFFeroghvaMIFFikkeer.htm> (besøkt 27.11.15)

MIFF sier at de er en religiøst nøytral organisasjon og teologiske emner, profetier eller forkynnelser fra Bibelen holdes utenfor.²⁶

MIFF ble først etablert som en aksjonskomitè av ungdommer og studenter fra Oslo-området 5. April 1975. I det første informasjonsbladet som ble utgitt blir opprettelsen begrunnet i at ”de har gått lei av den stadig økende, ondsinnete og til dels løgnaktige anti-israelske og anti-zionistiske propagandaen fra visse kretser”.²⁷ Organisasjonens første formann var Jan Benjamin Rødner.²⁸ I 1978 ble det opprettet lokalgrupper i Porsgrunn/Skien, Kristiansand, Ålesund og Trondheim. Det var også dette året at organisasjonen MIFF, slik den framstår i dag, ble formelt stiftet på en konstituerende generalforsamling på Hamar.

Utover 1980-tallet økte MIFFs aktiviteter spesielt i forbindelse med krigen i Libanon i 1982, noe som økte medlemstallet kraftig fra 981 til 1587 i løpet av et år. Det ble arrangert vervekampanjer og lotterier til inntekt for organisasjonen, og det ble i perioder nødvendig å ansette lønnede kontorarbeidere. 1990-årene ga en kraftig nedgang i medlemstallet, spesielt frem mot 1995. Interne uenigheter med mistillit til sentrale tillitsmenn, andre organisasjoner med samme fokus og polarisering blant Israels venner i Norge er grunner organisasjonen mener var årsakene til dette.²⁹ I løpet av 2000-årene ble arbeidet på internett trappet opp, og dette økte antall nye medlemmer. I 2000 samlet organisasjonen seg om en ny strategiplan der uenighetene fra 1990-tallet ble avsluttet, og man samlet seg rundt en organisasjon der Israelvennskapet skulle være i fokus uavhengig av medlemmenes syn på religion og ideologi. Fra 2007 har MIFF lønnet en medarbeider på fulltid, da nettredaktør Conrad Myrland også ble daglig leder for organisasjonen. Fra 2010 har organisasjonen hatt en netto tilvekst på to tusen medlemmer.³⁰

I begynnelsen fokuserte MIFF på å informere om konflikten på gymnaser og universiteter, og de begynte allerede bare noen måneder etter etableringen å utgi informasjonsavisen *Med*

---

²⁶ ”Informasjon om hva MIFF er og ikke er” MIFF, 26.06.15: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2015/06/26HvaMIFFeroghvaMIFFikkeer.htm> (besøkt 10.09.15)

²⁷ Med Israel for fred 2008: 241

²⁸ Med Israel for fred 2008: 243

²⁹ ”Informasjon om MIFFs historie” MIFF, 16.04.10: <http://www.miff.no/nyheter/MedIsraelforfredshistorie.htm> (besøkt 27.11.15)

³⁰ ”Informasjon om MIFFs historie” MIFF, 16.04.10: <http://www.miff.no/nyheter/MedIsraelforfredshistorie.htm> (besøkt 04.09.15)

Israel for fred. Dette ble også et slagord som stod på hebraisk på avisens forside. Redaktørene Hans Petter Grønvold og Nicolai Midthun skrev i den første utgaven at de ville ta for seg myter og fakta i forbindelse med Midtøsten-problemet, og at de ville vise hvordan det var helt fra 1880-årene da jødene for alvor begynte å vende hjem. På begynnelsen av 1980-tallet skiftet tidsskriftet navn til *Midt-Østen i fokus*.³¹ De siste årene har bladet kommet ut seks ganger i året. Man kan abonnere på det, eller få det tilsendt gratis om man blir medlem. Organisasjonen informerer gjennom sin nettside miff.no, Facebook, Twitter, ukentlige radiokommentarer i en rekke byer, informasjonsavisen *Midtøsten i fokus* som kommer ut hver måned, spesialmagasin som sendes til alle landets husstander, konferanser, seminarer, bokutgivelser og arbeid med medier og politikere.³² Avisen har hele tiden vært den viktigste kanalen MIFF har hatt til sine medlemmer, men det blir også arrangert studiesirkler, seminarer og gruppeturer. Lokallagene arrangerer åpne møter, stand m.m, og noen av dem har også radiosendinger. MIFF som organisasjon arrangerer nasjonale konferanser og seminarer, og har også gitt ut en jubileumbok i 2008.³³ Organisasjonen teller ifølge informant 3 i dag i overkant av 8000 medlemmer.³⁴

Organisasjonen Palestinakomiteen

Ifølge Palestinakomiteens hjemmeside regner de seg for å være en solidaritetsorganisasjon, og ved å ta del i den offentlige debatten ønsker de å øke forståelsen rundt deres syn på situasjonen for palestinerne og Palestina.³⁵ Organisasjonen drives i dag etter vedtekter som ble vedtatt på landsmøtet i 1992, og senere revidert i 2010, 2012 og 2014. Organisasjonen skal drive solidaritetsarbeid for det palestinske folket og dets frigjøringskamp, først og fremst ved å drive opinionsarbeid i Norge, men også ved praktisk arbeid blant og for palestinerne.³⁶ I deres prinsippprogram som ble vedtatt på landsmøtet i 2008 så revidert i 2014, kan man blant annet lese at de mener at konflikten har sitt opphav i kolonialismen og imperialismen, og at Israel og sionismen er rasistisk. Det siste begrunner de i at staten Israel ser seg som en stat for

---

³¹”Nyheter fra MIFF”, MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/nyheter/MedIsraelforfredshistorie.htm> (besøkt 27.11.15)

³² ”Informasjon om MIFF”, MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/med-israel-for-fred-miff/> (besøkt 05.08.15)

³³ ”Informasjon om MIFF”, MIFF, ingen dato: <http://www.miff.no/med-israel-for-fred-miff/> (besøkt 05.08.15)

³⁴ E-postintervju 11. November 2014

³⁵ ”Informasjon om Palestinakomiteen”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/> (besøkt 27.11.15)

³⁶ ”Palestinakomiteens vedtekter”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/wp-content/uploads/2011/12/Vedtekter-sist-revidert-p%C3%A5-Det-30.-landsm%C3%B8tet-2014.pdf> (besøkt 05.08.15)

alle jøder i verden, og ikke for alle som bor innenfor landegrensene noe som uttrykkes i loven for tilbakevending og statsborgerskap.³⁷

Ifølge Palestinakomiteen støtter de alle endringer som er i retning frihet og selvstendighet for palestinerne, og at de palestinerne som bor i staten Israel skal ha like rettigheter som jødene. Palestinakomiteen ser på FN som en viktig faktor i løsningen av denne konflikten, blant annet fordi de var med og vedtok delingen av Palestina og har derfor et eget ansvar i å forsøke å trygge deres rettigheter.³⁸

Organisasjonens historie og bakgrunn ligger den i den antiimperialistiske bevegelsen som vokste fram på midten av 1960-tallet. ”Arbeidsgruppa for fritt Palestina” så dagens lys på forsommeren i 1970, og de skulle ”drive støttearbeid for det palestinske folkets nasjonale frigjøringskamp”.³⁹ Palestinakomiteen ble dannet litt senere samme år med Finn Sjøe som leder.⁴⁰ I desember 1971 ble det første landsmøtet i Palestinakomiteen holdt og Peder Martin Lysestøl tok over som leder.⁴¹ Lysestøl hadde som leder i Sosialistisk Ungdom vært på konferansen First International Palestine Student Conference” i Kairo i 1967, og etter en tur til flyktningeleirene på Gaza ble han overbevist om at palestinerne måtte støttes.⁴² Tre år etter opprettelsen fantes det lokallag åtte steder i Norge, blant annet i Bergen, Tromsø, Trondheim og Lillehammer men det meste skjedde i Oslo.⁴³ I 1975 ble organisasjonen splittet og en utbrytergruppe etablerte Palestinafronten som ble opprettet i 1976. Bakgrunnen for splittelsen lå blant annet i et delt syn på hvilken rolle Sovjetunionen hadde, og Palestinakomiteen mente i motsetning til Palestinafronten at de måtte sees på som en imperialistisk supermakt på lik linje med USA.⁴⁴

---

³⁷ ”Informasjon om Palestinakomiteens prinsippprogram”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/prinsippprogrammet/> (besøkt 27.11.15)

³⁸ ”Informasjon om Palestinakomiteens prinsippprogram”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/prinsippprogrammet/> (besøkt 05.08.15)

³⁹ ”Informasjon om Palestinakomiteens historie”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/palestinakomiteens-historie/> (besøkt 27.11.15)

⁴⁰ ”Informasjon om Palestinakomiteens historie”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/palestinakomiteens-historie/> (besøkt 05.08.15)

⁴¹ Vågstøl 2007: 33

⁴² Vågstøl 2007: 24

⁴³ Vågstøl 2007: 34

⁴⁴ Vågstøl 2007: 50

Palestinakomiteens arbeid og oppslutning utvidet seg utover på 1970-tallet, og fra 1977 begynte aktivismen å bli mer utfordrende enn de enkle standene de hadde hatt fra starten. De hadde symbolske blokader for eksempel av israelske forelesere på UIO, og på slutten av 1970-tallet deltakelse i flere demonstrasjoner.⁴⁵ På 1980-tallet begynte opinionen å endre seg, og aktivistene på venstresiden ble færre og høyrebølgen slo inn. Jappetiden fortrenget de radikale ideene, men embetsverket og sosialdemokratiet ble mer palestinavennlige for eksempel i LO og Arbeiderpartiet.⁴⁶

I dag har Palestinakomiteen 27 lokallag spredt over hele Norge, og ca. 4000 medlemmer.⁴⁷ Palestinakomiteens arbeidsmetoder er i stor grad organisert med tanke på at arbeidet skulle gjøres i lokale grupper rundt om i landet, et aktivismeprinsipp som var organisert med samme form som Solidaritetskomiteen for Vietnam. Denne formen førte til at det ble laget en organisasjon der medlemmene styrte politikken, selv om man de første årene ikke hadde så mange oppgaver til de lokale lagene.⁴⁸ For å samle støtte til palestinerne sak var det fra begynnelsen klart at det norske folket måtte informeres for frem til nå var de preget av skolen, oppdragelse og massemedia som hadde gitt folk sympati for Israel.⁴⁹ Arbeidsprogrammet er i dag rettleidende for de metoder som brukes i kampen for å nå de målene de har satt i sine vedtekter paragraf 2b som handler om opplysning av det norske folket.

Avisen *Fritt Palestina*, som er et medlemsblad, ble utgitt fra 1970 og i dag kommer det ut fire ganger i året og legges også ut på nett til fri nedlastning. Bladet tar for seg aktuelle saker fra konflikten, oppfordringer til hva medlemmer og andre kan gjøre for å støtte palestinerne som for eksempel å boikotte selskaper og organisasjoner. De informerer også om hjelpeprosjekter de som organisasjon driver i ulike områder i Palestina.⁵⁰ Både organisasjonen og lokallagene arrangerer ulike konferanser, som nå i oktober 2015 der de arrangerte en ungdomskonferanse

---

⁴⁵ Vågstøl 2007: 69

⁴⁶ Vågstøl 2007: 75

⁴⁷ "Informasjon om Palestinakomiteens lokallag", Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/lokallagene/> (besøkt 05.08.15)

⁴⁸ Vågstøl 2007: 30-33

⁴⁹ Vågstøl 2007: 37

⁵⁰ "Informasjon om Palestinakomiteens medlemsblad", Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/medlemsbladet/> (besøkt 01.09.15)

i Oslo hvor de skulle opplyse om hvordan man kan bidra i kampen for et fritt Palestina.⁵¹ Palestinakomiteens hjelpearbeid startet i 1976 da de sendte det første helseteamet til Libanon. Slikt arbeid har utvidet seg og dreier seg nå også om de okkuperte palestinske områdene og områder der det oppholder seg palestinere. Helseteamene har også som oppgave å vise støtte, og å være øyenvitner til det som skjer. Det settes årlig opp mål i arbeidsprogrammet for hva de ønsker å oppnå med hjelpearbeidet og hvordan disse målene skal nås.⁵² Palestinakomiteen har en aktiv nettside der man kan melde seg inn som medlem, samt få informasjon om komiteens arbeid og nyhetsoppdateringer fra konflikten.⁵³

Hvem er medlemmer i MIFF/Palestinakomiteen?

De fleste informantene hadde en relativt god oversikt over medlemsmassen i sitt lokallag, og kunne si noe om alder- og kjønnsfordeling. Jeg har ikke helt nøyaktige tall på hvordan aldersfordelingen er eller hvordan kjønnsfordelingen er i noen av organisasjonene, så den informasjonen jeg har kommet frem til er basert på lokallagene jeg har vært i kontakt med og kan derfor ikke representere organisasjonene som helhet.

Felles for nesten alle informantene er at de sier det er vanskelig å få med ungdom, og da jeg ba dem dele medlemsmassen inn i ”ung-voksen-eldre”, sa samtlige at det var i all hovedsak voksne medlemmer. Noen lokallag hos MIFF sa at de for det meste hadde flest eldre medlemmer, mens ingen av informantene fra Palestinakomiteen sa at de var i samme situasjon. De av informantene som har vært lengst i Palestinakomiteen og MIFF fortalte at alderen til de mest engasjerte har blitt høyere, og at det i begynnelsen av organisasjonens levetid var flest ungdommer. At informantene melder om en voksen medlemsmasse samsvarer med undersøkelsen gjort av Lorentzen og Rogstad i 1994 der man ser på generell aldersfordeling for humanitære, og sosiale organisasjoner i forhold til andre typer organisasjoner. For alle frivillige organisasjoner er aldersgruppen fra 50 år og oppover ca. 28 prosent, mens den hos de humanitære, og sosiale ligger på 54 prosent. Aldersgruppen under 24 år har i frivillige organisasjoner en prosentandel på 13%, mens den hos de humanitære og

---

⁵¹ ”Palestinakomiteens aktivitetskalender”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/aktivisme/arkiv-kommende/> (besøkt 01.09.15)

⁵² ”Palestinakomiteens arbeidsprogram”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/arbeidsprogrammet/> (besøkt 01.09.15)

⁵³ ”Informasjon om Palestinakomiteen”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/> (besøkt 01.09.15)

sosiale har åtte prosent.⁵⁴ Den skjevfordelingen Palestinakomiteen og MIFF opplever i forhold til lav andel ungdom og høy andel voksne, er altså ikke uvanlig for den typen organisasjon de kan kategoriseres som. For å engasjere flere unge har noen av lagene ulike aktiviteter som er spesielt rettet mot ungdom, som for eksempel at de har studiereiser til Palestina/Israel, eller at de bruker sosiale media for å nå dem på deres arena.⁵⁵ Til tross for slikt arbeid er det vanskelig å rekruttere unge medlemmer, og nesten umulig å få noen av dem inn i styret. Noen av informantene tror det kan være fordi ungdommene synes konflikten er vanskelig å få full innsikt i, og at de er redde for at de ikke har nok kunnskap om den. Dette samsvarer med egne erfaringer jeg har som lærer for ungdom i alderen 16 – 28. De har ofte en mening om konflikten, men har i liten grad en formening om hvorfor de har inntatt den holdningen de har. De kjenner som regel litt til konflikten slik den er i dag, men svært få kjenner til opprinnelsen. Jeg vil anta at i en vanlig vg3-klasse vil kanskje 10% av elevene for eksempel ha innsikt i FNs rolle i opprettelsen av staten Israel.

En av informantene fra Palestinakomiteen forteller at de har opprettet en ungdomsgruppe som fungerer godt og er aktiv med sine aktiviteter. Dette lokallaget er også det største i antall medlemmer av de lokallagene jeg snakket med. Ungdomsgruppen har spesielt fokus på å informere ungdommer, men informanten sier at det er vanskelig å få innpass på steder der de gjerne skulle vært som for eksempel skoler. Om de får lov må de alltid møte representanter som representerer det motsatte synet, og det er det få ungdommer som tør. Ungdommene er redde for å komme til kort i kunnskap om konfliktens historie og grunnlag, noe som hindrer dem i å opplyse andre ungdommer på offentlige arenaer.⁵⁶

Når det gjelder kjønnsfordelingen av de aktive medlemmene sier 9 informanter at den er 50/50, 4 sier at det er en overvekt av kvinner (alle fra Palestinakomiteen) og ett lokallag sier at det er en stor overvekt av menn (MIFF). 6 informanter er usikre på kjønnsfordelingen, men har ingen formening om at den er svært ujevn. For organisasjoner som betegnes som humanitære og sosiale er en slik kjønnsfordeling litt utenom Lorentzen og Rogstads funn, da det på nasjonalt nivå er en ørliten overvekt av menn med 56% innenfor denne kategorien.⁵⁷ Når jeg

---

⁵⁴ Lorentzen og Rogstad 1994: 29

⁵⁵ ”Sitter igjen med sterke inntrykk etter Palestinabesøk”, iTromsø, 14.03.14: <http://www.itromso.no/nyheter/article9327989.ece> (besøkt 21.11.15)

⁵⁶ Telefonintervju 5. September 2014

⁵⁷ Lorentzen og Rogstad 1994: 31

betegner organisasjonen som humanitær, legger jeg til grunn det fokuset begge organisasjonene har på at det i stor grad politiske informasjonsarbeidet de bedriver betegnes som en støtte til palestinerne eller jødene. Organisasjonene passer inn i ulike spesifikke kategorier, men det humanitære aspektet mener jeg er like relevant som det politiske noe som er svært synlig i den retorikken de bruker. De legger stor vekt på de humanitære problemene konflikten skaper når de forsøker å overbevise den norske befolkningen, for eksempel ved å vise til lidelsene og vanselighetene med å leve et anstendig liv. Palestinakomiteen fokuserer på menneskene som lever på Gaza og Vestbredden, mens MIFF fokuserer på jødenes lidelseshistorie – begge politiske men også stor grad humanitære kriser.

Et annet trekk ved medlemsmassen var at det oftere var ektepar og familie som var medlemmer hos MIFF enn det var hos Palestinakomiteen. Flere av informantene fra MIFF sier at interessen for Israel er noe som ligger i familien, og at det derfor er naturlig at de melder seg inn i lokallagene som opprettes der de bor. Mange av informantene fra MIFF har også familiemedlemmer som er aktive i lokallaget eller i organisasjonen sentralt.

3. Politisk bakgrunn og engasjement hos informantene

Både Palestinakomiteen og MIFF er organisasjoner med blant annet politiske mål, og det frivillige arbeidet informantene gjør dreier seg om å overbevise befolkningen om at disse målene er viktige å kjempe for. For å forså informantenes motivasjon, engasjement og frivillighet mener jeg det er nødvendig å få innsikt i deres politiske ståsted da informantene først ble engasjerte i konflikten, og hvordan de stiller seg politisk i dag. Var de politisk bevisste før de ble engasjerte i konflikten, eller kom den etterpå? Jeg synes dette er interessant fordi jeg visste på forhånd litt om hvordan Palestinakomiteen så dagens lys ut fra venstresiden i norsk politikk. Jeg vet derimot svært lite om den politiske bakgrunnen til MIFF, både hos de som var med fra begynnelsen, men også om deres politiske interesser i nyere tid. Det er også et interessant perspektiv fordi det kan nyansere rollen/utviklingen Palestinakonflikten spiller i forhold til grasrotengasjementet. Begge organisasjonene var dannet av relativt unge mennesker omtrent samtidig, og i kartleggingen av informantene fant jeg et tydelig skille i deres politiske tilhørighet.

Ungt politisk engasjement i MIFF

Når det gjelder informantene fra MIFFs politiske tilhørighet er det her færre som ble medlemmer av et politisk parti som ung, enn det er fra Palestinakomiteen. Det er naturlig at de som sympatiserte med Israel også vendte seg mot KRF politisk, da dette partiet har vært en av statens Israels nære venner fra den ble opprettet, noe Dagfinn Høybråten viste til i sin gratulasjon da Israel feiret sin 60-års dag.⁵⁸ Tre informanter fra MIFF sier at de var medlem av et politisk parti i ungdommen, og partitilhørigheten hos disse lå hos partier som støttet Israel. Halvparten av informantene i MIFF sier at de ikke var politisk engasjerte i ungdommen og tre av disse har ikke noe spesielt politisk engasjement heller i dag. Jeg har gjennom den informasjonen jeg har fått fra informanter fra MIFF ikke noen holdepunkter om at organisasjonen sprang ut fra et politisk miljø, og informantene fra MIFF sier i større grad enn informantene fra Palestinakomiteen at den politiske interessen og engasjementet kom etter at de hadde inntatt et standpunkt- og valgt side i konflikten. Da MIFF ble opprettet var det heller

---

⁵⁸ ”Shalom Israel, Dagfinn Høybråten gratulerer Israel med dagen” MIFF, 25.09.09:
<http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2009/09/25HilsenFraDagfinnHoybraaten.htm>

(besøkt 03.06.15)

ikke nødvendig med en politisk plattform for å skape et fellesskap der man åpent kunne støtte jødernes kamp da slike tanker ikke var ”på tvers” med det resten av det norske samfunnet mente. At man som ungdom på slutten av 1960-tallet og begynnelsen av 1970-tallet åpent talte jødernes kamp, ville ikke bli sett på som noe uvanlig slik det var for de som støttet palestinerne. Det norske samfunnet generelt hadde vært på jødernes side i flere tiår da MIFF ble opprettet og at mange hadde en spesiell sympati med dem var ikke nødvendigvis fordi de kom fra et religiøst miljø, men rett og slett bare fordi det eksisterte en slik konsensus i Norge.⁵⁹ Informant 5 sier noe interessant om sitt valg av parti, og det er interessant blant annet fordi han meldte seg inn etter å ha vært med på grunnleggingen av MIFF, eller Aksjonsgruppen for Israel, som det først ble kalt. Litt etter etableringen av MIFF i 1975 meldte han seg inn i Fremskrittspartiet fordi dette partiet utmerket seg med sin støtte til Israel.⁶⁰ Hans interesse og sympati for jødene ble altså bestemmende for den politiske retningen han valgte i ung voksenalder. Informanten fikk høre om konflikten av sin skolekamerat i 1965 og allerede året etter støttet han jødene aktivt ved å uttrykke sine holdninger både muntlig og skriftlig i ulike fora. Han klarte ikke å sette fingeren på en spesifikk årsak til hvorfor han valgte å støtte jødene. Det er mulig at årsaken kan være sosialt betinget da hans venn tydeligvis må ha gjort inntrykk siden han husker akkurat det. Hans engasjement kom før Seksdagerskrigen i 1967, et årstall som det ofte vises til når det gjelder endringer i den norske støtten.⁶¹ Man kunne jo antatt at hans aktive støtte kanskje ble utløst i forbindelse med at den norske opinionen var på vei til å snu og at det ble flere og flere som viste motstand mot Israel, men siden han aktivt støttet dem før 1967 var ikke Seksdagerskrigen utløsende. Et engasjement kan altså også oppstå uten spesifikke utløsende årsaker, men for de fleste har det vært motsatt.

Ungt politisk engasjement i Palestinakomiteen

Informantene fra Palestinakomiteen har i høyere grad vært politisk aktive i form av å være medlemmer av et parti både i ung og voksenalder. Partiene de i dag er medlemmer av eller sympatiserer med, er i alle hovedsak Rødt men også Sosialistisk Senterparti som jobber for å

---

⁵⁹ Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter mai 2012: 41

⁶⁰ E-postintervju 22. November 2014

⁶¹ Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter mai 2012: 41

utvikle samarbeid med Palestina og fremme norske tiltak mot den israelske statens okkupasjon og undertrykkingspolitikk.⁶² Å støtte palestinerne på slutten av 1960-tallet blir av informant 10 beskrevet slik: ”i komiteens tidlige dager var det et fåtall personer som stod på stand og stadig tok i mot kjeft fra de forbipasserende”⁶³ Denne beskrivelsen viser tendensene i det norske samfunnet på denne tiden slik de ble redegjort for tidligere i oppgaven.

Palestinakomiteen sprang ut fra den antiimperialistiske bevegelsen som vokste frem på midten av 1960-tallet.⁶⁴ Tarjei Vågstøl viser i sin masteroppgave i historie hvordan de utover 1970-tallet konsoliderte seg som en aktivistorganisasjon.⁶⁵ I Eli Grønstads masteroppgave i idéhistorie fra 2008 viser hun hvordan årene 1973 og 1974 var år der etterkrigsgenerasjonens holdning til Midtøsten var ulik den foregående, fordi disse ikke hadde noen emosjonell forankring til jødene og deres historie. De manglet den bevisste eller ubevisste ryggmarksrefleksjonen krigsgenerasjonen hadde for å forsvare jødene. Hun har funnet at den radikale venstresiden med sin kritikk av staten Israel også påvirket avisenes holdning, og dermed fikk palestinerne og deres ønske om en egen palestinsk stat en større vekt i diskursen.⁶⁶ Fellesnevneren for mange av Palestinakomiteens informanter er som nummer 14 uttrykker det ”jeg bestemte meg for å ikke ta for god fisk alt landets ledelse sa”.⁶⁷ For informantene fra Palestinakomiteen er det en større andel som sier at det politiske engasjementet kom før- eller samtidig med støtten til palestinerne. Vågstøl har i sin masteroppgave vist at de som stod for opprettelsen av Palestinakomiteen som ble dannet 29. September 1970 i hovedsak kom fra miljøet rundt ungdomsorganisasjonen SUF, noe jeg også har gjort rede for i kapittelet som omhandler de to organisasjonene.⁶⁸ Alle informantene fra Palestinakomiteen, utenom informant 10, sier at de var politiske medlemmer av et parti på venstresiden, eller sympatiserte i den retningen da de var unge. Vågstøl viser til at protesten mot Vietnamkrigen var gnisten som startet hele ”den nye venstresiden”⁶⁹, og flere av informantene nevner nettopp Vietnamkrigen når de snakker om sitt engasjement som unge.

---

⁶² ”Rødt arbeidsprogram vedtatt i 2012, revidert i 2014”, Rødt, ingen dato: <http://rodt.no/politikk/arbeidsprogram/#10> (besøkt 09.09.15)

⁶³ E-postintervju 28. September 2014

⁶⁴ ”Palestinakomiteens historie”, Palestinakomiteen, ingen dato: <http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/palestinakomiteens-historie/> (besøkt 02.09.15)

⁶⁵ Vågstøl 2007: 3

⁶⁶ Grønstad 2008: 88-91

⁶⁷ E-postintervju 10. Juli 2015

⁶⁸ Vågstøl 2007: 14

⁶⁹ Vågstøl 2007: 16

Fem informanter nevner alle denne konflikten som en av hovedgrunnene til sitt engasjement på venstresiden, og bygger dermed opp under funnene Vågstøl har gjort. Informant 14 engasjerte seg i konflikten på grunn av vennskapet med Peder Lysestøl som var en av de som etablerte Palestinakomiteen i 1970.⁷⁰ Han sier at han husker det ensidige fokuset i media som var pro-israelsk, men at det på begynnelsen av 1970-tallet begynte å snu. Han var en aktiv motstander av Vietnamkrigen, og engasjerte seg i flere saker på venstresiden. Det var gjennom det politiske miljøet og som student at han kom i kontakt med Lysestøl, og at hans aktivisme også inkluderte palestinerne etter hvert. For han ble det å engasjere seg for palestinerne naturlig fordi de ble sett på som et offer for imperialismen på lik linje med Vietnam.⁷¹

Historikeren Yngvar Ustvedt snakker i sin bok *Det skjedde i Norge* om et avgjørende skifte i norsk opinion i 1967 der flere og flere nordmenn tok avstand fra amerikanernes krigføring i Vietnam, og hvordan Kjartan Slettemarks bilde *Av rapport fra Vietnam* skapte stor oppstandelse.⁷² Bildet var utformet med en åpen rød munn som skulle symbolisere et skrik. Inne i munnen stod det VIETNAM sammen med et lite amerikansk flagg, og en figur som skulle være et skadet barn. I det ene hjørnet stod teksten ”Av rapport fra Vietnam: Barn overskylls av brennende napalm, deres hud brennes til svarte sår og de dør”.⁷³ Pater Hallvard Rieber-Mohn kritiserte erkebiskopens i New Yorks hyllest av de amerikanske soldatene som Jesu Kristis soldater, og Einar Gerhardsen sa i en tale på Youngstorget at vietnameserne ikke hadde bedt amerikanerne om å komme til landet.⁷⁴ En holdningsendring var absolutt synlig når det gjaldt forholdet Norge hadde til amerikanerne. Det ble også synlig en politisk holdningsendring da Ungdomsorganisasjonen Sosialistisk Folkeparti vakte oppsikt ved å tale palestinaflyktingenes sak, og ved å erklære at staten Israel måtte opphøre å eksistere.⁷⁵

Det engasjementet som kom for palestinerne etter Seksdagerskrigen har tydelig påvirket flere av informantene i fra Palestinakomiteen, i tillegg til de som var medlemmer av et politisk parti. De som ikke var medlem av et parti som ung sier alle at de sympatiserte med de politiske sakene venstresiden jobbet for, og interessen for palestinerne kom i sammenheng

---

⁷⁰ Vågstøl 2007: 2

⁷¹ E-postintervju 10. Juli 2015

⁷² Ustvedt 1990: 243-246

⁷³ ”Inormasjon om Kjartan Slettemark”, Store norske leksikon, ingen dato: https://nbl.snl.no/Kjartan_Slettemark (besøkt 27.11.15)

⁷⁴ Ustvedt 1990: 249-251

⁷⁵ Ustvedt 1990: 265

med dette. Fem av informantene svarte at de var medlem av et parti på venstresiden og noen av dem var også engasjerte i flere organisasjoner og partier som Rød Front, Sosialistisk Ungdomsforbund og Arbeidernes Kommunistparti. Fire av de 10 informantene i Palestinakomiteen sier at de ikke var medlem i et politisk parti som ung, men fremhever at de sympatiserte mot venstre i politiske saker. Selv om de ikke var medlem av et parti beskriver flere av dem en ungdomstid som politisk engasjerte, som for eksempel informant 19 som sier:

Det var på 70-tallet jeg ble politisk engasjert. Mitt første engasjement var 1967-68 med katastrofen i Biafra. Når det gjelder midt-Østen ca. 1972-75, men da med tanker om å arbeide i Kibbutz i Israel, men ble betenkt over forholdet israeler - palestiner og det ble ikke noe av. På den tiden var jeg aktiv i mange av grasrotbevegelsene som jobbet på mange felt hele 70-tallet og oppover i 80-åra. Var sterkt engasjert i den grønne bølge, kampen mot EEC, jobbet med organisering av landbruksfagskolene, fiskerigrænse, Altakampen, sjølsagt Vietnamkrigen, og andre organisasjoner som drev med internasjonal solidaritet, med mer.⁷⁶

Informanten viser til et brennende engasjement som helt klart beveger seg til venstre i de politiske sakene hun er opptatt av, men til tross for dette var hun ikke medlem av et politisk parti.

En sammenligning av informantene fra MIFF og Palestinakomiteen viser at det ikke var veldig store forskjeller i hvor mange av dem som var medlemmer i et politisk parti da de var unge. Tre av informantene fra MIFF sier de var medlem av et politisk parti i ungdomstiden, mens fem fra Palestinakomiteen var det. Det er likevel flere fra Palestinakomiteen som sier de hadde politiske interesser enn fra MIFF. Man må altså kunne si at informantene fra Palestinakomiteen har vært politisk interesserte og engasjerte i ungdommen i en større grad enn informantene fra MIFF. De har ikke bare tatt standpunkt i kampen for palestinerne, men også hatt engasjement for andre aktuelle politiske saker som påvirket mediebildet på den tiden.

---

⁷⁶ E-postintervju 11. November 2014

Jeg har ikke funnet tall som sier noe om nordmenns politiske aktivitet hos ungdom på 1970-tallet da de fleste av informantene mine var unge, og kan derfor ikke ha noen formening om de var mer/mindre aktive enn sin aldersgruppe på den tiden. Jeg har derimot funnet en tabell fra SSB som har målt slik aktivitet i 1980 som viser at 16 prosent av de mellom 16 – 79 år var medlemmer av et politisk parti.⁷⁷ Når det gjelder mine informanter sier åtte av 19 at de ble medlem av et politisk parti i ung alder på 1970-tallet, altså hele 42 prosent. Selv om jeg ikke har sikre tall, og ikke kan si noe om hvordan politisk medlemskap for ungdom var generelt på den tiden vil jeg anta at det er et høyt antall. Selv om disse tallene ikke er direkte sammenlignbare fordi de fleste av mine informanter var relativt unge på den tiden mens SSBs målinger tar utgangspunkt i et mye større alderssegment, mener jeg tallene kan si litt om informantene. Man må også ta i betraktning av min gruppe informanter er en gruppe som er håndplukket fordi de er engasjerte i organisasjoner som blant annet jobber mot politiske mål og derfor må antas å ha vært mer politisk engasjerte.

Informantenes politiske engasjement i dag

I 2007 foretok Statistisk Sentralbyrå en undersøkelse for å se hvor stor del av Norges befolkning som var aktive i et politisk parti, og resultatene viste at syv prosent var deltagende.⁷⁸ Dette tallet kan ikke brukes som en direkte sammenligning i forhold til min gruppe da mine informanter er et mye mindre utvalg og er valgt ut fordi de er engasjerte i organisasjoner som jobber for å oppnå blant annet politiske mål. De er også innenfor en snevrere alderssammensetning enn utvalget fra SSB, fordi jeg ønsket informanter i voksen alder som hadde vært engasjerte i sine respektive organisasjoner en stund. Likevel er det slik at man kan være medlem av MIFF og Palestinakomiteen uten å være medlem av et politisk parti, så jeg synes ikke en sammenligning er totalt bortkastet. At syv prosent av den norske befolkningen er medlem i et politisk parti står i sterk kontrast til mine informanter der 12 av 18(en som ikke ville svare) altså hele 66 prosent av dem er medlemmer. I forhold til den generelle befolkningen der andelen er 7 prosent er dette en markant forskjell. For å gjøre det noe mer interessant søkte jeg i SSBs statistikkbank og la inn et kriterium på en alderssammensetning som stemmer godt overens med mine informanter, 45-66 år, og fant at

---

⁷⁷ ”Sosial og politisk deltakelse, Høy deltakelse i Norden”, SSB, 05.12.11: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/hoy-deltakelse-i-norden> (besøkt 10.09.15)

⁷⁸ ”Organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, levekårsundersøkelsen, 2007”, SSB, 12.09.08: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt/hvert-3-aar/2008-09-12> (besøkt 01.09.15)

det i dette alderssegmentet er elleve prosent av befolkningen som er medlemmer i et politisk parti.⁷⁹ Den politiske deltagelsen i form av å være medlem i et politisk parti er altså høy blant mine informanter i forhold til den generelle befolkningen, men denne sammenligningen er kun basert på medlemskap og ikke i hvor stor grad man er aktiv innad i partiet. Informantenes politiske deltagelse spenner vidt fra bare å ha tatt et politisk standpunkt men ikke arbeide mer aktivt for et parti enn at man betaler medlemskap, til de som er så aktive at de for eksempel står høyt oppe på kommunevalglistene eller leder det lokale partiet.

Tre av de ni informantene fra MIFF forteller at de i dag har et verv i et lokalt parti, og at de også stiller til kommunevalg. En av disse igjen sier at han er leder av det lokale partiet. Fra Palestinakomiteen er det seks av de ti informantene som er medlem av et politisk parti, og hele fem av disse er så engasjerte at de står på liste til kommunevalget.

Flere av informantene forteller at de bruker sitt politiske engasjement til å fremme sitt syn i konflikten, som for eksempel at de stiller opp til debatter der de representerer ikke bare sitt parti, men også MIFF eller Palestinakomiteen. De skriver innlegg i forskjellige fora der konflikten diskuteres og her signerer de med navn, organisasjonens navn og partiet de er medlem i. Informantene sier blant annet at de jobber for at partiet de er medlem i skal legge press på myndighetene når det er saker de mener må få ekstra fokus i forbindelse med konflikten. Informant 14 fortalte for eksempel om hvordan han hadde øvd press i sitt lokallag for å få til en aksjon til støtte for BDS-bevegelsen, en bevegelse som jobber for sanksjoner og boikotter mot Israel til de oppfyller internasjonale lover og palestinske rettigheter.⁸⁰ Han forteller at han legger ned mye og hardt arbeid for å påvirke sitt lokale partilag i å støtte opp om arrangement de arrangerer, men at dette ikke fører til kritikk eller spørsmål om ”blanding av roller”.⁸¹ Informant 16 forteller at han har fått sitt lokalparti til å være med på innsamlinger og støtteaksjoner for barn og ungdom i Gaza, og at de har jobbet aktivt sammen med fagforeninger som også har gitt økonomisk støtte.⁸²

---

⁷⁹ ”Organisasjonsdeltagelse og -medlemskap for personer 16 år og over, etter kjønn og alder”, SSB, ingen dato:

<https://www.ssb.no/statistikkbanken/selectout/ShowTable.asp?FileformatId=2&Queryfile=201592512361935508481OrgAntallMedl&PLanguage=0&MainTable=OrgAntallMedl&potsize=1> (besøkt 01.09.15)

⁸⁰ ”Informasjon om bevegelsen BDS”, BDS, ingen dato: <http://www.bdsmovement.net/> (besøkt 18.09.15)

⁸¹ E-postintervju 10. Juli 2015

⁸² E-postintervju 21. August 2014

For å kunne jobbe på den måten som blir beskrevet over er informantene helt avhengig av å tilhøre et parti som innehar i stor grad de samme retningslinjene som Palestinakomiteen når det gjelder konflikten mellom Israel og Palestina. Begge disse informantene er medlemmer av partiet Rødt som jobber for ”Å utvikle samarbeid med Palestina og fremme norske tiltak mot den israelske statens okkupasjon og undertrykkingspolitikk.”⁸³ Dette gjør at det er et interessesamsvar mellom informanten og partiet som igjen gjør at de to partene vil kunne dra nytte av hverandre, og på mange måter kan man si at informantene fra Palestinakomiteen utvider sitt arbeidsområde og sine ressurser i kampen for palestinerne.

Informant 9 forteller at hun som aktiv politiker for Kristelig Folkeparti bruker sitt engasjement for Israel kombinert med rollen som politiker. Hun synes ikke dette har vært problematisk, men sier samtidig at KRF har blitt mer vage i sin Midtøsten-politikk og at den dreiningen kan være vanskelig å forholde seg til. Hun viser spesielt til programforslaget som kom for perioden 2013-2017.⁸⁴ Det er ikke lenger slik at MIFF og KRF er like enige sier hun, men hun jobber for å skape større forståelse for jødernes situasjon også i eget parti.⁸⁵ Her dukker det opp et mulig dilemma for informantene. De bruker i dag de politiske partiene de er engasjerte i som en mulighet for å kjempe jødernes eller palestinerne sak, men for å få til det er de avhengige av at partiet de er medlem i fører en forenelig politikk med MIFF eller Palestinakomiteen. KRFs politiske program for 2013 – 2017 inneholdt formuleringer og forslag som av MIFF ble sett på som at de er vagere i sin støtte av staten Israel.⁸⁶ Om KRF på sikt beveger seg langt bort fra MIFFs prinsipp og vedtekter vil informantene kunne miste viktige arenaer for å kunne påvirke den norske befolkningen, og de vil også kunne miste viktige støttespillere til sin organisasjon. At en slik retning er mulig viser utviklingen i det norske samfunnet generelt der flere og flere instanser som politikere, kirke, medier og opinion har flyttet sin sympati fra jødene over til palestinerne og kritikken mot deler av politikken staten Israel fører har blitt mer tydelig noe som også vil komme fram i kapittel 4 som gir en redegjørelse for konflikten.

---

⁸³ ”Rødt, Arbeidsprogram”, Rødt, ingen dato: <http://rødt.no/politikk/arbeidsprogram/#10> (besøkt 18.09.15)

⁸⁴ ”Kristelig folkeparti, Politisk program 2013-2017”, KRF, ingen dato: <http://www.krf.no/globalassets/vedlegg/politiske-dokumenter/politisk-program-2013-2017-bokmal-pdf.pdf> (besøkt 18.09.15)

⁸⁵ E-postintervju 10. November 2014

⁸⁶ ”Kampen om ordene KrF bruker om Israel”, MIFF, 13.04.13: <http://www.miff.no/norge-og-israel/2013/04/13KampenomordeneKrFbrukeromIsrael.htm> (Besøkt 18.09.15)

Konklusjon

Informantene har i stor grad vært- og er engasjerte i politiske partier og enkeltsaker, også utenfor MIFF og Palestinakomiteen. Det er en markant forskjell i hvilke partier informantene er tilknyttet, og retningene de har valgt henger tett sammen med hvilke partier som sympatiserte/sympatiserer med jødene og palestinerne. Palestinakomiteens informanter er fortsatt som på 1970-tallet tilknyttet partier på venstresiden som Rødt og SV, mens MIFFs informanter er medlemmer av KRF og FRP. Å være engasjert i en organisasjon som jobber for å oppnå ulike politiske mål, trenger ikke nødvendigvis bety at man er tilknyttet et politisk parti. Det ser ut til at det engasjementet som kom for palestinerne kom etter at informantene hadde knyttet seg til partier på venstresiden, mens MIFFs informanter ser ut til å ha blitt politisk aktive etter å ha inntatt en aktiv rolle for jødene. Dette stemmer overens med de tendenser jeg har sett at MIFF ikke har oppstått ut fra et politisk miljø, men en holdning som allerede lå i det norske samfunnet og som ble truet fra venstresiden. Denne teorien er ikke noe jeg kan hevde med sikkerhet, da grunnlaget jeg har undersøkt er for lite.

Kapittel 4. Palestinakonfliktens bakgrunn

For å forstå de holdninger som ligger til grunn i det norske samfunnet når de to organisasjonene ser dagens lys på 1970-tallet, er det nødvendig å se nærmere på konfliktens bakgrunn. Det er også nødvendig fordi denne konteksten ligger til grunn for det engasjementet som utvikles hos flere av informantene som tar et standpunkt til hvem de vil støtte av palestinerne og jødene akkurat i det tiåret. Flere av informantene fra Palestinakomiteen sier at det er svært nødvendig at de tidligste årene av konflikten blir kjent for den norske befolkningen, fordi disse hendelsene viser årsaken til hvorfor man bør støtte palestinerne. At ikke alle nordmenn støtter palestinerne ligger akkurat i dette problemet mener flere av informantene fra Palestinakomiteen. De mener at når man ikke kjenner konfliktens kjerne og bakgrunn, vil det være vanskeligere å ta et klart standpunkt rundt partene i Palestinakonflikten. De mener at årsaken til at konfliktens bakgrunn har fått for lite fokus i befolkningen, ligger i den oppmerksomheten jødene fikk i det norske samfunnet etter andre verdenskrig.⁸⁷

Konflikten frem mot opprettelsen av Israel i 1948

Dagens konflikt mellom palestinere og israelere må sees på som et resultat av europeiske stormakters behov for kontroll. I løpet av første verdenskrig ble områdets skjebne beseglet i form av ulike avtaler gjort hovedsakelig for å fremme europeiske makters interesser. Siden det osmanske riket hadde vært på den tapende partens side i krigen ble riket behandlet som et krigsbytte, og avtalene som ble undertegnet viste lite hensyn til lokalbefolkningens behov.⁸⁸ Valget av Palestina som jødernes nasjonalhjem var arbeidet frem av Verdens Sionistorganisasjon, og grunnmotivet var en stat for alle verdens landflyktige jøder og en varig løsning på det historiske jødeproblemet.⁸⁹ I 1917 ga den britiske utenriksministeren Arthur Balfour garantier til lederen for den britisk sionistbevegelsen Lord Rothschild om opprettelsen av et jødisk nasjonalhjem i Palestina.⁹⁰ Denne garantien kom til slutt i den rekken

---

⁸⁷ ”Studiehefte utgitt av Palestinakomiteen, våren 2013”, Palestinakomiteen, Våren 2013: http://palestinakomiteen.no/wp-content/uploads/2014/07/Studiehefte_Palestinakomiteen_v%C3%A5ren2013.pdf (besøkt 21.10.15)

⁸⁸ Henriksen Waage 2013: 62-70

⁸⁹ Butenschøn 2009: 88

⁹⁰ Henriksen Waage 2013: 33

av avtaler britene hadde inngått med ulike samarbeidspartnere som resulterte i Hussein-McMahon-korrespondansen, en avtale som sikret britene arabisk støtte i kampen mot det osmanske imperiet, og Sykes-Picot-avtalen som sikret britene og franskmennene store områder i det sentrale Midtøsten.⁹¹ Erklæringen ble grunnlaget for den israelske statens opprinnelse, men påpekte at jødernes nasjonalhjem ikke måtte gå på tvers med lokalbefolkningens interesser.⁹² Jødene hadde innvandret til Palestina i flere år før Balfourerklæringen, men dens innhold og tanker om en egen jødisk stat uroet palestinerne.⁹³ I forbindelse med fredskonferansen i Versailles i mai 1919, ble det nedsatt en amerikansk kommisjon for å kartlegge hva slags løsning lokalbefolkningen i Palestina ønsket for fremtiden. Kommisjonens rapport slo fast at araberne motsatte seg et jødisk samvelde, og at løftene i Balfour-erklæringen om en jødisk stat som skulle respektere eksisterende ikke-jødiske lokalsamfunn i Palestina ikke lot seg forene.⁹⁴ Det var flere årsaker som lå til grunn for britenes støtte til sionistene i 1917, en var at britene så på jødene som en mulig støtte til de allierte under krigen.⁹⁵ En annen årsak var at det var sammenfallende interesser mellom sionistene og britene, da en britisk kontroll av Palestina ville være et viktig forsvar av Suezkanalen. Dette ble også bekreftet gjennom Chaim Weizmann som da var leder av Verdens Sionistorganisasjon med hans kommentar ”England ville få en effektiv barriere, og vi ville få et land”.⁹⁶

Fra 1933–1936 økte den jødiske befolkningsandelen fra 11 til 30 prosent etter at Hitler og nazistene kom til makten i Tyskland, og urolighetene i Palestina økte samtidig med dette.⁹⁷ Jødene kjøpte opp jord og etablerte utdanningsinstitusjoner, politiske partier, sosiale og kulturelle institusjoner, og i 1920 ble det dannet en nasjonalforsamling – forløperen til dagens Knesset.⁹⁸ Frustrasjonen hos palestinerne ble større og britene var hele tiden i en klemme,

---

⁹¹ Butenschön 2009: 77

⁹² Pappé 2006: 68

⁹³ Pappé 2006: 49-66

⁹⁴ Rogan 2011: 188

⁹⁵ Pappé 2006: 67

⁹⁶ Butenschön 2009: 91

⁹⁷ Tveit 1996: 28

⁹⁸ Henriksen Waage 2013: 83-84

mellom lovnadene de hadde gitt jødene og og lovnadene de hadde gitt Palestina-araberne. Det britiske mandatområdet Palestina var på denne tiden preget av en kronisk voldssyklus.⁹⁹

I 1937 kom en granskingsrapport fra den britiskopprettede Peel-kommisjonen som skulle se på årsakene til opprørene. Den skulle også kartlegge hvordan palestinerne forholdt seg til jødernes innvandring, og deres tanker om å etablere et nasjonalhjem. Rapporten viste til konflikten som hadde oppstått mellom de to folkegruppene, og foreslo en deling der jødene skulle få en stat som bestod av 20 prosent av Palestinas territorium. Grovt sett var disse 20 prosentene noe av Palestinas mest fruktbare områder, mens araberne fikk store deler ørken og fattige landområder. Planen var også kontroversiell ved at den ikke inneholdt noe om en selvstendig palestinsk stat, og ble derfor det dårligst mulige resultatet for palestineres nasjonale kamp. Flere palestinske opprørsperioder der britene reagerte med å slå ned revoltene militært oppstod, og for å gjenopprette freden ble Peel-kommisjonens delingsplan lagt på is i 1939.¹⁰⁰ En sentral opprørsperiode kom til i årene 1936-39 ledet av Haj Muhammad Amin al Husseini, lederen av Arab Higher Committee og hans klan. De forlangte at det britiske mandatet skulle avsluttes og all jødisk innvandring og etableringen av en jødisk stat måtte opphøre. Da opprøret, som fremstod som en nasjonal bevegelse, ble slått ned svekket dette det palestinske samfunnet både militært og politisk noe som ble tydelig i den arabisk-israelske krigen i 1948.¹⁰¹

Historikeren Eugene Rogan sier at britenes forsøk på å styre Palestina som et mandat ”var nederlagsdømt allerede i utgangspunktet”.¹⁰² Et av problemene britene hadde lå i begrepet ”nasjonalhjem” som ikke har en folkerettslig referanse, eller klar definisjon.¹⁰³ Et annet problem ble å etablere et slikt vagt definert nasjonalhjem, samtidig som man skulle etablere en levedyktig stat av- og for den innfødte befolkningen.¹⁰⁴ Problemene rundt dette eskalerte fordi det hadde etablert seg ideer om nasjonal uavhengighet og antikolonialisme i den arabiske verden. Palestinernes kamp ble derfor en symbolsak også for de arabiske landområdene generelt.¹⁰⁵

---

⁹⁹ Rogan 2011: 231

¹⁰⁰ Rogan 2011: 239

¹⁰¹ Morris 2004: 10-11

¹⁰² Rogan 2011: 228

¹⁰³ Butenschön 2009: 95

¹⁰⁴ Rogan 2011: 228

¹⁰⁵ Butenschön 2009: 98

I løpet av andre verdenskrig hadde forholdet mellom jødene og britene utviklet seg svært negativt fordi britene la strenge begrensinger på jødisk innvandring. Britene tok også til orde for palestinsk selvstendighet, noe som var med på å forverre forholdet. Jødiske terrorgrupper som Irgun og Stern-bandene erklærte derfor krig mot Storbritannia januar 1944.¹⁰⁶ Volden ble etter hvert et så stort problem for britene, og etter andre verdenskrig hadde de ikke ressurser eller nok vilje til å ta opp kampen. Et siste forsøk på å få arabiske og jødiske ledere til å møtes i London i september 1946 mislyktes, og de så seg nødt til å henvise Palestina-spørsmålet til det nyetablerte FN i februar 1947. Et halvt år senere trakk britene seg ut av Palestina, og ansvaret for det spente landområdet lå nå hos FN.¹⁰⁷ Da britene henvendte seg til FN i februar ble det nedsatt en komite som skulle komme med forslag til hvordan problemene i Palestina kunne løses. Komiteen ble direkte vitner til volden noe de også la frem for FN. Et klart flertall anbefalte en deling av Palestina i åtte deler, der 55 prosent av staten skulle tilfalle jødene. Dette ble tatt opp til avstemning i FNs hovedforsamling november 1947, og vedtatt med 33 mot 13 stemmer. 10 stater avholdt fra å stemme, blant dem Storbritannia. Motstanden i avstemningen var hovedsakelig fra araberlandene, og ble blant annet begrunnet i at den arabiske befolkningen i Palestina var 1,2 millioner mot 600 000 jøder.¹⁰⁸ Nesten umiddelbart etter FNs vedtak begynte britene å trekke ut sine styrker fra det palestinske mandatområdet. De hadde gitt beskjed til FN flere ganger om uroen som hadde startet allerede før delingsvedtaket, og at de ikke hadde noen intensjoner om å bli igjen eller gjennomføre noen av FNs vedtak.¹⁰⁹ Fra november 1947 til mars 1948 oppnådde offensive palestinere flere militære seire over jødene, og klarte blant annet å beleire Jerusalem. De seiere palestinerne oppnådde var først og fremst mulig på grunn av Israels defensive strategi. Palestinerne var langt fra på militært og organisatorisk nivå med Israel.¹¹⁰ I halvåret etter vedtaket flyktet mellom 250 000 – 380 000 palestinere i forbindelse med en borgerkrig mellom palestinere og sionister. 14. Mai ble staten Israel opprettet, og 15. Mai 1948 trakk britene seg formelt ut av Palestina. Det brøt ut en krig mellom araberstater og Israel som varte frem til første del av

---

¹⁰⁶ Rogan 2011: 287-288

¹⁰⁷ Rogan 2011: 292-293

¹⁰⁸ Rogan 2011: 294

¹⁰⁹ Henriksen Waage 2013: 107

¹¹⁰ Henriksen Waage 2013: 108

1949.¹¹¹ I løpet av denne krigen viste Israel seg som den sterkeste part, og i en militær offensiv erobret og sikret de det området FN-planen hadde tildelt den jødiske staten. De erobret også store byer som Haifa og Jaffa noe som resulterte i store flyktningestrømmer.¹¹² I løpet av denne krigen anslår man at ca. 750 000 palestinere ble flyktninger av en samlet befolkning på ca 1,5 millioner.¹¹³ Staten Israel ble tatt opp som medlem av FN 11. Mai 1949, og dermed anerkjent av 52 stater til tross for at statens grenser ikke var fastlagt.¹¹⁴

Norges forhold til partene før staten Israel opprettes, er blant annet dokumentert i en masteroppgave i historie skrevet av Inngjerd Veiden Brakstad. Hun viser at forfølgelsen av norske jøder var et viktig tema i den illegale norske pressen under andre verdenskrig. Overgrepene mot jødene ble fremstilt som et forferdelig overgrep og en sentral komponent i nazismen, og avisene viste også i starten relativt stor interesse for de norske jødene som overlevde krigen.¹¹⁵ Samtidig så man aviser som *Aftenposten* som trykte artikler der de hevdet at tyskernes hardhendte behandling av jødene ikke var ubegrunnet, og etter jødernes skjebnesvangre Krystallnatt var avisen *Nationen* mest bekymret over en daglig strøm av jøder over grensen til Norge.¹¹⁶ I et større perspektiv skrev ikke norske aviser mye om skjebnen til jødene ellers i Europa. Interessen for jødene økte da situasjonen i Palestina hardnet til i 1947-1948, men heller ikke da opptok jødene og arbeidet for en egen jødisk stat mye spalteplass i norske aviser.¹¹⁷ Den utbredte sympatien for jødene og staten Israel som oppstod kom i skyggene av Holocaust, men det tok en stund før denne holdningen for alvor fikk gjennomslag i norsk presse og opinion.¹¹⁸ I en meningsmåling i 1947 svarte 37 prosent av den norske befolkningen at Palestina burde åpnes for jødene, 2 prosent ville ha en egen jødisk stat, mens ti prosent ville at alle land skulle ta i mot noen jøder hver. Utover dette hadde 20 prosent diverse andre framlegg, 36 prosent ingen løsning og fem prosent ville ikke svare. Tallene

---

¹¹¹ Butenschön 2009: 234

¹¹² Butenschön 2009: 235

¹¹³ Butenschön 2009: 254

¹¹⁴ Butenschön 2009: 258

¹¹⁵ Brakstad 2006: 102

¹¹⁶ Selbekk 2013: 53-56

¹¹⁷ Johansen 2008: 78

¹¹⁸ Johansen 2008: 85

viser altså ingen sterk opinion i den ene eller andre retningen.¹¹⁹ Dette samsvarer i stor grad med den politiske holdningen på samme tid, da stemningsskiftet i den norske regjeringen kom når det nærmet seg 1950, noe jeg kommer tilbake til senere i oppgaven.¹²⁰

Palestinakonflikten som årsak til informantenes interesse og engasjement

Informant 1 forteller at han fikk kjennskap til konflikten i barndommen og han var tre år da staten Israel ble opprettet i 1948. Han tilhørte da et miljø der dette var en viktig begivenhet, en oppfyllelse av bibelske profetier, og han husker at det var en gledens dag de feiret.¹²¹ I 1978 var informanten 30 år, og han forteller at han hadde fått god innsikt i Palestinakonflikten gjennom familien og media. Han bestemte seg etter å ha sett en annonse i en avis, for å dra på et foredrag for å høre på Per Faye Hansen. Han var prest i Den norske kirke og drev en sjømannskirke i Haifa i Israel. Faye Hansen snakket om sin egen bevegelse Karmel-instituttet, og hans arbeid for å støtte jødene og å bygge bro mellom dem og de kristne. Informanten forteller at han ble oppmerksom på jødene fra arabiske land, og at det hadde flyktet flere jøder fra arabiske land enn arabere motsatt vei. Han sier at han da forstod at jødene bare utgjorde 2 prosent av befolkningen i det arabiske hjemlandet tradisjonelt, mens Israel bare utgjorde snaut 0,2 prosent av arealet der. Han ble overbevist om at jødene hadde fått for lite enn for mye land, og at de ikke hadde stjålet noe.¹²² Hans engasjement for Israel vokste etter denne erkjennelsen, og da nye antisionistiske stemmer på venstresiden kom til overflaten i Norge ble han enda sikrere på sitt standpunkt. Han ble med i MIFF i 1979, fire år etter at organisasjonen ble opprettet og har vært en aktiv frivillig siden. Engasjementet har siden dette først og fremst vært et uttrykk for et ønske om rettferdighet for Israel og det jødiske folket.¹²³

Den stemmen informant 1 valgte å være til støtte for jødene i 1979, var en av mange stemmer i Norge på den tiden. I flere tiår hadde nordmenn hatt stor sympati og stort engasjement for Israel. En tragisk flyulykke ved Hurum i november 1949 forsterket det gryende norske

---

¹¹⁹ Johansen 2008: 75

¹²⁰ Selbekk 2013: 144

¹²¹ E-postintervju 22. November 2014

¹²² E-postintervju 22. November 2014

¹²³ E-postintervju 22. November 2014

engasjementet for jødene som hadde oppstått etter Holocaust. Et fly med 28 jødiske barn på vei til en mellomstasjon i Norge før de skulle videre til sine nye hjem i Israel styrtet, og bare ett av barna overlevde.¹²⁴ Mer enn noen annen enkeltbegivenhet bidro ulykken til det sterke engasjementet som kom til å prege Arbeiderpartiet i 1950-årene.¹²⁵ Norge ble sett på som å være en av den nye jødiske statens fødselshjelpere, særlig gjennom arbeiderpartipolitikeren- og FNs generalsekretær Trygve Lie som gjennom årene som fulgte sørget for hjelp på ulike måter som våpen og ammunisjon under krigen i 1948.¹²⁶ Generelt brydde ikke grasrota seg så mye om utenrikssaker, men det var noe annet med Israel som engasjerte både arbeiderbevegelsen, kristenfolket og store deler av de borgerlige partiene.¹²⁷ Hvor nært vennskapet til arbeiderbevegelsen var kommer godt fram i beretningen til Einar Gerhardsen da han høsten 1961 som første statsminister fra et europeisk land avla et offisielt besøk i Israel.¹²⁸ Han er over seg av begeistring over alt israelerne får til, og mener at araberne i statene rundt Israel må avslutte boikotten og isoleringen, og gjøre seg fortrolige med at det er ingen vei tilbake fordi Israel vil bestå som en selvstendig stat og jødernes land.¹²⁹ Arbeiderpartiet hadde rene flertall på Stortinget frem til 1961, og det var derfor ikke behov for debatter rundt eventuelle Midtøsten-spørsmål.¹³⁰

Til tross for den sterke jødiske støtten opplevde Norge i januar 1960 det første offentlige utbruddet av jødehat etter krigen, da det dukket opp anti-jødiske slagord på en statue ved Rådhusplassen i Oslo. Senere ble det malt hakekors på bygninger der og i andre byer. Det kom sterke reaksjoner, og mange aviser og et samlet bispekollegium krevde tiltak for å hindre jødehatet i å spre seg. Året etter vedtok Stortinget tilføyelser i Straffeloven som gjorde det ulovlig å komme med rasistiske ytringer.¹³¹ Både *Arbeiderbladet*, *Dagbladet*, *Dagen*, *Friheten* og *Morgenbladet* hadde oppfordringer på forsiden om å ta problemet på alvor, men *Dagbladet*

---

¹²⁴ Johansen 2008: 154

¹²⁵ Sender 2014: 30

¹²⁶ Selbekk 2013: 159

¹²⁷ Henriksen Waage 1996: 10

¹²⁸ Gerhardsen 1961: 3

¹²⁹ Gerhardsen 1961: 14

¹³⁰ Selbekk 2013: 169

¹³¹ Selbekk 2013: 271

var den avisen som utmerket seg med mest fokus på antisemittismen.¹³² Man må kunne si at hele den norske pressen tok dette problemet på alvor i begynnelsen av 1960 årene.¹³³ Tarjei Solbergs masteroppgave viser at da Arbeiderpartiet mistet regjeringsmakten i 1965 til fordel for en koalisjonsregjering bestående av Høyre, KrF, SP og Venstre ledet av Per Borten, var også den nye regjeringens politikk pro-israelsk. Likevel kan man se at en forsiktig endring av norsk Midtøsten-politikk, og det var nå en mer balansert norsk holdning som var på vei.¹³⁴

De fleste andre informantene var i tenårene, eller i tidlige 20-årene da de satte seg inn i konflikten, og for alle utenom tre informanter var dette i perioden 1964 – 1973. Denne perioden omtales som en tid der den norske opinionen generelt smålig endrer sine holdninger i forhold til konflikten. Engasjementet ble for de fleste informantene utløst av spesifikke hendelser, og de husker godt hvilke og når dette var. Seksdagerskrigen i 1967 har vært en slik spesifikk hendelse for flere av informantene og det var blant annet fordi denne konflikten fikk nokså stor plass i media. Israel hadde i lengre tid blitt rammet av palestinske geriljaangrep fra syrisk territorium, utført av grupper som hadde vokst fram fra palestinske flyktningeleirer. Disse angrepene skapte irritasjonen hos israelerne, og var en sentral faktor til krigen som ble utløst 5. Juni 1967. Egypts president Gamal Abdel Nasser stengte Tiranstredet for alle israelske skip, og han hadde også sendt militære styrker til Sinai som en advarsel mot Israel.¹³⁵ Israels flyvåpen slo i løpet av få timer ut det egyptiske flyvåpenet, deretter det jordanske og syriske.¹³⁶ Krigen kalles Seksdagerskrigen fordi det tok Israel det antallet dager å slå ut motstanden de møtte. I løpet av disse dagene okkuperte Israel Sinaihalvøya og Gaza fra Egypt, Vestbredden og Øst-Jerusalem fra Jordan og Golanhøydene fra Syria. Krigen utløste et minimum av 175 000 og et maksimum av 350 000 palestinske flyktninger som ble drevet fra Vestbredden og til Jordan.¹³⁷ Krigen førte til en overveldende følelse av samhold og forståelse av jødisk identitet for jøder verden over, mens det for araberlandene var helt motsatt.¹³⁸ De var preget av sjokk og ydmykelse, spesielt i forhold til Nasser som hadde ledet an i den arabiske

---

¹³² Johansen 2008: 90

¹³³ Johansen 2008: 91

¹³⁴ Solberg 2013: 15

¹³⁵ Rogan 2011: 387

¹³⁶ Butenschön 2009: 369

¹³⁷ Butenschön 2009: 372

¹³⁸ Butenschön 2009: 373

nasjonalismen.¹³⁹ Krigen endret manges forhold til Israel, og de ble ikke lenger sett på som den svakeste parten i konflikten. Fra 1967 kan man i Norge se tendenser på at den nokså ensidige politiske støtten til Israel er på vei til å endres, i hvert fall på venstresiden.¹⁴⁰ I en meningsmåling fra 1967 ble opinionen spurt om hvem de sympatiserte mest med i konflikten mellom Israel og araberstatene: En femtedel sa de var nøytrale eller ikke visste hva de skulle svare, 75 prosent sympatiserte med Israel og bare 5 prosent med araberlandene. Dette resultatet var langt bedre for Israel enn på en lignende måling på midten av 50-tallet. To år senere ble det samme spørsmålet stilt igjen og da fikk Israel 76 prosent og araberlandene 7 prosent.¹⁴¹

Den norske opinionen hadde i løpet av et tiår inntatt en svært tydelig proisraelsk holdning, men støtten til araberlandene har økt noe. De som tidligere var usikre har blitt sikre, og støtten gikk i all hovedsak den israelske statens vei. Et par år senere ble det gjort en ny undersøkelse i den norske opinionen, og i mars 1969 svarte nesten halvparten av de spurte at araberstatene var ansvarlige for det spente forholdet mellom Israel og nabostatene. Kun fire prosent mente at Israel hadde skyld i den uroen som preget konflikten på den tiden.¹⁴² Under Seksdagerskrigen i 1967 stilte en nesten samlet norsk presse seg altså begeistret og reservasjonsløst på Israels side.¹⁴³ Så sterkt hadde Norges forhold til Israel nå blitt at NRK sendte en oppfordring til nordmenn om å melde seg som frivillige for den israelske hæren. Denne oppfordringen som kom over norsk radio samme dag som krigen brøt ut, og viser en oppsiktsvekkende partiskhet fra NRK. Den vakte ingen motforestillinger i landet på den tid, noe som viser hvor pro-israelske vi hadde blitt.¹⁴⁴ I forbindelse med Seksdagerskrigen i 1967 var ingen aviser i tvil om at ansvaret for krigen lå et annet sted enn på Israel, til tross for deres lynangrep mot egyptiske flyplasser.¹⁴⁵ Alle de største avisene var samstemte i synet på Seksdagerskrigen, og det som kom av kritikk ble lagt til araberne, stormaktene og FNs rolle i konflikten. Til tross for dette er det en holdningsendring på gang, og mer avvikende

---

¹³⁹ Butenschøn 2009: 375

¹⁴⁰ Selbekk 2013: 192

¹⁴¹ Johansen 2008: 102

¹⁴² Tveit 1996: 398

¹⁴³ Johansen 2008: 102

¹⁴⁴ Sandvig 1984: 13

¹⁴⁵ Johansen 2008: 97

synsmåter fant man i mindre aviser på venstresiden som hos *Friheten* som var- og er en riksdekkende marxistisk avis. De hadde stor forståelse for staten Israels begrunnelse, men sa at staten hadde ført til dype nasjonale rivninger og at man også måtte yte det arabiske folket rettferdighet.¹⁴⁶ Avisen *Orientering* som var blitt organ for Sosialistisk Folkeparti skrev på lederplass at selv om det hadde vært rett å gi jødene en egen stat, måtte man ikke glemme at araberne var hardt rammet og så på statsdannelsen som urettferdig og et overgrep.¹⁴⁷ Morten Ivarsens masteroppgave i historie fra 1995 viser at *Verdens Gang*, *Aftenposten*, *Bergens Tidene* og *Dagbladet* la ansvaret for krigsutbruddet på araberne, og de ble også beskrevet som den mest aggressive parten.¹⁴⁸ Det er likevel svake tegn i de tre førstnevnte avisene om at Israel blir holdt som angriper, men de var ikke i tvil om at det var araberne som var skyld i krigen. Det var en sterk pro-israelsk holdning, og en negativ holdning til araberne.¹⁴⁹ Ingen aviser på 1950- og 1960-tallet som stod mer på barrikadene for jødene og Israels sak enn det kulturradikale *Dagbladet*, noe vi skal se vil endre seg kraftig fremover.¹⁵⁰

I konteksten av Seksdagerskrigen er det to av informantene som bestemmer seg for side i konflikten mellom jødene og palestinerne. Informant 13 sier at Seksdagerskrigen var den utløsende årsaken for at han aktivt valgte å støtte palestinerne. Han forteller at han nok hadde hørt om konflikten før uten å ha gjort noen refleksjon om hva den innebar. Han var først imponert over hvordan Israel klarte å ”forsvare seg selv”, men krigen fikk ham til å se at den andre parten var svakere enn han hadde trodd. Han betegner krigen som ”en øyeåpner” for hva som faktisk foregikk mellom de to partene i Palestinakonflikten. En tilleggsfaktor som også endret hans holdninger var at han i studietiden på Sørlandet opplevde at en av lærerne hadde invitert en israelvann for å fortelle om Seksdagerskrigen. Foredraget var et forsvar av Israels handlinger, og det ble også svært spesielt for informanten når læreren påsto at englene hadde snudd arabernes kuler. Han ble etter dette en sterk kritiker til staten Israels holdninger og behandling av palestinerne.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Johansen 2008: 99

¹⁴⁷ Johansen 2008: 100

¹⁴⁸ Ivarsen 1995: 59

¹⁴⁹ Ivarsen 1995: 70

¹⁵⁰ Johansen 2008: 82

¹⁵¹ Telefonintervju 27. August 2014

Informant 6 fra MIFF opplevde denne hendelsen på en helt annen måte, og ble engasjert på jødernes side etter Seksdagerskrigen.¹⁵² Han forteller at nyhetsendingene fra krigen gjorde at han bestemte seg for å støtte jødene. Jeg er noe usikker på hvorfor, for det kan ikke ha vært at han ble provosert over urettferdig vinkling i media, for den norske pressen var som Ivarsen har dokumentert nesten utelukkende på Israels side. Selv om han bare undersøkte fire aviser: *Dagbladet*, *VG*, *Aftenposten* og *Bergens Tidene* hadde de så store opplag at de viser tydelig hva den norske befolkningen fikk av informasjon fra majoriteten innenfor norsk presse. Hans funn viser at de var pro-israelske og negative til araberne, både når det gjelder utbruddet av krigen og når det skulle fordeles skyld for den.¹⁵³ Om jeg skal vurdere hvorfor Seksdagerskrigen var en årsak til engasjement for denne informanten, kan det være at deknningen utløste en holdningsendring på venstresiden. De rettet politiske krav om at staten Israel måtte opphøre, blant annet fordi de tok seg til rette utenfor de grensene de var tildelt. Dette kan igjen ha utløst informantens engasjement, altså mer som en protest mot de nye holdningene som i den svært pro-israelske-tiden ble sett på som radikale av store deler av den norske opinionen. Informanten har sagt at han hadde fått kjennskap til konflikten gjennom familien, og det er trolig at han har fått med seg holdninger fra dem fordi de sympatiserte med jødene. Informanten avslutter E-postintervjuet med å vise til hvorfor han støtter jødernes kamp så sterkt som han gjør, ved å referere til hva arbeidsministeren i den israelske regjeringen sa da de diskuterte forkjøpsangrep mot Egypt i 1967: Verden vil fordømme oss, men vi vil overleve.¹⁵⁴

I årene frem mot krigen i 1973 som kalles Yom Kippur-krigen, preges Midtøsten av at området formes av oljens makt. Globalt økte behovet for olje, samtidig som det var en nedgang i amerikansk oljeproduksjon. Store deler av oljeproduksjonen i mange arabiske land lå i britiske og amerikanske hender, noe som hadde begynt å skape stor misnøye fra 1950-tallet. Araberne følte det urettferdig at utenlandske interesser skulle sitte igjen med størstedelen av utbyttet, spesielt siden hjemlandet ofte slet med fattigdom.¹⁵⁵ Libya ble det landet som først startet den ”ideologiske opprensningen” ved å konfrontere vestlige

---

¹⁵² E-postintervju 8. Juli 2015

¹⁵³ Ivarsen 1995: 70

¹⁵⁴ E-postintervju 8. Juli 2015

¹⁵⁵ Rogan 2011: 411

oljeselskaper og deres kontroll over arabiske oljeselskaper.¹⁵⁶ Anwar Sadat, Egypts president, fikk med seg den saudiarabiske kongen på å bruke oljen som et våpen og sammen støtte hverandre om Egypt gikk til krig mot Israel. Krigen ble en realitet og startet 6. Oktober 1973, i den jødiske høytiden Yom Kippur. Det var en strategi som gikk ut på at siden alle radio- og fjernsynskanaler innstilte sine sendinger i høytiden, ville det ikke være mulig for israelerne å kalle inn sine styrker like raskt som ellers.¹⁵⁷ Både jordanske, irakiske og saudiarabiske styrker ble sendt inn som forsterkninger da Israel klarte å holde stillingen på Golan. Den kalde krigen var tilstede og viste seg i at våpenforsyninger ble levert til araberne fra Sovjet, mens USA støttet Israel. For å tvinge verden til å rette oppmerksomheten til konflikten, tydde araberstatene til oljevåpenet ved å skru opp prisen på oljen. De forlangte at verdenssamfunnet måtte presse Israel til å gi fra seg de okkuperte områdene fra 1967, og å respektere det palestinske folkets legitime rettigheter.¹⁵⁸ USA svarte med å forsyne Israel med enda flere våpen, og de arabiske oljestatene svarte med full blokad av USA.¹⁵⁹ For å få slutt på konflikten ble det arrangert en konferanse i Geneve som ikke ga noen konkrete resultater, og det ble USA som til slutt halte i land avtaler som ga Egypt og Syria tilbake noen av de områdene de krevde. De statsløse palestinerne var ikke nevnt annet enn et løfte om en rettfærdig løsning på flyktningproblemet.¹⁶⁰

I Norge var det holdningsendringer på gang og da Yom Kippur-krigen brøt løs, men man kunne fremdeles se at *Dagbladet*, *Verdens Gang* og *Bergens Tidene* hadde proisraelske holdninger. En ny tendens var likevel synlig i at både lederartiklene og andre kommentarer til krigen ble presentert mer nyanserte og balanserte enn under Seksdagerskrigen i 1967. Den største endringen så man i *Arbeiderbladet*. Språkbruken var også i endring, og flere brukte nå benevnningen ”Palestina-araberne” og etter krigen endret dette seg til ”araberne i Palestina”.¹⁶¹ De som gikk lengst i å kritisere Israel under og etter Yom Kippurkrigen, var de små avisene på venstresiden.¹⁶² På motsatt fløy fikk Israel mest støtte i de to kristelige dagsavisene *Vårt*

---

¹⁵⁶ Rogan 2011: 415

¹⁵⁷ Rogan 2011: 424

¹⁵⁸ Rogan 2011: 427

¹⁵⁹ Rogan 2011: 428

¹⁶⁰ Rogan 2011: 430

¹⁶¹ Johansen 2008: 114

¹⁶² Johansen 2008: 117

Land og Dagen.¹⁶³ Et ungdomsopprør som oppstod på den norske politiske venstresiden var i takt med tidens ungdomsopprør mot imperialistiske vestlige verdier, og det som skjedde i den tredje verden og spesielt Vietnam.¹⁶⁴ Endringer skjedde også i Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon, og i mai 1970 vedtok landsstyret i AUF full støtte til den palestinske frigjøringsbevegelsens målsetting i kampen mot sionisme.¹⁶⁵ Endringene i Arbeiderpartiet må også ses i sammenheng med at det israelske arbeiderpartiet mistet sin makt til det borgerlige Likud-partiet.¹⁶⁶ Dette tiåret påvirkes også av at norske FN-offiserer som reiste nedover som pro-israelske kommer hjem sterkt pro-arabiske, sammen med bilder av palestinernes ulykkelige situasjon i flyktningeleirene.¹⁶⁷ Dette er noe to av informantene hadde personlige erfaringer med, og som vil komme frem senere i oppgaven.

De konfliktene som fulgte skulle vise seg å gå mer og mer i palestinernes favør, og etter Yom Kippur-krigen i 1973 tok den nye lederen i PLO Yassir Arafat fast grep om det palestinske folks nasjonalisme og krav om egen stat. Dette falt godt sammen med Arbeidernes Kommunistpartis maoistiske antikolonialismekamp, og dette synet fikk også sakte men sikkert gjennomslag blant norsk venstreside.¹⁶⁸ Flere av informantene fra Palestinakomiteen var politisk engasjerte i disse konfliktene, for eksempel når de demonstrerte og stod på stand. Det virker som om det har vært en naturlig vei for dem og også støtte palestinerne. Det lå i den antiimperialistiske ånden siden de ble sett på som den svakeste parten i Palestinakonflikten, spesielt siden Israel hadde støtte av USA. Selv om det var endringer i norsk politikk og media, viser en meningsmåling av opinionen i 1973 at hele 78 prosent støttet Israel i striden med araberstatene, et nivå som var det høyeste noen gang målt. Året etter var støtten litt redusert, men fremdeles var det 72 prosent som sympatiserte mest med Israel og 8 prosent mest med araberne.¹⁶⁹ At sympatien for Israel holdt seg så godt i Norge var oppsiktsvekkende med tanke på det såkalte Lillehammer-drapet året før.¹⁷⁰ Der ble en uskyldig

---

¹⁶³ Johansen 2008: 118

¹⁶⁴ Selbekk 2013: 191

¹⁶⁵ Strandå 2010: 49

¹⁶⁶ Selbekk 2013: 202

¹⁶⁷ Hagelund 1983: 106

¹⁶⁸ Sender 2014: 133

¹⁶⁹ Johansen 2008: 119

¹⁷⁰ Johansen 2008: 120

marokkansk kelner tatt for å være en kilde som kunne lede Mossad til hjernen bak Münchenmassakren i 1972, der åtte palestinere drepte elleve israelske olympiadeltakere.¹⁷¹

Informant 14 fra Palestinakomiteen ble oppmerksom på konflikten nettopp gjennom denne terroraksjonen mot OL i München, men hadde allerede fått innsikt i den gjennom det politiske miljøet som rådet på universitetet han studerte på. Da han i 1973 ble kjent med Peder Martin Lysestøl som ble en av grunnleggerne av Palestinakomiteen, valgte han aktivt side i konflikten.¹⁷² Etter dette meldte han seg også inn i mange ulike politiske organisasjoner på venstresiden. Også informant 16 og 18 valgte side etter å ha blitt involverte og engasjerte i politikk på venstresiden i ung alder. Informant 16 sier at han var bare 13 år da han fikk kjennskap til konflikten gjennom Seksdagerskrigen, men at det tok enda 9 år før han bestemte seg for å aktivt støtte palestinerne men at engasjementet da ble svært stort.¹⁷³

I årene som fulgte etter Seksdagerskrigen endret den norske opinionens holdninger seg noe som forklares ut fra flere faktorer, men at presse og politikere inntar nye standpunkt er en pådriver jeg allerede har vist. Andre faktorer som at FN i 1975 vedtok at sionisme var rasisme, bidro til- og legitimerte nye utslag av antisemittisme.¹⁷⁴ At dette også var et problem i det norske samfunnet ser vi blant annet i boken *Retten til å overleve, En bok om Israel, Norge og antisemittismen* som mange ulike forfattere ga ut i 1976. Her finner vi navn som Einar Gerhardsen, Magne Sæbø, Jahn Otto Johansen med flere. Innledningen har tittelen *Den triste nødvendighet* som viser til tristheten ved å måtte skrive en slik bok.¹⁷⁵ De viser til at jødene igjen står alene i verden fordi man nå vender dem ryggen, som folk og som staten Israel.¹⁷⁶

I 1978 invaderte Israel det sørlige Libanon og de norske pressereaksjonene var todelte, men den første reaksjonen var sjokk over terrorhandlingen som hadde utløst den israelske aksjonen. Både *Bergens Tidende*, *Dagbladet* og *Verdens Gang* satte fokus på terrorhandlingen utført av palestinere, og da NRK hadde et langt intervju med en PLO-representant vakte det

---

¹⁷¹ Tveit 1996: 476-479

¹⁷² E-postintervju 10. Juli 2015

¹⁷³ E-postintervju 17. Juli 2015

¹⁷⁴ Sender 2014: 133

¹⁷⁵ Eitinger med flere 1976: 7

¹⁷⁶ Eitinger med flere 1976: 10

protester fra *Dagbladet*. Et påfallende trekk ved den videre utviklingen var hvor raskt de fleste avisene vendte fokuset bort fra den palestinske terroraksjonen, og mot den israelske gjengjeldingsaksjonen eller hevnaksjonen som den også ble kalt. Kritikken som møtte Israel var nokså moderat, men likevel mer direkte enn tidligere. Både *Dagbladet*, *Arbeiderbladet* og *Bergens Tidende* var enige i at Israel overreagerte, sistnevnte avis dog noe senere enn de to andre.¹⁷⁷ *Dagbladet* gikk også fra økende skepsis til direkte kritikk av Israel, og endringen fra å være svært pro-israelsk var i gang.¹⁷⁸ To av informantene bestemte seg for aktiv støtte til fordel for palestinerne nettopp i denne konteksten etter å ha vært soldater for UNIFIL i 1978 og 1979. Begge informantene kjente godt til konflikten på forhånd, men opplevelsene de hadde som soldater gjorde at de ble mer bevisste på hvem de mente trengte deres sympati. Informant 13 som jeg tidligere har nevnt i forbindelse med Seksdagerskrigen og som da valgte side i konflikten, sier at det var hans tjeneste som UNIFIL-soldat som virkelig bekreftet det synet han hadde på konflikten. Han forteller at de 20 000 soldatene som var FN-soldater i Libanon har vært en medvirkende årsak til de holdningsendringene til konflikten som har funnet sted i Norge. Mange av de norske soldatene som dro nedover hadde samme syn på Palestinakonflikten som de fleste i den norske opinionen, men for mange endret dette seg i tiden som soldat.¹⁷⁹ Dette er noe Odd Iglebæk har satt ord på i sin tekst *En soldats beretning*. Han deltok selv i Libanon denne perioden, der han jobbet som sanitetssoldat på et av FNs feltsykehus. Iglebæk forteller at de så bombing av palestinske flyktningeleire, og at det militære styrkeforholdet var svært skjevt til fordel for Israel. Han forteller at mange under sin tjeneste i UNIFIL inntok en klarere holdning til de to partene. De så hva Israels krigføring gjorde mot palestinerne og hvor underlegne de var israelerne.¹⁸⁰ Informant 13 sier selv at det ble umulig for han å late som om at han ikke visste hva som var rett eller galt, og derfor måtte hjelpe palestinerne i deres kamp.

Selv om 1970-tallet viser skiftende tendenser til en mer balansert og nyansert tone i konflikten, var utenriksminister Knut Frydenlunds forsøk på å markere en mer balansert norsk Midtøsten-politikk heller mislykket. Han ønsket sammen med Utenriksdepartementet og blant annet den svenske utenriksministeren, at PLOs leder Yasir Arafat skulle få legge fram

---

¹⁷⁷ Johansen 2008: 122-123

¹⁷⁸ Selbekk 2013: 209

¹⁷⁹ E-postintervju 19. November 2014

¹⁸⁰ ”En UNIFIL-soldats beretning”, FN, ingen dato: <http://www.fn.no/Media/fn/Files/En-UNIFIL-soldats-beretning> (besøkt 20.09.15)

palestinernes sak i FN-plenum.¹⁸¹ Israel var dypt skuffet over Norges beslutning, og protesterte gjennom flere ansatte i det norske embetsverket. Flere i regjeringen, som kirke- og undervisningsministeren mislikte den politikken Norge nå la opp til. Et opprop ble formulert i og utenfor Stortinget der 200 mer eller mindre kjente personer, 87 av dem medlemmer av Stortinget, skrev under for å hindre Arafat.¹⁸² Utenriksdepartementet hadde inntatt en mer nøytral og objektiv holdning til de to partene i Palestinakonflikten, og ønsket ikke nødvendigvis å følge opinionens pro-israelske støtte i alt.¹⁸³ Dette viser at ikke alle sider i norsk politikk var enige i den retningen mange i UD ønsket å føre fremover. UD mente at det ble kjørt en altfor hard pro-israelsk lei, heller enn en mer balansert linje som de ønsket.¹⁸⁴ Tiåret avsluttes likevel med en tilnærming til PLO da norske myndigheter åpnet for møter mellom da statssekretær i Forsvarsdepartementet Johan Jørgen Holst og Yasir Arafat. Arbeiderpartiet forankret PLO-kontakten formelt i sitt program i 1981, og litt etter fulgte også LO.¹⁸⁵

Etter Yom-Kippur-krigen reiste PLO seg som palestinernes nasjonale veiviser med Arafat som leder. Han fikk mer internasjonal sympati da han viste seg interessert i å jobbe for en tostatsløsning.¹⁸⁶ Roen hadde likevel ikke senket seg i Midtøsten, og det tok ikke lang tid før det igjen var nesten umulig å se for seg en fredelig løsning med Israel. En faktor til urolighetene var borgerkrigen i Libanon. Historikeren Knut Vikør betegner nasjonalismen i landet ”på avveier”, fordi den var preget av store interne motsetninger mellom ulike religiøse og politiske grupperinger noe som forsterket urolighetene.¹⁸⁷ En fredsavtale mellom Egypt og Israel ble halt i land i september 1978, men avtalen som ikke nevnte palestinernes situasjon vakte avsky hos resten av araberstatene.¹⁸⁸

Urolighetene fortsatte og i 1982 invaderte Israel Libanon med blant annet som mål å få PLO og syriske styrker ut av landet. De ønsket også å få dannet en fordelaktig allianse med den viktigste kristne maronittfraksjonen, for om de klarte det ville de kanskje kunne kontrollere

---

¹⁸¹ Tveit 1996: 561

¹⁸² Tveit 1996: 562-573

¹⁸³ Tveit 1996: 534-535

¹⁸⁴ Hagelund 1983: 105

¹⁸⁵ Selbekk 2013: 208

¹⁸⁶ Rogan 2011: 436

¹⁸⁷ Vikør 2010: 259-260

¹⁸⁸ Rogan 2011: 452

palestinerne som hadde flyktet til Libanon.¹⁸⁹ Israel ønsket å drepe Arafat for å slutt på alle angrepene til tross for våpenhvilen de hadde hatt gående.¹⁹⁰ Som et resultat ble PLO forvist fra Beirut og det betød slutten på organisasjonen som en enhetlig kampstyrke.¹⁹¹ Libaneseerne var fornøyde med at PLO måtte trekke seg ut av Libanon på grunn av all uroen de hadde brakt med seg, men også de amerikanske, franske og italienske soldatene som var der på grunn av borgerkrigen trakk seg ut. Da de dro ble de palestinske flyktningeleirene i Sabra og Shatila stående under den israelske hærens beskyttelse, og en maronittisk milits som hadde fått adgang til leirene av de israelske styrkene drepte flere hundre sivile palestinere som levde der.¹⁹² Massakren ble sterkt fordømt i hele verden, også i Israel der over 300 000 israelere deltok i en demonstrasjon mot Israels rolle.¹⁹³

I Norge kom de to avisene, *Arbeiderbladet* og *Dagbladet*, som hadde vært mest israelfvennlige med den sterkeste kritikken av massakren. Det at *Arbeiderbladet* hadde en mer kritisk holdning til Israel hadde uten tvil sammenheng med at den israelske ”arbeiderpartistaten” som den norske, var historie. Etter 30 år satt ikke lenger Arbeiderpartiet med regjeringsmakten og det var da lettere å stille kritiske spørsmål rundt israelske statsledere som Menache Begin og Ariel Sharon som begge representerte det konservative partiet Likud, enn å kritisere Ben Gurion, Golda Meir, Shimon Peres, Yitzhak Rabin og andre sentrale arbeiderpartipolitikere. *Dagbladets* holdning var mye den samme som *Arbeiderbladets* og overskrifter som ”Israelsk overgrep” viste en nye side av avisen, dog litt mer moderat enn *Arbeiderbladets* linje. De andre store riksavisene var mer forsiktige i kritikken av Israel, særlig *Aftenposten*. *Verdens Gang* var hardere i kritikken enn *Aftenposten*, men i den første fasen av krigen mer moderat enn *Arbeiderbladet* og *Dagbladet*. Etter massakrene ved Sabra og Shatila ble tonen mer skjerpet. *Bergens Tidende* var ikke blant de som tok hardest i, men kritikken var tydelig nok.¹⁹⁴ NRK opplevde å bli kritisert for sin dekning av Israels invasjon og i den anledning ønsket kringkastingssjef Bjartmar Gjerde Norsk Utenrikspolitisk institutt om en uavhengig

---

¹⁸⁹ Henriksen Waage 2013: 235

¹⁹⁰ Rogan 2011: 476

¹⁹¹ Rogan 2011: 478

¹⁹² Pappé 2006: 221

¹⁹³ Rogan 2011: 480

¹⁹⁴ Johansen 2008: 126 -131

undersøkelse.¹⁹⁵ Det hadde vært påstander om at talsmenn for PLO kom lettere til orde enn de som representerte Israel, noe som undersøkelsen viste at ikke stemte.¹⁹⁶

Oljekrisen ble også en faktor som forsuret manges nordmenns holdning til Israel i ulike deler av det norske samfunn.¹⁹⁷ Israels invasjon av Libanon møtte ikke bare kritikk hos media, men var også med på å snu opinionens pro-israelske vind.¹⁹⁸ Denne konflikten eskalerte da Israel igjen invaderte landet i 1982 etter at Israels ambassadør i London ble hardt skadet av en palestinsk terrorgruppe.¹⁹⁹ En av faktorene til at norsk opinion begynte å endre sitt syn på partene i konflikten var at norske soldater deltok i FN-styrken i Libanon fra 1978, og formidlet som sagt tidligere sine holdninger som ble mer og mer pro-palestinske.²⁰⁰ Det ble foretatt en del meningsmålinger i Norge angående krigen i Libanon i 1982 og disse viste at den bidro til å vende en del av folkeopinionen mot Israel, en opinion som tidligere hadde vært mer pro-israelsk. En tredjedel av befolkningen mente nå at Norge burde anerkjenne PLO som offisiell representant for det palestinske folk. Dette viste at Israel hadde tapt mange nordmenns sympati etter invasjonen i Libanon, men viste samtidig at PLO ikke hadde vunnet store gevinster i folkeopinionen. 10 prosent sa at deres syn på PLO hadde endret seg i positiv retning, mens 41 prosent sa at deres syn på Israel hadde utviklet seg i negativ retning.²⁰¹ Til sammenligning ble det i 1979 svart slik: 47 prosent at deres støtte til Israel var minsket, men 29 prosent sa den hadde økt. Et år senere var disse tallene 54 og 18 prosent.²⁰² Det er ellers påfallende at man på dette tidspunktet tok til å spørre etter sympatien for palestinerne og ikke med araberne eller de arabiske landene generelt slik det hadde vært vanlig fram til 1970-tallet. Derfor vil det å sammenligne meningsmålinger fra 1982 og 1983 med tidligere år gi et litt forenklet bilde. Den nye ordbruken viser i hvert fall et nytt fokus i Palestinakonflikten. David-Goliat-bildet hadde endret seg, noe som den økende forbindelsen til USA, studentopprøret og

---

¹⁹⁵ Heradstveit 1983: 3

¹⁹⁶ Heradstveit 1983: 14

¹⁹⁷ Sender 2014: 134

¹⁹⁸ Henriksen Waage 2013: 233

¹⁹⁹ Henriksen Waage 2013: 238

²⁰⁰ Sender 2014: 133

²⁰¹ Hagelund 1983: 195

²⁰² Hagelund 1983: 197

radikaliseringen fra slutten av 1960-årene var årsaker til.²⁰³ At palestinerne etter Seksdagerskrigen i 1967 stod fram som en selvstendig part i konflikten var nok likevel den viktigste faktoren. Libanonkrigen sommeren 1982 satte særlig søkelyset på flyktningproblemet, og fjernsynet spilte en viktig rolle i de daglig overførte bildene av israelsk bombing og flyangrep mot Beirut.²⁰⁴

Informant 1 forteller at da nærradio ble tillatt i 1982 hadde en navngitt men anonymisert lokalavdeling av MIFF faste radiosendinger. Det var området eneste nærradio-kanal, og han forteller at hetsen mot Israel var enorm. Informanten som har vært i MIFF siden 1979 sier at han aldri, verken før eller senere, har opplevd så stor hets mot Israel som under Libanonkrigen sommeren 1982.²⁰⁵

Utover 1980-tallet blir den norske befolkningen mer og mer pro-palestinske, og i 1988 svarer 47 prosent av de spurte at Israel burde trekke seg ut av de okkuperte områdene. Under Kåre Willoch's regjeringstid fra 1981-1986 ble den politiske Israel-vennlige linjen stort sett beholdt, mens det i Arbeiderpartiet var store endringer noe som ble synlig da de åpnet for at Norge måtte anerkjenne PLO.²⁰⁶ 1980-tallet var preget av tiltagende uro og protester hos palestinerne i Gaza og på Vestbredden. Motstanden ble møtt med ulike straffereaksjoner fra israelerne, og 9. Desember 1987 eksploderte misnøyen i et opprør – den første intifada var et faktum.²⁰⁷ Hamas, en islamistisk organisasjon som ønsket en islambasert nasjon så dagens lys og ble raskt en aktiv del av intifadaen²⁰⁸ I 1988 erklærte Arafat at PLO forpliktet seg til FNs delingsplan av 1947 og aksepterte to resolusjoner som omhandlet retur av okkupert land. PLO forpliktet seg med dette til fredelig sameksistens med Israel, men dette førte ikke til noen forbedringer for innbyggerne i Gaza og på Vestbredden. Slutten av 1980-tallet var preget av uenigheter mellom de ulike nasjonalistiske palestinske organisasjonene, noe som ikke hjalp den palestinske selvstendighetskampen.²⁰⁹

---

²⁰³ Johansen 2008: 134

²⁰⁴ Johansen 2008: 135

²⁰⁵ E-postintervju 22. November 2015

²⁰⁶ Selbekk 2013: 232

²⁰⁷ Henriksen Waage 2013: 427

²⁰⁸ Henriksen Waage 2013: 430

²⁰⁹ Rogan 2011: 500-501

I 1990 invaderte Saddam Hussein og Irak Kuwait, en invasjon grunnet i Iraks behov for å rette opp den sterkt svekkede økonomien etter krigen med Iran og i Kuwait fantes det enorme oljerikdommer.²¹⁰ Krigen i Kuwait ble en øyeåpner for amerikanerne fordi de innså at man for å stabilere Midtøsten, måtte forsøke å etablere fred mellom israelerne og palestinerne. I mars 1991 inviterte de til fredsforhandlinger, der PLO ble holdt utenfor etter israelske krav.²¹¹ Fredsforhandlingene gikk i stå da det var altfor motstridende interesser hos partene, men konferansen betød begynnelsen på en langvarig fredsprosess der etter hvert også Norge ble innblandet. At Norge plutselig ble en arena for dette arbeidet ble mulig mye etter ønske fra Yasser Arafat som så på Norge som en god samarbeidspartner, fordi vi hadde et så nært samarbeid med Israel og også USA. PLO var villige til å ha kontakt med Israel gjennom en tredjepart, og med hjelp av svært engasjerte nordmenn som Terje Rød Larsen, Mona Juul og Jan Egeland ble det signert en fredsavtale i 1993.²¹² Det samme året møttes Israel og PLO i Oslo som skulle fungere som en nøytral arena og som til alles overraskelse førte til en gjensidig anerkjennelse mellom de to partene.²¹³ Avtalen møtte stor motstand fra ulike grupperinger hos både palestinerne og israelerne, men ikke store nok til at den ikke skulle bli signert.²¹⁴ 13. September 1993 ble prinsipperklæringen undertegnet i USA og mange så på det som et historisk øyeblikk da de to statslederne for palestinerne og israelerne, Arafat og Rabin, trykte hverandres hender.²¹⁵ De vanskelige spørsmålene som gjaldt Jerusalem, flyktninger, bosetninger, grenser og sikkerhet var ikke på dagsordenen, og Israel hadde heller ikke veket noe rundt disse²¹⁶ Avtalen ga palestinerne delvis selvstyre i Gaza og i en enklave omkring Jeriko i en overgangsfase, men mange palestinere mente dette var for lite. Motstanden mot avtalen var stor både i Israel og de okkuperte områdene. Flere angrep mellom palestinske- og israelske terrorister og drapet på Israels statsminister Yitzhak Rabin, viste at Oslo-avtalen langt fra var vellykket.²¹⁷

---

²¹⁰ Vikør 2010: 254

²¹¹ Rogan 2011: 539

²¹² Henriksen Waage 2004: 223

²¹³ Henriksen Waage 2013: 447

²¹⁴ Lundestad 2007: 125

²¹⁵ Rogan 2011: 542

²¹⁶ Henriksen Waage 2013: 447-448

²¹⁷ Rogan 2011: 544

For informant 3 som er den yngste av alle informantene var det nettopp Osloprosessen som var den utløsende hendelsen for at han valgte å støtte Israels sak. Han husker godt hvor mye saken var i media i den tiden, og følte at det var umulig å ikke ta jødernes side. Informanten vokste opp i en familie der de i hovedsak støttet samme part som han valgte å gjøre da han var 14 år, og mener at familien hadde mye å si for hans valg selv om Osloprosessen ble den utløsende faktoren. Det må også nevnes at informanten har nære slektninger som var med nesten fra begynnelsen av MIFFs historie, men han mener at dette ikke er en forutsetning for at han valgte som han gjorde.²¹⁸

Gjennom 1990-tallet, etter Oslo-avtalen, fortsatte norske myndigheter med Arbeiderpartiet i regjering sin nyvunne rolle som fredsmegler mellom de to partene. Dette arbeidet ble vanskeliggjort av Israels president Binyamin Netanyahu som kom til makten etter tidligere statsminister Yitzhak Rabins død i 1996. Netanyahu som erklærte krig mot Oslo-avtalen, og nektet i stor grad å samarbeide med Palestina gjennom Norge.²¹⁹ Det var blant annet palestinernes frustrasjon over at avtalen ikke ble overholdt, og stadig nye israelske utbygninger på palestinsk område som utløste den andre intifadaen. Den var utpreget mer voldelig enn den første.²²⁰ Utbruddet ble utløst av Ariel Sharons, leder av det israelske Likud-partiet, besøk på Haram al sharif/Tempelhøyden i Øst Jerusalem den 28. September 2000. Besøket ble av arabere sett på som en krenkelse av muslimer og islam, og det var ingen tvil om at Sharon ønsket å skaffe seg politisk støtte og også markere overfor palestinerne hvem som hadde retten til Jerusalem.²²¹

2000-tallet var preget av et internasjonalt ønske om fred mellom israelerne og palestinerne, og fredsprosessen fortsatte med amerikanerne i førersetet.²²² Arafat døde i 2004, og hans arvtager Mahmoud Abbas tok over, men led et sviende nederlag i valget til den palestinske lovgivende forsamlingen i januar 2006. Hamas vant en overveldende seier, noe som sjokkerte EU og USA fordi Hamas av dem var ansett som en terroristorganisasjon. Hamas forkastet den

---

²¹⁸ E-postintervju 11. November 2014

²¹⁹ Henriksen Waage 2004: 243

²²⁰ Henriksen Waage 2013: 454

²²¹ Henriksen Waage 2013: 462

²²² Rogan 2011: 564

Midtøsten-politikken som var ført, og statusen som terroristorganisasjon gjorde at de mistet all bistand til den palestinske selvstyremyndigheten.²²³ Den palestinske befolkningen var splittet mellom det tidligere regjeringspartiet Fatah og Hamas, og sommeren 2007 brøt det ut harde kamper mellom de to partene på Gazastripen. Hamas-regjeringen overtok styringen der, mens en nyutnevnt Fatah-regjering tok over Vestbredden. Vesten og Israel normaliserte forholdet til Fatah, mens Gazastripen ble erklært som fiendtlig territorium noe som gikk hardt ut over leveranser av nødvendige varer og isolerte området fullstendig.²²⁴ I desember 2008 startet Israel et omfattende bakkeangrep mot Gaza, der 1400 palestinere ble drept.²²⁵ Mange håpte at den krigen mot terror som hadde preget 2000-tallet ville være over da George W. Bush forlot det hvite hus i 2009.²²⁶ Barack Obama vant valget overlegent og markerte at han ville føre en annen politikk enn den Bush-administrasjonen hadde gjort. Israel tok ikke godt i mot de endringene Obama signaliserte, spesielt ikke etter at han ba om stans i all bygging av nye bosetninger på Vestbredden og i Jerusalem.²²⁷

Dagens situasjon i Palestinakonflikten er fremdeles vanskelig, og selv om det nå er 135 land som har anerkjent Palestina som stat utgjør dette bare 70 prosent av FNs medlemsland. Volden har ikke tatt slutt og i juli 2014 brøt det igjen ut krig mellom Israel og Hamas samt andre palestinske motstandsgrupper.²²⁸ Denne siste invasjonen har krevd mange menneskeliv, først og fremst palestinske.²²⁹

I Norge kommer det nye årtusenet med en endret tone i media når de omtaler Israel, og stadig sterkere ord ble brukt for å karakterisere den voldelige utviklingen i de palestinske selvstyreområdene under intifadaen fra 2000 og fremover. Det ble gjort sammenligninger med aksjoner nazistene hadde utført, og israelske statsministere ble karikert som nazi-overgripere. En kronikk skrevet av Jostein Gaarder med tittelen ”Guds utvalgte folk” som ble publisert i Aftenposten 5. august 2006, skapte storm fra begge sider. I artikkelen skriver Gaarder at ”vi

---

²²³ Rogan 2011: 565

²²⁴ Henriksen Waage 2013: 476

²²⁵ ”Informasjon om Palestinakonflikten”, Globalis, 18.11.15: <http://globalis.no/Konflikter/Palestina> (besøkt 18.11.15)

²²⁶ Rogan 2011: 569

²²⁷ Henriksen Waage 2013: 480-481

²²⁸ ”Informasjon om Palestinakonflikten”, Globalis, 18.11.15: <http://globalis.no/Konflikter/Palestina> (besøkt 18.11.15)

²²⁹ ”Søndag var det blodigste døgnet så langt på Gaza”, Aftenposten, 20.07.14: <http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/Sondag-er-det-blodigste-dognet-sa-langt-pa-Gaza-7643296.html> (besøkt 03.05.15)

anerkjenner ikke lenger staten Israel”, og begrunner det med at den har voldtatt verdens anerkjennelse med sine våpen.²³⁰ Teksten ble den artikkelen som har skapt størst respons i avisens 150-år lange historie. Gaarder måtte tåle kritikk som ”det verste siden *Mein Kampf*” fra Mona Levin²³¹. Han fikk derimot støtte fra tidligere statsminister Kåre Willoch og daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre som mente det var forståelig med tanke på Israels manglende etterlevelse av FN-vedtak og internasjonal rett.²³² Den israelske ambassadøren Miriam Shomrat sa at hun aldri hadde opplevd en så ekstrem antiisraelsk holdning som i Norge, et inntrykk som også hadde spredt seg til Israel. Pressens gamle vennskap med Israel hadde blitt erstattet med en fiendtlig innstilling til selve staten Israel.²³³ *Aftenposten* kritiserte begge parter i likhet med *Verdens Gang*, men sistnevnte rettet likevel tyngden mest mot Israel når det gjaldt spenningene på Vestbredden og i Gaza sommeren 2000.²³⁴ *Dagbladet* brukte sterkere ord enn disse to, og kom til da med sin sterkeste kritikk av israelske styresmakter.²³⁵ Da Arafat ble satt i husarrest i Ramallah ble perioden fra slutten av 2001 til våren 2002 en av de mest blodige i Palestina-konflikten. Dette preget også norsk presse og aldri før hadde det blitt brukt så sterke ord, særlig om Israel og statsminister Sharon.²³⁶ Av riksavisene var *Dagbladet* igjen den skarpeste. *Verdens Gang* var i likhet med *Dagbladet* mye mer kritisk til Sharon enn Arafat, mens den mest balanserte fremstillingen kom fra *Dagsavisen*.²³⁷

Den norske legen Mads Gilberts engasjement under krigen i Gaza i 2008 førte til mange hatmailer, telefoner og brev mot den jødiske menigheten.²³⁸ Opinonen mente nå at Israel ikke drev forsvar men okkupasjon, og med det snudde Norges forhold til Israel. Mediene og den offentlige elite hadde over tid surnet fra veldig positiv til veldig negativ.²³⁹ I januar 2009 hadde det vært flere demonstrasjoner i Oslo sentrum mot Israels handlinger på Gaza-stripen. 8. januar skulle Israel-venner markere sitt syn på konflikten og Frp-leder Siv Jensen hadde

---

²³⁰ ”Guds utvalgte folk”, Dagen, 05.05.14: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Guds-utvalgte-folk-6409963.html> (besøkt 27.11.15)

²³¹ Selbekk 2013: 260-263

²³² Selbekk 2013: 264

²³³ Selbekk 2013: 265

²³⁴ Johansen 2008: 147

²³⁵ Johansen 2008: 148

²³⁶ Johansen 2008: 149

²³⁷ Johansen 2008: 150

²³⁸ Sender 2014: 101

²³⁹ Sender 2014: 103

takket ja til å tale på den pro-israelske demonstrasjonen, men politiet var bekymret for at hun skulle bli angrepet. Medieklimaet var av en slik art at man burde være forsiktig med å uttrykke støtte til Israel. Ifølge journalist i avisen *Dagen* Vebjørn Selbekk, hadde flere hundre muslimske ungdommer og venstreaktivister samlet seg utenfor sperringene som politiet hadde satt opp rundt Eidsvoll's Plass.²⁴⁰ En undersøkelse gjort av analysebyrået Retriever på oppdrag av NRK i måneden 09.12.08-09.01.09 tok for seg 1958 nyhetsoppslag i følgende aviser og kanaler: *VG*, *Aftenposten*, *Dagbladet*, *Dagsavisen*, *Vårt Land*, NRK og TV2. Resultatet viste at 80% av den samlede medieomtalen var nøytral. 15 prosent var tendensiøs i palestineres favør, mens 5 prosent var tendensiøs i israelernes favør. TV2 trekkes frem som det mest nøytrale mediet, mens *Dagbladet* hadde det mest pro-palestinske synet, og *Vårt Land* det mest pro-israelske synet.²⁴¹

Den tendensen som ble mer og mer synlig fra slutten av 1970-tallet fortsetter også i dag, og det er mye som tyder på at norsk presse i noen grad er mer pro-palestinsk enn pro-israelsk som de var i så mange tiår.²⁴² NRKs dekning av Gaza-krigen sommeren 2014 førte til at de fikk en oppfordring fra Kringkastingrådet om å i større grad formidle bakgrunnsinformasjon om Midtøsten mellom konfliktene. Dette fordi de ikke helt lyktes å skille partenes krigspropaganda fra dokumenterbar informasjon.²⁴³ Medier spiller en stor rolle i hvordan befolkningen får kjennskap til hendelser, og hvilke holdninger som etableres i et samfunn. Journalister skal dekke følelsesbetonte konflikter, og må forholde seg både til opinionens og enkeltpersoners holdninger. At det var- og er sterke følelser involvert rundt ulike konflikter forstår man når Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag år etter år sendte brev til Riksadvokaten for å uttrykke bekymring for bruk av trusler, særlig mot mediefolk som har dekket internasjonale konflikter det siste året.²⁴⁴ De senere år har det vært mange diskusjoner

---

²⁴⁰ Selbekk 2013: 296

²⁴¹ "Mediene favoriserer palestinerne", NRK, 14.01.14: <http://www.nrk.no/kultur/mediene-favoriserer-palestinerne-1.6432691> (besøkt 12.03.15)

²⁴² "Professor: Norske medier har mer sympati for Palestina enn før", Aftenposten, 07.08.14: <http://www.aftenposten.no/kultur/Professor--Norske-medier-har-mersympati-for-Palestina-enn-for-7661005.html> (besøkt 13.07.15)

²⁴³ "NRK lyktes ikke nok med å skille partenes krigspropaganda fra dokumenterbar informasjon", Aftenposten, 28.08.14: <http://www.aftenposten.no/kultur/NRK-lyktes-ikke-nok-med-a-skille-partenes-krigspropaganda-fra-dokumenterbar-informasjon-7684242.html> (besøkt 13.07.15)

²⁴⁴ "Ber riksadvokaten prioritere trusler mot journalister og redaktører", Norsk journalistlag, 12.12.14: http://www.nj.no/no/NJs_arbeid/Nyhetsarkiv/2014/Ber+riksadvokaten+prioritere+trusler+mot+journalister+og+redakt%C3%B8rer.d25-SwBrI5M.ips (besøkt 23.06.15)

om hvor nøytrale norske medier har forholdt seg til konflikten i Midtøsten.²⁴⁵ Journalist Fredrik Græsvikt har blitt beskylt for å gi et ubalansert og negativt bilde av Israel.²⁴⁶ Det samme har også journalist Sidsel Wold.²⁴⁷ I 2001 ble det arrangert en demonstrasjon mot det man mente var en partisk mediedekning fra NRKs dekning av Midtøsten-konflikten.²⁴⁸ I 2011 fikk statskanalen kritikk for å ofte vise palestinerne som den svakeste parten, men at dette var svært varierende alt etter hvilken TV-redaksjon som ble undersøkt.²⁴⁹ NRK har også i de senere år fått mange klager på sin dekning av bla. Gaza-krigen, og de beskyldes hyppig for å være ubalansert, pro-palestinsk og anti-israelsk.²⁵⁰

Det nye årtusenet viste klare tendenser på at norsk opinion var i endring og i en meningsmåling i 2002 svarer 40 prosent at de har fått mer sympati for palestinerne, mens bare 4 prosent har fått økt sympati for israelerne.²⁵¹ I 2010 sier 34 prosent at de ønsker en boikott av Israel etter voldsbruken de viste med sin militæraksjon på båten Mavi Marmara. Båten var en av flere i en konvoi som var på vei med hjelpesendinger da den ble bordet av israelske kommandosoldater utenfor Gaza. Ni aktivister som ville støtte palestinerne ble drept, og Israel ble kraftig kritisert fra det internasjonale samfunnet.²⁵² I 2011 utførte Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter en undersøkelse på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Utenriksdepartementet og Justisdepartementet.²⁵³ Et av spørsmålene i denne undersøkelsen var hvem av partene i Palestinakonflikten de spurte hadde

---

²⁴⁵ "Klimaskifte i Israel-dekningen", Dagen, 03.10.14: http://www.dagen.no/Meninger/03/10/2014/Klimaskifte_i_%E2%80%A8israelsdekningen-120531 (besøkt 23.06.15)

²⁴⁶ "Jeg vil ikke rapportere fra Midtøsten. Med mindre jeg faktisk er der." Dagbladet, 07.08.14: http://www.dagbladet.no/2014/08/07/kultur/fredrik_gresvik/gaza/utenriks/tv2/34667205/ (besøkt 23.06.15)

²⁴⁷ "Omstridt journalist hyllet etter Israel-klage", VG, 29.04.11: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/media/omstridt-journalist-hyllet-etter-israel-klage/a/10092817/> (besøkt 23.06.15)

²⁴⁸ "Demonstrasjon mot NRKs partiske mediadekning i Midtøsten", Norge idag, 14.06.01: <http://idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=1323> (besøkt 22.07.15)

²⁴⁹ "NRK får Israel-kritikk. Dekningen av Midtøsten er god, men ikke balanser, fortalte forsker Kringkastingsrådet", Journalisten, 10.10.14: <http://journalisten.no/2011/04/nrk-far-israel-kritikk> (besøkt 22.07.15)

²⁵⁰ "Flom av misnøye med NRK", Journalisten, 10.10.14: <http://journalisten.no/2014/08/flom-av-misnoye-med-nrk> (besøkt 22.07.15)

²⁵¹ "Nordmenn støtter palestinerne", Dagbladet, 04.04.02: <http://www.dagbladet.no/nyheter/2002/04/04/322565.html> (besøkt 01.07.15)

²⁵² "Mange nordmenn vil ha Israel-boikott... og 40 prosent synes Jonas har reagert for mildt", VG, 02.06.10: <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/midtoesten/mange-nordmenn-vil-ha-israel-boikott/a/10008153/> (besøkt 01.07.15)

²⁵³ Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter 2011: 3

mest sympati med. 37 prosent svarte at de holdt mest med palestinerne, 13 prosent svarte at de holdt litt, mest eller bare med Israel. Halvparten av de spurte svarte at de ikke holdt med noen av partene, eller at det er umulig å svare.²⁵⁴ Den delen av opinionen som har en klar mening holder altså med palestinerne, og bare 13 prosent støtter Israel.

Når det gjelder det politiske Norge var det i 2005 et regjeringsskifte der Arbeiderpartiet kom til makten igjen sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti og sammen regjerte de frem til 2012. Lars Erik Skarholm viser i sin masteroppgave i historie at denne koalisjonsregjeringen utviklet seg fra å være tett knyttet til USA og Israel til å bli mer uavhengig. Det var viktig for regjeringen å kunne bedrive forhandlinger i konfliktens fredsarbeid, men også samtidig opprettholde forholdet de hadde til USA. De hadde et ønske om å opprette rollen som brobygger, men utviklingen i Midtøsten fra 2006 gjorde dette vanskelig. Hamas seier i valget satte en stopper for eksisterende fredsforhandlinger sett fra Israel og det internasjonale samfunnets ståsted.²⁵⁵ Norge gjorde som USA, Israel og EU og krevde at den nye regjeringen tok offentlig avstand fra vold, anerkjente Israels rett til å eksistere og respekterte tidligere inngåtte avtaler mellom Israel og PLO.²⁵⁶ Norge brøt all offisiell kontakt med den palestinske regjeringen etter regjeringsskiftet.²⁵⁷ Det tok likevel bare Norge et år før de igjen normaliserte sitt forhold til den palestinske samlingsregjeringen som var opprettet, der også Hamas var med. Skarholm kaller dette et brudd med det båndet Norge hadde hatt til den amerikanske Midtøstenpolitikken.²⁵⁸ Internt i den norske koalisjonsregjeringen var det store kontraster i forholdet til USA, der SV var palestinernes sterkeste støttespiller, og skeptiske til Arbeiderpartiets forhold til USA. Til tross for ønsket om å spille en rolle som fredsmegler hadde initiativene deres liten betydning.²⁵⁹ I oktober 2013 kom Høyre og Fremskrittspartiet i regjering, og utenriksminister Børge Brende har kommet med flere uttalelser om den utenrikspolitikken de vil føre angående Midtøsten. De forventer at Israel godtar en tostatsløsning og at de samtidig må frigjøre palestinske skattepenger som

---

²⁵⁴ Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter: 43

²⁵⁵ Skarholm 2013: 42

²⁵⁶ Skarholm 2013: 44

²⁵⁷ Skarholm 2013: 45

²⁵⁸ Skarholm 2013: 74-75

²⁵⁹ Skarholm 2013: 79-80

palestinerne så sårt trenger.²⁶⁰ Samtidig med slike uttalelser får Frp kritikk av tidligere utenriksminister Jonas Gahr Støre for å være for ukritiske til Israel siden de blant annet ikke følger EUs avgjørelse om å boikotte israelske varer som er produsert på okkupert land.²⁶¹ Det er enda for tidlig å si noe om hva denne regjeringens Midtøstenpolitikk vil resultere i, men med tanke på Støres kritikk er det tydelig at de lener seg i en mer positiv retning i forhold til Israel enn det koalisjonsregjeringen gjorde i årene før dem.

Palestinakonfliktens hendelser som bakteppe, men ikke som utløsende årsaker til engasjementet

Selv om de fleste informantene sier at det er spesifikke hendelser fra konflikten som er årsaken til interessen og engasjementet, sier alle fra MIFF utenom informant 9 at Israel og jødene er noe de har blitt kjent med gjennom familien. De har vokst opp i hjem der det har eksistert en konsensus i forhold til Palestinakonflikten, og selv om de fleste sier at de har kunnet ta egne valg er det ikke til å komme fra at familien har en stor betydning. At flere av dem har denne bakgrunnen vil jeg derfor også tro er hovedårsaken til at mange av dem gjorde seg opp en mening i tidlig alder. Professor i statsvitenskap Kristin Strømsnes har skrevet boken *Folkets makt. Medborgerskap, demokrati, deltakelse* der hun analyserer resultatene i den store surveyundersøkelsen som ble gjort i 2001 om politisk deltakelse og medborgerskap. Hun viser til Lester Milbrath, som var en amerikansk professor i statsvitenskap, som sa at den politiske basissosialiseringen som skjer i barndomshjemmet er viktig fordi barn som vokser opp i et hjem med rom for politiske diskusjoner og stimuli vil trolig fortsette å oppsøke slik politisk stimuli som voksen.²⁶² Faktisk er det slik at om man har diskutert politikk i hjemmet er det 72 prosent som vil forsøke å overtale andre i politiske spørsmål, mot 16 prosent der slikt aldri ble diskutert.²⁶³ I et spørsmål om familiens syn på konflikten samsvarer med informantens, kom det tydelig fram at dette har vært mest fremtredende hos MIFF-informantene. Informant 4 sier for eksempel at konflikten ofte ble diskutert hjemme, og at det

---

²⁶⁰ ”Brende: -Netanyahu må godta tostatsløsning”, NRK, 18.03.15: http://www.nrk.no/norge/brende_---netanyahu-ma-godta-tostatsloesing-1.12267601 (besøkt 06.11.15)

²⁶¹ ”Støre mener Frp har flyttet norsk Midtøsten-politikk”, Aftenposten, 10.07.14: <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/politikk/Store-mener-Frp-har-flyttet-norsk-Midtosten-politikk-7635869.html> (besøkt 06.11.15)

²⁶² Strømsnes 2009: 35

²⁶³ Strømsnes 2009: 74

var der han fikk kjennskap til den.²⁶⁴ Flere forteller at familiens positive syn på jødernes kamp for et eget hjemland lå i bunnen for egne holdninger, men ingen av dem følte seg tvunget til å følge familiens meninger. De fremhever at det synet de fikk på konflikten kom hovedsakelig gjennom egen innsats når de satte seg inn i fakta, eller i noen av de konkrete hendelsene i krigen.

Informant 19 forteller at hun gikk på Nansenskolen og at det var der hun som 21-åring valgte å ta et aktivt standpunkt for å støtte palestinerne. Dette var tre år etter at hun satte seg inn i konflikten.²⁶⁵ Nansenskolen hadde et stort Midtøsten-engasjement, og siden skolen ble opprettet i 1938 har den ønsket å være en motkraft mot de totalitære kreftenes fremmarsj i Europa.²⁶⁶ Skolen har siden begynnelsen hatt en helt spesiell rolle i norsk offentlighet som en arena for samfunnsdebatt og dialog, og de setter fortsatt Midtøsten-konflikten på dagsorden.²⁶⁷ At man utvikler engasjement i et miljø der tanker og holdninger rundt en sak som blir diskutert er ikke så rart. Tidligere nevnte Strømsnes sier at sosiale nettverk, kontakter og grupper man tilhører er med på å øke/svekke samfunnsengasjement og politisk deltakelse, så om man går på en skole der politiske debatter og diskusjoner er vanlige vil det sannsynligvis påvirke eget engasjement.²⁶⁸ Informanten beskriver et engasjement som ikke lot seg stoppe, en følelse av at palestinernes situasjon måtte endres og at hun ikke kunne snu ryggen til det som foregikk.

Informant 9 som i 1981 var 15 år engasjerer seg i Palestinakonflikten i denne konteksten, og som store deler av opinionen valgte hun å støtte jødene. Det gjør hun til tross for at hennes familie var uenige i det synet hun hadde på konflikten, og hun har derfor ikke den familiebakgrunnen de andre informantene fra MIFF forteller om. Hennes engasjement stammer fra barneskolen da hun fikk høre om jødernes kamp. På denne tiden hadde stemningen så smått begynt å snu i Norge, og den ensidige pro-israelske stemningen var ikke lenger en selvfølge. Likevel var ikke 1981 et år der det var mye fokus på konflikten, det øker

---

²⁶⁴ E-postintervju 9. November 2014

²⁶⁵ E-postintervju 21. August 2014

²⁶⁶ ”Informasjon om Nansenskolen”, Nansenskolen: ingen dato for sist oppdatert: <https://nansenskolen.no/> (besøkt 21.08.15)

²⁶⁷ ”Vellykket sakprosadag”, Nansenskolen, 23.10.15: <https://nansenskolen.no/sakprosadagen/> (besøkt 25.10.15)

²⁶⁸ Strømsnes 2009: 35

året etterpå med invasjonen av Libanon og en markant økning i negativ omtale og holdninger i media og opinionen. En annen årsak enn hendelser og media, kan være at informanten trekker frem at hun hadde venner som hadde de samme meningene som de hun inntok, og at det er disse som har påvirket henne i den retningen hun har gått. Det virker å være et valg i en vennekrets for jeg har tidligere trukket fram at denne informanten i ungdomstiden sympatiserte mot den norske politiske venstresiden der hun hadde flere venner, men at hun også hadde venner som sympatiserte med jødene. Hun kaller seg selv lite radikal, og det kan være at det uttrykket som til syne på venstresiden nettopp ble for radikalt for henne og at det da ble naturlig å støtte den andre siden. Informanten sier at helt siden 1970-tallet har media vist et lite nyansert bilde på konflikten der palestinerne er de undertrykte og Israel er en okkupasjonsmakt, så at media har vært en faktor er også mulig.²⁶⁹

Den som skiller seg klart ut i alder i forhold til den aktive støtten er informant 12 som da han var 58 år bestemte seg for aktivt å støtte palestinerne. Han var kjent med konflikten fra før, men hadde aldri tatt side i den. Etter å ha blitt tvunget til å sette seg inn i konflikten og dens parter, følte han at palestinernes skjebne var noe han måtte kjempe for. Han ble ansatt i et arbeidsforhold der kjennskap til konflikten var nødvendig for å kunne utføre jobben, og dermed ble han mer interessert og bestemte seg ikke så mange år etter for å opprette et lokallag.²⁷⁰

Konklusjon

Det er ingen tvil om at mange av informantene i stor grad har fått interesse for konflikten, og også valgt side i den på bakgrunn av svært konkrete hendelser som Seksdagerskrigen. Samtidig blir det for enkelt og si at det er disse konkrete hendelsene alene som har vært utslagsgivende, for det er tydelig at de holdningene som har eksistert også har påvirket informantene. Medias vinkling og ensretting har ført til en protestvind fra den politiske venstresiden, der også informanter fra Palestinakomiteen ble engasjerte og motiverte for videre arbeid. Man må kunne anta at denne protestvinden kan ha ført til at informanten fra

---

²⁶⁹ E-postintervju 10. November 2014

²⁷⁰ Telefonintervju 25. August 2014

MIFF som oppga samme krig som årsak til sitt engasjement, bestemte seg for å støtte jødernes kamp. De holdningene som preget den norske befolkningen og politikken var desidert på Israels side, og for ungdommene på venstresiden var nok dette også en årsak til at palestinerne behøvde deres stemmer. For dem stod ikke Israel fram som noe annet enn en overmakt som presset bort et undertrykket folk, og ut fra dette springer etter hvert Palestinakomiteen fram. Konflikten hendelser har hele tiden levd et eget liv i media, opinionen og politikken og det har vært ut fra disse forutsetningene at informantene har tatt sine valg.

Årsakene til engasjementet kan baseres i altruisme da informantene forteller om en interesse som utvikler seg i forbindelse med en aktuell hendelse, og videre et engasjement med en tanke om at man ”bare må hjelpe” og/eller ”rette opp en urett”. Lorentzen og Rogstads kategorier for frivillig sosialt arbeid som jeg gjorde rede for i teoridelen, deler begrunnelsene inn i verdimeslige, læring, selvaktelse, sosiale forventninger og forhold til arbeidsmarkedet.²⁷¹ Jeg vil aboslutt plassere årsakene til engasjement hos alle informantene innenfor kategorien verdimeslige begrunnelser. Informantene forteller om religiøse og etiske overbevisninger som ofte har blitt utløst av konkrete hendelser i konflikten som Seksdagerskrigen, tjenestegjøring som FN-soldat der de får innsikt i hverdagen til palestinerne, og Osloprosessen som brakte konflikten realiteter enda nærmere lille Norge. Dette igjen har utløst en følelse av at man er forpliktet til å hjelpe og det handler om uselviske, uegennyttige handlinger for å gjøre noe godt for andre, uten å få noe tilbake. De verdimeslige begrunnelsene ligger til grunn for engasjementet, men man kan ikke se bort fra både selvaktelsesgrunner for å styrke eget selvbilde og sosiale tilhørighet. Begrunnelser ut fra sosiale forventninger betyr at man motiveres gjennom påvirkning fra venner og omgangskrets og at det eksisterer et sosialt nettverk og lokalsamfunn som har skapt forventninger.²⁷² Dette kommer frem hos noen av informantene, og jeg vil tro at det i et vennemiljø med spesifikke holdninger også eksisterer selvaktelsesgrunner for å engasjere seg for en av partene. Ved å være engasjert i visse politiske miljøer slik flere av informantene forteller, er det også sannsynlig at det ligger forventninger innad i disse. Man kan derfor heller ikke se bort i fra at det ligger egoistiske tanker til grunn som for eksempel at det gir dem noe/er forventninger innenfor det miljøet de er i, men likevel er tanken på palestinerne og jødene det viktigste. Etter å ha analysert informasjonen fra mine informanter vil jeg si at det først og fremst er verdimeslige årsaker til at engasjementet oppstår, og en slik kategorisering vil være stor nok til å kunne romme alle de

---

²⁷¹ Se redegjørelsen for teori

²⁷² Lorentzen og Rogstad 1994: 46

konkrete årsakene som informantene nevner. Jeg ser i hvert fall ingen som faller utenfor denne kategorien selv om noen av dem oppgir årsaker som kan plasseres i flere kategorier.

Kapittel 5. Å se med egne øyne: Konflikten som drivkraft for opprettelse av lokallag

Å være frivillig kan man være på mange ulike aktivitetsnivå, alt fra å bake kaker til sin sønns fotballag og til å ville opprette organisasjoner eller drive lokallag. Jeg antok på forhånd at årsaken til å opprett/drive et lokallag ville ligge i konflikten eller i norske holdninger til den, fordi en økning av motivasjon kunne være at man føler enda mer forpliktelse til å hjelpe jødene eller palestinerne. I likhet med årsaken til valg av side i konflikten var det også her flere informanter, spesielt fra Palestinakomiteen som kunne fortelle at det var spesifikke hendelser som gjorde at de ville opprette et lokallag. Selv om det for mange av dem er flere tiår siden de bestemte seg for å øke innsatsen, husker de godt hva som utløste avgjørelsen om å bli et mer aktivt medlem. En enkel konklusjon vil være at all økning i engasjement og innsats henger sammen med en økning av motivasjon. Å være medlem av MIFF eller Palestinakomiteen kan man være på forskjellig nivå, men å opprette eller lede et lokallag krever mer. Hvilke årsaker ligger til grunn for den økte motivasjonen og engasjementet et slikt ansvar innehar?

Flere av informantene fra Palestinakomiteen forteller om sine reiser til Gaza og Vestbredden som en viktig utløsende faktor. At en personlig reise til et område man er engasjert i er viktig viste også beretningen fra Einar Gerhardsen.²⁷³ Informant nummer 16 forteller om sin studietur til Palestina i 1983.²⁷⁴ Dette var på et tidspunkt der han allerede var politisk aktiv og støttet palestinerne kamp, men det var denne turen som gjorde at han ønsket å bli leder for hjemstedets lokallag. Det hadde blitt opprettet i 1979, men var da var nesten inaktivt. Han forteller at han ikke kunne fortsette kampen for palestinerne uten å innta en mer aktiv rolle, rett og slett fordi samvittigheten ikke ga han ro. Dette var året etter massakrene i Sabra og Shatila, som ble kraftig fordømt i flere norske aviser. Meningsmålinger i opinionen viste at nordmenn fikk et nytt syn på partene og at palestinerne nå stod frem som et eget folk og ikke bare som arabere.²⁷⁵ Da informanten kom hjem fra turen satte han i gang med å samle flere mennesker med samme holdninger, og han følte en stor tilfredsstillelse da laget ble operativt.

---

²⁷³ Se side 38

²⁷⁴ E-postintervju 21. August 2014

²⁷⁵ Se side 48

Informant 18 har en lignende historie og forteller at han ble med på en tur til Nablus i 1989 under den første intifadaen, og at dette gjorde så stort inntrykk at han ville engasjere seg mer aktivt enn han hadde vært frem til da. På turen opplevde han palestinernes fortvilelse, og så med egne øyne den urettferdigheten de måtte leve under. I tillegg til å opprette lokallaget fikk han også til et samarbeid med lokalavisen der han rapporterte fra turen, noe som førte til at laget raskt fikk mange medlemmer. Han husker inntrykkene fra turen som utløsende for et mer aktivt engasjement, men også at det ga han en mye større trygghet i at han hadde valgt rett side i konflikten. Informanten følte at det minste han kunne gjøre for palestinerne var å drive et mer aktivt informasjonsarbeid om den situasjonen de var i, som han også nå hadde sett med egne øyne.²⁷⁶ Også for medlemmer av MIFF har reiser til Israel spilt en stor rolle for avgjørelsen om å opprette lokallag. For informant 6 kom den i 2010 etter en tur til Israel i 2008 arrangert av organisasjonen Hjelp jødene hjem, som kanaliserer støtte til prosjekter som hjelper nye immigranter til- og i Israel.²⁷⁷ Han ble grepet av hvor vanskelig det er for jøder å finne ro i verden og hvor stort behovet er for et eget hjemland som er trygt og stort nok til at alle som vil kan få bo der. Turen ble en vekker, og han ønsket å informere så mange som mulig om hvor viktig staten Israel er for jødene.²⁷⁸

Av alle informantene var det nesten to-tredjedeler som fortalte at en reise til Israel/Palestina hadde vært avgjørende for deres beslutning om å opprette et lokallag. De forteller om lignende historier som de tre nevnte informantene, og at det for mange av dem ble et samvittighetsvalg der de følte at en slik handling var helt nødvendig og riktig. Flere av dem forteller om dårlig samvittighet etter reisen fordi de ikke hadde gjort dette før, men det gjelder informantene fra Palestinakomiteen i høyere grad enn informantene fra MIFF. Her må det trekkes inn at en slik reise vil tydeliggjøre de politiske målene organisasjonen har, og Lorentzen og Rogstad viser til David Knoke, amerikansk professor i sosiologi, som sier at de politiske målene en organisasjon har vil være den viktigste faktoren til å forklare medlemmenes innsats.²⁷⁹ Gjennom reisene har informantene fått synliggjort hvor viktig det er å jobbe for de politiske målene Palestinakomiteen/MIFF har, og ikke minst opplyse den

---

²⁷⁶ Telefonintervju 27. August 2014

²⁷⁷ "Om Hjelp jødene hjem", Hjelp jødene hjem, 20.08.14: <http://www.hjhome.org/om-hjh/> (besøkt 09.10.15)

²⁷⁸ E-postintervju 8. Juli 2015

²⁷⁹ Lorentzen og Rogstad 1994: 15-16

norske befolkningen om dem. Det er helt tydelig at reisene har hatt en enorm påvirkning på den enkeltes engasjement og at konfliktens realiteter har blitt veldig tydelige for dem.

To av informantene forteller at de bestemte seg for å opprette lokallag i 2009 etter Gazakrigen, en krig jeg tidligere har vist fikk relativt stor oppmerksomhet i norske medier. Informant 15 er en av disse og han forteller at han har vært i Palestina flere ganger både før og etter krigen, men at det var den spesielle hendelsen som påvirket han til å opprette et lokallag der han bor.²⁸⁰ Han forteller at den norske legen Mads Gilberts historier påvirket mye. Gilbert jobbet som frivillig på et lokalt sykehus og rapporterte fra krigen sammen med Erik Fosse som de eneste vestlige vitnene til det som skjedde.²⁸¹ Å opprette lokallag i en slik tid kan også være strategisk lurt fordi flere av informantene forteller at jo større medietrykk, jo flere medlemmer får de.

Det var også andre årsaker til å opprette lokallag enn å reise til Midtøsten. For to av informantene ble avgjørelsen tatt etter at det ble opprettet et lokallag for den andre parten på hjemstedet. Opprettelsen av lokallaget kom som en motvekt til det de mente ble et ensidig spor i den lokale informasjonen rundt konflikten. Informant 2 forteller om stort engasjement da motpartens lokallag ble opprettet, og at dette førte til bekymring i ”egne rekker” fordi informasjonen som kom ikke samsvarte med eget syn på konflikten.²⁸² Jeg har sett på opprettelsen av alle lokallagene til MIFF og Palestinakomiteen og ser at det noen steder har blitt opprettet lokallag for både MIFF og Palestinakomiteen i tilnærmet samme tidspunkt, men dette er ikke noe jeg kan si er et mønster. Det handler nok om at engasjementet for begge sider er tilstede, og at behovet for et lokallag utløses om den ene parten blir mer aktiv enn den andre.

På 2000-tallet opprettet flere av mine informanter lokallag på sine hjemsteder, eller de blir ledere av lokallag som allerede er opprettet. Det er interessant å se disse opprettelsene i lys av samtiden, og jeg tror ikke det er tilfeldig at det opprettes så mange lokallag fra 2000-tallet og

---

²⁸⁰ E-postintervju 16. Juli 2015

²⁸¹ ”Norsk lege i Gaza: å rapportere fra krigen er kanskje det viktigste vi har gjort”, VG, 16.01.10: <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/midtoesten/norsk-lege-i-gaza-aa-rapportere-om-krigen-er-kanskje-det-viktigste-vi-har-gjort/a/539590/>

²⁸² E-postintervju 9. November 2014

frem til i dag. Det er ikke bare informantenes hjemsteder som får lokallag, men generelt er dette en ”trend” i begge organisasjonene. Dette tiåret viser virkelig at det er en pro-palestinsk holdning i det norske samfunnet, og flere og flere støttespillere til den palestinske befolkningen trer frem. De allerede nevnte Mads Gilbert, Fredrik Græsvik, Odd Karsten Tveit og Kåre Willoch skapte debatter som tydelig viste deres meninger om Palestinakonflikten. Kampen om den norske opinionen ble også tydelig på ulike nettfora, og muligheten til å kunne diskutere nyhetsoppslag har gjort at den gjengse nordmann har kunnet kommentert og debattert hendelser, meninger og politiske vedtak. Den kraftige opptrappingen av antall lokallag er spesielt synlig hos MIFF som i dag har 26 lokallag der 6 av disse ble opprettet i 2014.²⁸³ Det er tydelig at MIFF er på offensiven for å kapre medlemmer noe man kan se på for eksempel vervekampanjer. De oppfordrer allerede eksisterende medlemmer til å verve venner og familier, og som takk for dette blir man med i trekningen av en iPad.²⁸⁴ Ifølge MIFF er de nå 120 prosent større enn Palestinakomiteen, og setter opp kortsiktige mål med oppfordring til publikum til å hjelpe dem i å nå målet.²⁸⁵ Jeg finner ikke at Palestinakomiteen har det samme fokuset på å verve nye medlemmer, heller ikke at de har stort fokus på antall medlemmer eller medlemsvekst generelt. Den norske opinionens holdninger tvinger organisasjonene, og da spesielt MIFF til å tenke nytt. Til tross for medlemsveksten er det ikke til å komme fra at de kjemper en kamp i et landskap som akkurat nå har mest sympati for palestinerne.

Verdibegrunnet motivasjon

Som man ser er det i høy grad det Lorentzen og Rogstad definerer som verdibegrunnede årsaker som er utløsende når lokallagene opprettes.²⁸⁶ Det er stort sett en tanke om at ”man må hjelpe” som gjør at informantene tar det endelige steget til å ta et lederverv. En reise eller spesifikk hendelse i konflikten utløser nærmest en bølge av bevisstgjøring, og informantene forklarer at det oppstår et stort behov for å ”gjøre noe mer” enn man til da har gjort. For mange av dem virker det ikke bare som om at de føler de har en plikt, men også et kall til å hjelpe. Alle informantene uttrykker gjennom sine svar at de er bekymret for hvordan

---

²⁸³ ”Les MIFFs årsrapport for 2014”, 16.06.14: <http://www.miff.no/2014> side 8 (besøkt 25.11.15)

²⁸⁴ ”Verv nytt medlem og delta i trekning av ny iPad”, MIFF, 01.01.14: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2014/01/01VervmedlemogdeltaitrekningavnyiPad.htm> (besøkt 25.11.15)

²⁸⁵ ”Se hvor MIFF fikk nye medlemmer”, MIFF, 11.03.15: <http://www.miff.no/MedIsraelforfred/2015/03/11SehvorMIFFfikk2000nyemedlemmer.htm> (besøkt 25.11.15)

²⁸⁶ Lorentzen og Rogstad 1994: 39

palestinerne og jødene har det og hvordan det vil gå med dem fremover. At reisen eller hendelser i konflikten blir en utløsende faktor, skyldes at de får se med egne øyne det de har forsøkt å formidle i den perioden de har vært engasjerte. De får en helt ny erfaring med konflikten som gjør at de ser behovet for mer slagkraftig engasjement i sitt nærområde.

Jeg vil si at altruisme er et relevant begrep som må trekkes frem når meningen bak det mer aktive engasjementet skal analyseres, da det er helt klart at formålet hos både MIFF og Palestinakomiteen er å hjelpe andre med lite tanke på hva man kan få tilbake. Det kan også trekkes inn begrunnelser som er forankret i læring fordi informantene lærer mer om konflikten, altså det man jobber med.²⁸⁷ Selvaktelse må også trekkes inn fordi det etter en slik øyeåpner som en reise viser seg å være for mange, ville blitt vanskelig for informanten å fortsette arbeidet uten å ta den nye motivasjonen på alvor. Lorentsen og Rogstads undersøkelse fra 1994 som tok for seg aktive i 95 frivillighetssentraler hvor 761 svarte, viste at det også der var verdibegrunnelsene som var de viktigste etterfulgt av lærings- og selvaktelsesbegrunnelser.²⁸⁸ De viser også at det blant dem som gjør en stor frivillig innsats var verdibegrunnelsene oftere en begrunnelse, enn hos de som deltok i mindre grad. Mine informanter må betegnes som å gjøre en stor frivillig innsats siden de oppretter organisasjoner/lokallag og har vært/er ledere av dem. Jeg vil anta at det innenfor de miljøene informantene mine har tilhørt, også må ha vært sosiale forventninger for eksempel for de i Palestinakomiteen som var en del av det politiske miljøet på venstresiden eller gjennom familierelasjoner for informantene fra MIFF. Flere av informantene trekker frem at de oppdaterer seg jevnlig på ulike måter angående konflikten, som for eksempel å reise til aktuelle områder, invitere forelesere, lese faglitteratur osv. På den måten må man også kunne trekke inn at læringsbegrunnelser er viktige, men at disse ikke er det som er selve årsaken til den frivillige innsatsen. Selv om man kan si at det foreligger ulike kategorier man kan sette årsakene til engasjementet i, vil det ikke være tvil om at informantene drives av en altruisk tankegang.

Konklusjon

---

²⁸⁷ Lorentzen og Rogstad 1994: 42

²⁸⁸ Lorentzen og Rogstad 1994: 40

Konflikten som pådriver for informantenes opprinnelige engasjement og interesse var begrunnet i spesifikke hendelser i den. Dette er mindre synlig i forhold til å ville opprette/lede et lokallag. Det er absolutt konflikten som er pådriver nå også, men på en annen og mer personlig måte. Ofte er det informantenes første reiser til Israel og Palestina som gir dem motivasjon til å opprette/lede lokallag. Dette skjer ofte mange år etter at de ble engasjerte i sin respektive organisasjon, og det er tydelig at den kunnskap de har hatt om konflikten gjennom reisen blir reell. Man kan nesten kalle det en åpenbaring, og det er ikke så rart at begge organisasjonene promoterer studieresier, for det er tydelig en god måte å overbevise på. Verdibegrunnelsene er tydelige fordi informantene forklarer økningen i motivasjon med at man ikke kunne gjøre noe annet enn å engasjere seg mer for å hjelpe palestinerne/jødene. Det er absolutt uselviske årsaker til at informantene tar på seg ansvaret det er å lede andre mot samme mål som dem.

Kapittel 6. Konfliktens konsekvenser: utfordringer man møter som frivillig

Å være politisk engasjert i MIFF eller Palestinakomiteen gir ulike utfordringer, og jo mer aktiv du er i rollen som frivillig jo flere utfordringer vil du møte. Palestinakonflikten lever sitt eget liv ikke bare som en konflikt mellom palestinere og jøder, men også i hvert enkelt individ man som frivillig møter. Noen ganger har konflikten fått stor plass i media og da krever den at dette utnyttes slik at man får ut det budskapet man ønsker. At konflikten krever fikk jeg selv erfare da jeg skulle ta kontakt med informanter i 2014. Jeg begynte den innledende kontakten i begynnelsen av juli, men da Gaza-krigen brøt løs noen dager etterpå var det nesten umulig å få svar spesielt fra Palestinakomiteen.²⁸⁹ De ville gjerne hjelpe, men ba om forståelse for at de ikke hadde tid akkurat da. Andre ganger har konflikten liten plass i media og da må man sørge for at folket, media og politikerne ikke glemmer den. Den krever noe av informantene og det er ingen tvil om at de opplever at det handler om liv og død, noe argumentasjonen de bruker viser. Hvilke utfordringer fører det med seg å være frivillig i organisasjoner som er engasjerte i en så alvorlig sak som Palestinakonflikten er?

Informantene fortalte at det å være frivillig og det å drive et lokallag kan ha mange utfordringer fra det helt enkle som for eksempel å sette sammen et effektivt styre. De som skal være med bør ha tid og engasjement til å gjøre en innsats, og det burde også være en kjønnsfordeling tilnærmet 50/50, noe som ikke har vært like enkelt å få til i alle lag. At flere av informantene nevnte styresammensetningen som utfordrende henger sammen med at det ligger mye ansvar hos lederen i å få i gang aktiviteter, og at man da ønsker personer som ”tar i et tak” sammen med seg. En annen utfordring mange av informantene har fått er at de har blitt kjent med mennesker som hver dag må leve livet sitt som en del av konflikten i Palestina og Israel, og at et slikt bekjentskap medfører bekymringer av en helt annen art enn en styresammensetning gjør.

---

²⁸⁹ ”Se bilder fra før og etter Gazakrigen sommeren 2014”, NRK, 08.07.15: <http://www.nrk.no/urix/ett-ar-siden-gaza-krigen-startet-se-for-og-na-bildene-1.12447932> (besøkt 13.11.15)

Ulike meninger og konfrontasjoner

En annen utfordring som ble nevnt av tre informanter fra MIFF ble beskrevet slik av informant 9: ”Jeg måtte minne en del i styret om at vi var en ikke-religiøs og ikke-politisk organisasjon. Vi tok frem MIFFs vedtekter for å se hvordan vi burde ordlegge oss. Noen prøvde å argumentere med Bibelen, noe som ikke hører hjemme i MIFF.”²⁹⁰

Informant 2 har en lignende historie, og forteller at det opplevdes slitsomt at flere i styret var svært bundet i sin religiøse og politiske tilknytning, og at han var redd for at dette ville kunne skade lagets ”ansikt utad”.²⁹¹ De hadde noen runder på hvordan dette skulle løses, og ble enige om at det skulle være lov å ha personlige meninger ut fra religiøst/politisk ståsted, men at det er viktig at det som kommer ut til befolkningen kan representere MIFF. Det hadde vært noen uheldige episoder der styremedlemmer hadde involvert seg i diskusjoner i lokalavisen og på diverse fora på nett, og at de meningene som kom frem der ikke var representative for det MIFF står for. Informanten sa at dette var ubehagelig å ta opp fordi man ønsker ikke å kneble noen, men samtidig er det viktig at MIFFs budskap ikke blandes sammen med personlig budskap om disse to ikke er forenelige.²⁹²

Det var ingen i Palestinakomiteen som nevnte akkurat slike utfordringer, men en informant sa at de av og til kunne få henvendelser fra personer som ønsket styreverv, men at de måtte avslå fordi den aktuelle kandidaten ofte stod for et mye mer radikalt uttrykk enn det man ønsket skulle komme fram i et lite lokallag på en nokså liten plass. Også her ble det presisert at det var viktig at styrets medlemmer og leder hadde et uttrykk utad som samsvarte med Palestinakomiteens vedtekter. Informanter fra begge sider sa at når konflikten var ekstra spent kunne man se det på ordbruken i media, og i kommentarfelt på organisasjonenes hjemmesider/Facebook.

Konflikten har to parter og det har den også i den norske befolkningen, noe mange informanter har fått føle på kroppen i form av konfrontasjoner. Disse kommer som regel når informantene deltar på stands, eller havner i diskusjoner på arbeidsplasser/omgangskretsen, eller når de deltar i debatter/diskusjoner på ulike fora. Flere av informantene sier at det er håpløst å drive konstruktive samtaler/diskusjoner når noen setter spørsmålsteget ved synet de

---

²⁹⁰ E-postintervju 10. November 2014

²⁹¹ E-postintervju 9. November 2014

har på konflikten, uten å ville høre hvorfor de mener som de gjør. Er konflikten mye fremme i media i forbindelse med spesifikke hendelser der det for eksempel går liv tapt, kan det være vanskelig å ha seriøse diskusjoner fordi temperaturen blir høy hos de engasjerte.

Som sagt i metodedelen opplevde jeg at tre av informantene satte spørsmålsteget ved at jeg ikke ville si noe om mitt ståsted i konflikten, noe som utløste usikkerhet hos dem. Jeg merket at de veide ordene på en annen måte og at de ikke klarte å snakke så fritt som i begynnelsen av intervjuet. Det var også to av informantene som i den skriftlige tilbakemeldingen sa at de håpte jeg kunne forstå det synet de hadde, og den argumentasjonen de kom med. Jeg opplevde at informantene var bekymret for om jeg ville tro ”dårlig” om dem, og de aller fleste fremhevet at de hadde forståelse for den andre parten men at de var helt sikre på hvem som hadde mest behov for deres støtte. Disse ytringene kom uoppfordret og ikke som svar på noen spørsmål, og jeg tror det handler om at de er redde for å virke for ensidige uten vilje til å prøve å forstå den andre parten samtidig som at de er tydelige på hvilken part de støtter.

Informantene fra MIFF fortalte at slike konfrontasjoner hadde blitt et økende problem, og at det har vært et gradvis skifte i hvordan deres meninger mottas i det norske samfunnet. Å støtte staten Israel i dag er noe annet enn for noen tiår siden, og man har langt færre støttespillere i befolkningen enn før. Flere av informantene sier at medias vinkling har skapt et bilde av konflikten som ikke viser hvor vanskelig det er å være jøde, men kun hvordan det er å være palestiner på Gaza eller Vestbredden. Informantene fra Palestinakomiteen opplever også konfrontasjoner, men i langt mindre grad enn de gjorde tidligere. Flere av de som har vært engasjerte lengst sier at det fra 1980-tallet bare har blitt enklere og enklere å kunne ytre meninger som gir støtte til palestinerne. Dette samsvarer med at den norske opinionens endring i holdninger generelt, der de går fra å være svært israelfvennlige til å få mer og mer sympati for palestinerne. Begrepet ”Norge- Israels beste venn” som er tittelen på Hilde Henriksen Waages bok fra 1996 stemmer ikke lenger, og den virkeligheten må begge parter forholde seg til.²⁹³

Å bli konfrontert med det synet man har er altså noe alle informantene har opplevd, og for flere av dem er det nesten hverdagskost. Informantene fra MIFF sier at konfrontasjonene ofte oppleves som usaklige og til tider ubehagelige, i større grad enn informantene fra

---

²⁹³ Henriksen Waage 1996

Palestinakomiteen. Nesten alle informantene har opplevd ufine tilbakemeldinger, og nevner eksempler på noen av dem de har fått:

-”om du støtter Israel vil du bli fortapt for Gud liker det ikke”

-”din IQ er vel omtrent som skonummeret ditt”

-”stakkars deg, jeg skal be for deg”

-”din terror supporter”

-”du og arabervennene dine”

-”du har vel en bombe i den sekken din du”

-”alle som du fortjener å ligge under torva”

To av informantene fra MIFF fortalte også om direkte drapstrusler. For informant 1 har slike tilbakemeldinger blitt så vanlige at han anser dem som normale, og sammenligner den sjikanen han møter på lik linje med den journalister i NRK og TV2 til tider opplever.²⁹⁴ Flere av informantene fra MIFF har også opplevd situasjoner som oppleves som truende og vanskelige som for eksempel:

Informant 7: Under en festival i august oppstod det sterk konfrontasjon med noen palestinere i Palestinakomiteen som rev ned Israels flagg og tråkket på det. Vi måtte rope på politiet som kom og viste dem bort.²⁹⁵

Informant 1: ”et av våre medlemmer ble skadet for resten av livet(han er død nå) under demonstrasjonen i Oslo i januar 2009”²⁹⁶

Informant 2: ”Har deltatt på fredelige demonstrasjoner for Israel i Oslo. Der ble det kastet stein fra pro-palestinsk hold inn i folkemengden av pro-israelske foran Stortinget. En som sto ved siden av meg fikk en stein i ryggen. Gikk heldigvis bra med han”.²⁹⁷

---

²⁹⁴ E-postintervju 22. November 2014

²⁹⁵ E-postintervju 16. November 2014

²⁹⁶ E-postintervju 22. November 2014

²⁹⁷ E-postintervju 9. November 2014

Informant 2: ”Et av medlemmene i styret i MIFF (nevner et lokallag) ble overfalt på veg bort fra en demonstrasjon. Han bar på et lite israelsk flagg og ble overfalt av pro-palestinsk ungdom. De var ikke etnisk norske. Noen eldre menn fra samme kultur som ungdommene kom han til hjelp og sa at de ikke skulle angripe en eldre mann.”²⁹⁸

Det er ingen av informantene fra Palestinakomiteen som forteller om slike hendelser der vold er involvert, men sier at det har blitt mye enklere å være støttespiller for palestinerne enn det var da mange av dem startet sitt engasjement på 1970-tallet. Noen av de som har vært med lengst fortalte om episoder der de ble kjeftet på og også truet om de gikk med Palestinaskjerf da de var unge. Informant 10 forteller at han opplevde hets når han stod på stand på 1970-tallet. ”Mye har endret seg frem til i dag” sier han, og viser til at de meningene han ytrer i dag regnes som flertallsmeninger i den norske befolkningen.²⁹⁹

De holdninger som råder i det norske samfunnet hos opinion, media, og politikere viser at palestinerne oppfattes som konfliktens ofre i det norske samfunnet i dag, og at det derfor kanskje vil være mindre sannsynlig at man går til angrep på dem som er engasjerte for ofrene. Synet på Israel har også forandret seg og det gjør at de meningene MIFFs informanter ønsker å ytre vil være mer kontroversielle i dag enn for noen tiår siden. At hetsen oppleves som mer betydelig for informantene fra MIFF henger sammen med at de i dag møter motstand som den informantene fra Palestinakomiteen gjorde i sin tidlige periode. Nesten alle informantene fra MIFF har vært engasjerte også i perioden da det norske samfunnet i stor grad var pro-israelske, og det er nok mye tyngre å gå fra en ”positiv til negativ stemning”.

Medienes rolle

En av utfordringene som flere av informantene nevner når det gjelder jobben lokallaget skal gjøre i forhold til å informere befolkningen, er den rollen media spiller. Mange av informantene sier at media i stor grad er med på å styrke/svekke engasjementet hos dem selv, men også hos medlemmene generelt. Samtlige av informantene fra MIFF nevner medias dekning som et problem i forhold til den jobben de skal gjøre. De sier at det er vanskelig å få fram de faktiske forholdene når media er så pro-palestinske som de er i dag. Dette er en

---

²⁹⁸ E-postintervju 9. November 2014

²⁹⁹ E-postintervju 28. September 2014

endring som spesielt de eldre informantene har lagt godt merke til fra de ble engasjerte på slutten av 1960-tallet og på 1970-tallet. Eksempler på uttalelser fra MIFF-informanter rundt dette:

Informant 1: ”Den bevisste, stadige og beinharde propagandaen i NRK og andre medier – særlig ved at Israels kriger vises helt annerledes enn alle andre – virker over tid”.³⁰⁰

Informant 2: ”Blir mer og mer lei informasjon fra NRK om konflikten”.³⁰¹

Informant 3: ”Den andre intifadaen, og norske journalisters urettferdige dekning av denne, fikk meg til å bestemme meg for økt engasjement”.³⁰²

Informant 4: ”Nordmenn har et veldig skjevt bilde av Israel pga media”.³⁰³

Informant 5: ”NRKs stadige enveiskjøring og blodige bilder fra Gaza, og ”undertrykking” på Vestbredden. Kåre Willoch og Mads Gilberg får temmelig lang taletid i NRK i forhold til Israel”.³⁰⁴

Informant 6: ”NRK Dagsnytt hadde nå nettopp en reportasje fra Gaza der de la skylden på Israel for ødeleggelsene og manglende gjenoppbygging. Dette samsvarer med det bildet som er etablert som ”sannhet”. Det nevnes aldri noe om Hamas’ bruk av private hjem, skoler, moskeer og sykehus til våpen og ammunisjonslager, kommandosentraler og utskytingssteder som dermed gjorde dette til militære legitime mål”.³⁰⁵

Informant 7: ”Norske media er historieløse, kan alt for lite om denne konflikten”.³⁰⁶

Informant 8: ”Norske folks holdninger har blitt mer Israel-fiendtlig. Jeg mener norske og europeiske medier må ta mye av skylden”.³⁰⁷

Informant 9: ”Det norske folks holdninger tenker jeg har endret seg til å bli mer positive til palestinerne og mer negative til israelerne. Jeg tenker det er mye pga at NRK, først med Odd

---

³⁰⁰ E-postintervju 22. November 2014

³⁰¹ E-postintervju 9. November 2014

³⁰² E-postintervju 11. November 2014

³⁰³ E-postintervju 9. November 2014

³⁰⁴ E-postintervju 22. November 2014

³⁰⁵ E-postintervju 6. Juli 2015

³⁰⁶ E-postintervju 16. November 2014

³⁰⁷ E-postintervju 16. November 2014

Karsten Tveit, og så med andre journalister, som stort sett viser palestinerne som undertrykt og Israel som okkupasjonsmakt”.³⁰⁸

Informantene viser at de har liten tiltro til det bildet det norske samfunnet får levert fra konflikten. Flere av dem sammenligner Palestinakonflikten med andre konflikter for å vise hvor urettmessig stort fokus de mener den har i det norske mediebildet. Informant 1 sier at Israels kriger og vold blir dekket tiervis og hundrevis av ganger så sterkt, aggressivt og hatfremkallende som andre lands konflikter. Han viser til at norske soldater antakelig har drept 2-4000 afghanere fra 2001-2011, noe som han mener er så godt som ikke dekket. Informanten kritiserer mediebildet, men forteller samtidig at Gazakrigen sommeren 2014 førte til et stort antall nye medlemmer. Dette forklarer han med at mennesker blir provosert over den hatfremkallende propagandaen som oversvømmer det norske samfunnet.³⁰⁹ Informant 5 forteller at han stor del av hans jobb i MIFF består av å reise rundt for å informere om de sider ved konflikten som befolkningen ikke kjenner til. Han viser spesielt til 1880-årene og at dette er en periode man aldri hører om, og etterlyser et mer nyansert bilde fra NRK. I likhet med informant 1 sammenligner også han medias dekning av Palestinakonflikten med andre konflikter som Kinas okkupasjon av Tibet, Marokkos okkupasjon av Vest Sahara.³¹⁰

De to partene har svært forskjellig oppfattelse av hvordan media dekker konflikten, og informantene i MIFF ser i liten grad på media som troverdig. Mens MIFF sier at media viser et uriktig bilde av konflikten der palestinerne skjebne får uberettiget mer fokus, er det ingen fra Palestinakomiteen som setter spørsmålsteget ved deres dekning. De forteller heller hvordan dekningen er med på å øke medlemstallene:

Informant 16: ”Medlemstallet øker når konflikten er mye fremme i media”.³¹¹

Informant 17: ”Media har spilt en viktig rolle for å påvirke folks syn på konflikten og den positive rekrutteringen til Palestinakomiteen”.³¹²

---

³⁰⁸ E-postintervju 10. November 2014

³⁰⁹ E-postintervju 22. November 2014

³¹⁰ E-postintervju 22. November 2014

³¹¹ E-postintervju 17. Juli 2015

Informant 18: ”Medlemsveksten er markant knyttet til fokus i media, spesielt i forhold til de reportasjene som lages om Gaza”.³¹³

Informant 19: ”Det er alltid noe økning av medlemmer ved store medieoppslag som Gaza, men medlemstallene er overraskende stabile. For tiden rekordmange medlemmer på landsbasis”.³¹⁴

Som jeg har nevnt tidligere har det vært satt spørsmålsteget ved særlig NRKs dekning av Midtøsten-konflikten, og i 2011 fikk de kritikk for å ofte vise palestinerne som den svakeste parten.³¹⁵ Denne undersøkelsen blir trukket frem av to av MIFFs informanter, men de sier at resultatet har lite å si i den store sammenhengen fordi befolkningen allerede har fått informasjonen og dermed har gjort seg opp en mening. Flere av MIFFs informanter nevner navn som journalistene Fredrik Græsvik, Odd Karsten Tveit og Sissel Wold samt legen Mads Gilbert som særlig ødeleggende for hvordan nordmenn oppfatter Israel og årsaken til den politikken de fører. Samtidig er dette navn som nevnes av informanter fra Palestinakomiteen som viktige for å få palestinerne historier ut til folket, og også viktige fordi det er mennesker som opplever forholdene på nært hold og fremstår derfor som mer troverdige.

Faksimile Dagbladet 5. januar 2009.

---

³¹² E-postintervju 7. September 2014

³¹³ E-postintervju 8. Juli 2015

³¹⁴ E-postintervju 21. August 2014

³¹⁵ ”Demonstrasjon mot NRKs partiske mediadekning i Midtøsten”, Norge i dag, 14.06.01: <http://idag.no/debatt-oppslag.php3?ID=1323> (besøkt 18.09.15)

Befolkningens kunnskap om Palestinakonflikten

En annen faktor informantene trakk fram som en utfordring var befolkningens innsikt i konflikten. Ingen av informantene i noen av organisasjonene mente at den norske befolkningen har god innsikt i konflikten, tvert i mot mener alle at det er få som kjenner den godt. Når dette svaret utdypes er det en ganske markant forskjell i hva informantene fra MIFF og det informantene fra Palestinakomiteen legger i dette. MIFFs informanter mener at den norske befolkningen er blendet av medias fokus på palestinerne lidelser, og at de derfor ikke får nok innsikt i hvordan det er å være jøde i verden og i Israel i dag. De mener at på grunn av den manglende forståelsen for staten Israels politikk, er det mange som dømmer dem på et snevert og urettferdig grunnlag. Informant 5 trekker frem et annet problem i tillegg til medias dekning, og det er opplæring om konflikten i skolen. Han har undersøkt ungdomsskolebøker og mener han kan vise at disse er meget anti-israelske, og at de ikke viser konfliktens realiteter.³¹⁶ Jeg har undersøkt dette og funnet at Anita Apelthun Sæle i 2007 rettet et kritisk spørsmål til Kristin Clemet som var utdannings- og forskningsminister da. Spørsmålet tok utgangspunkt i en studie Felleskomiteen for Israel hadde gjort på et utvalg norske skolebøker. Kritikken ble rettet fordi de mente at ”elevene fikk et skjevt, ikke-objektivt bilde av palestina-arabere og jøder. Fremstillingen er også konsekvent i Israels disfavør”.³¹⁷ Det har vist seg at det har vært skolebøker som på 1990-tallet brukte et mer negativt språk rundt Israels handlinger, enn det de for eksempel gjorde rundt PLOs handlinger. Statsråd Gudmund Hernes vedgikk dette, men viste til at fra 1993 er det ikke lenger bare forlagene ansvar å bestemme innholdet for det skal også gjøres av Nasjonalt læremiddel-senter.³¹⁸

Informant 7 viser til at folks innsikt og kunnskap har blitt dårligere fra 1970-tallet og at dette skyldes blant annet at Arbeiderpartiet endret sitt ståsted i samme tidspunkt.³¹⁹ Det siste utsagnet burde jeg fulgt bedre opp for her kan det ligge ulike problemstillinger, men jeg velger å tolke det som at informantene mener at den uforbeholdne støtten AP og det norske folk ga til jødene før 1970 var basert på korrekt informasjon i forhold til den informasjonen de i dag baserer sin kunnskap i. Det kan også være at informantene mener at den norske

---

³¹⁶ E-postintervju 22. November 2014

³¹⁷ ”Anita Apelthun Sæle(Krf) stiller spørsmål angående objektive skolebøker til utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet”, Stortinget, 05.07.05: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=32577> (besøkt 21.11.15)

³¹⁸ ”Den arabisk-israelske konflikten i norske skolebøker”, Senter mot antisemittisme, 25.05.09: <http://sma-norge.no/antisemittisme/den-arabisk-israelske-konflikten-i-norske-skoleb%C3%B8ker-sammendrag/> (besøkt 21.11.15)

³¹⁹ E-postintervju 16. November 2014

befolkningen har blitt mindre opplyste eller at de i mindre grad er politisk engasjerte, men jeg føler at dette havner utenfor den konteksten spørsmålet var stilt i og antar derfor at det er lite sannsynlig.

Informantene fra Palestinakomiteen sier at den norske befolkningens innsikt i konflikten bakgrunn er alt for lav, og de mener at om de hadde denne kunnskapen ville det være få som støttet det staten Israel gjør i dag. Jeg tolker derfor deres svar til at de mener at det norske folk har et noenlunde korrekt bilde av konflikten slik den er i dag, altså at palestinerne er de som er ofrene. Ut fra svarene tolker jeg det også dit hen at om flere hadde kjent til den urett som ble gjort da staten Israel ble opprettet, ville få støttet staten i dag. I hvilken grad informantene skiller staten Israel fra folket vet jeg ikke, men det er ingen som påpeker dette spesielt.

Det er en markant forskjell i hvordan MIFF og Palestinakomiteen bedømmer befolkningens kunnskaper om konflikten. Informantene fra MIFF mener at kunnskap og dermed fokus på den lidelsen jødene har hatt gjennom historien er alt for lav. De mener at det derfor ikke er mulig for samfunnet å forstå hvorfor staten Israel handler som den gjør i dag. For dem virker det som at konflikten opprinnelse med Balfourekklæringen har liten betydning. Det viktige er lidelseshistorien til jødene og deres beho for en egen stat, og at dette forklarer de politiske retningslinjene staten Israel opererer etter. Jeg tolker det dit at informantene fra MIFF mener at om befolkningen hadde satt seg inn i lidelseshistorien til jødene ville også oppslutningen om staten Israel vært mye større. For informantene i Palestinakomiteen er det mangel på informasjon om konflikten opprinnelse som forklarer hvorfor noen i det hele tatt kan støtte staten Israel. De ønsker en større innsikt i den urett som ble gjort mot palestinerne da staten Israel ble opprettet, og mener at det er gjennom en slik kunnskap den norske befolkningen vil kunne ta det rette valget.

En polarisert hverdag

Flere av informantene nevner et annet problem som de synes er vanskelig og som har vært der til all tid, nemlig polariseringen av informasjonen som kommer ut til befolkningen. Den ene partens informasjon blir sett på som useriøs- og eller feil av den andre parten, og ved å hele tiden argumentere mot hverandre bidrar de til at tonen i debatter blir mer usaklig. Fra begge sider blir det fremhevet at det er håpløst å informere befolkningen når det man informerer om

blir kalt løgn, overdrivelser, bortforklaringer m.m. Informanter som har vært med lenge sier at ”slik har det alltid vært”, og noen av dem yrer at de skulle ønske at begge parter kunne sette seg ned for å jobbe fram en felles ”sannhetsgestalt” slik at befolkningen kunne ta veloverveide beslutninger som de var trygge på. To av informantene fra Palestinakomiteen sier at de har forsøkt å få til møter med medlemmer fra MIFF, men at disse alltid ender uten at de klarer å enes.

Den offentlige debatten om Palestinakonflikten er av flere påpekt å være svært polarisert, og dette har etter hvert blitt satt mer og mer på dagsordenen. I juli 2014 ba Dagbladet ti samfunnsdebattanter om å gi råd for hvordan man kan få en bedre debatt rundt Israel/Palestina.³²⁰ Også avisen Vårt Land setter dette problemet i søkelyset noen dager etter Dagbladet, og viser til at debatten har blitt så polarisert at journalister advares mot å delta i den på sosiale medier.³²¹

Propagandakrigen er synlig hver dag på de to respektive organisasjonenes hjemmesider der det legges ned stor innsats i å avdekke usannheter i de andres argumentasjon. Det foregår ikke bare på disse nettsidene, men i diskusjoner om konflikten på ulike fora generelt.

Argumentasjonen er begrunnet politisk, historisk, religiøs, i menneskerettigheter også videre, og det er også flere og flere som begrunner den i egne opplevelser og alle hevder de å inneha en sannhet. Et eksempel på dette er når begrepene ”okkupasent” og ”okkupert” trekkes frem av flere av informantene fra hver side. Det er tydelig at informantene har helt forskjellige meninger og oppfatninger om disse og hvem av partene i konflikten man kan sette dem på. Informant 13 sier at det er vanskelig å få en konstruktiv debatt når man er helt uenige i hvem som er hva, og disse begrepene er noe av det debatten går ut på.³²² Informant 2 sier at han ofte bruker Facebook fordi det er en fri og ubundet plattform som er fri fra media og hvor man lettere kan gi uttrykk for pro-israelske holdninger i diskusjoner.³²³ Flere av informantene nevnte internett som en arena de i stor grad prøve å holde seg vekk fra fordi det er vanskelig å holde diskusjonen på et saklig nivå. At argumentasjonslandskapet er polarisert er ikke noe nytt og noe som kom etter internett, det har vært slik lenge. I 1973 kom Palestinakomiteen med et hefte med informasjon om staten Israel kalt *Israel, propaganda-virkelighet*, som var

---

³²⁰ Ti samfunnsdebattanter gir råd om hvordan man bedrer debatten om Israel/Palestina, Dagbladet, 26.07.14: <http://www.dagbladet.no/2014/07/26/kultur/meninger/kronikk/israel/palestina/34505615/> (besøkt 20.10.15)

³²¹ Redaktøren i Bergens Tidene ber hetsede journalister om å holde seg borte fra sosiale medier, VG, 24.07.14: <http://www.vl.no/2.615/ber-hetsede-journalister-holde-seg-borte-fra-sosiale-medier-1.87418> (besøkt 20.10.15)

³²² Telefonintervju 27. August 2014

³²³ E-postintervju 9. November 2014

utarbeidet med tanke på å presentere bakgrunnen til konflikten. De presiserer at det er stor avstand mellom det som kommer fram i heftet og det utbredte bildet som råder om Israel som en ”demokratisk oase i Midt-Østen”, og at en redegjørelse derfor er nødvendig.³²⁴ Tre år etter denne publikasjonen ga MIFFs første formann Jan Benjamin Rødner ut en bok kalt *Løgnere iblant oss, en analyse av den anti-sionistiske propagandaen*. Boken var et tilsvarende der Rødner tok for seg heftet fra Palestinakomiteen for å avsløre det han mente var usann argumentasjon og kildebruk.³²⁵

Informant 9 fra MIFF sier at hun av og til tviler på om hun er i riktig organisasjon når hun ser MIFF-sympatisører som bruker stygg argumentasjon i sosiale medier. Hun har gradvis merket en endring i hennes måte å jobbe på grunnet dette, og sier at hun nå sjelden bruker ord som ”sannhet” og ”fakta” og er heller ikke så opptatt av å velge side. Informanten er lei av den propagandakrigen hun mener blir ført fra begge sider, og at det er dette hun nå har fokus på når hun skal drive informasjonsarbeid. Hun vil at folket må finne sin egen sannhet og prøve å ikke la seg påvirke av nevnte propagandakrig og media. For å komme nærmere en løsning mener hun at MIFF må gå gjennom en del av sin egen retorikk, ellers vil videre arbeid bli lite konstruktivt.³²⁶

Informant 1 sier at det på MIFFs facebooksider til enhver tid foregår levende debatter og at tonen der kan bli stygg til tider med det som kan ligne dødstrusler, men at de lar dette ligge åpent slik at alle kan se.³²⁷ Et raskt blikk på kommentarer på facebooksidene til de to organisasjonene viser at det i kommentarfeltene brukes ord som ”patetisk, overgrep, latterlig, terrorstat, søppelmennesker, grusom okkupasjonsmakt” også videre. At en saklig debatt vanskelig gjøres i et slikt klima er ikke så vanskelig å forstå, og det er nok derfor flere av dem også føler frustrasjon i den jobben de skal gjøre med å informere den norske befolkningen. Det er likevel ikke til å legge skjul på at de to organisasjonene i stor grad er med på den polariseringen informantene ser på som ødeleggende for egen motivasjon og engasjement. De har begge stort fokus på å tilbakevise påstander fra hverandre, eller fra journalister eller engasjerte generelt. Man skal alltid være kritisk til den informasjonen som kommer frem i alvorlige saker som det Palestinakonflikten er. Problemet som blir påpekt av informanter tidligere er at befolkningen får vanskelig for å stole på argumentasjonen som legges frem. I de

---

³²⁴ Palestinakomiteen 1973: 2

³²⁵ Rødner 1976: 8-9

³²⁶ E-postintervju 10. November 2014

³²⁷ E-postintervju 22. November 2014

svarene jeg har mottatt er det mange av informantene som uoppfordret argumenterer på en måte som i liten grad vil bidra til en debatt der man føler man får objektive og relle fakta. Eksempler på dette er for eksempel når informant 2 skal svare på spørsmålet om det har vært spesielle hendelser i konflikten som har styrket/svekket ditt engasjement. Informanten svarer da ”Ja. Da Israel ga land for fred ved å trekke seg ut av Gaza og innbyggerne svarte med å signalisere at det neste blir Jerusalem. Vi har vunnet Gaza og nå tar vi resten av landet”.³²⁸ Informanten kan ikke forstå hvordan denne holdningen ble som han sier ”nærmest heiet på fra media”.

Det er vanskelig å se at debatten skal kunne få en troverdig og objektiv tone så lenge man som engasjert ikke vil sette seg inn i motpartens følelser og synspunkter rundt slike hendelser. Europarådets Generalsekretær Thorbjørn Jagland kommenterte i 2006 polariseringen rundt debatten om Midtøsten, og viste til Jostein Gaarders tidligere nevnte kronikk. Jagland sier at debattantene i Midtøsten-konflikten opererer innen vidt forskjellige virkelighetsoppfatninger der synspunktene blir uforenelige.³²⁹ Dette er svært tydelig i svarene jeg har fått, og det er nok ikke tilfeldig at det i stor grad er informanter fra MIFF som legger frem flest argumenter der de ønsker å skape forståelse for de handlinger staten Israel blir kritisert for. Dette henger nok sammen med at de føler staten urettmessig blir fremstilt på en negativ måte, og det er ikke til å komme bort fra at mindretallet av den norske befolkningen har den virkelighetsoppfatningen de har.

Det må nevnes at flere av informantene fra MIFF tydelig er ukomfortable med å ytre seg som for eksempel informant 2 har gjort over. De er raske til å si at de har stor sympati med palestinerne situasjon, noe for eksempel informant 5 har gjort. Han viser til sin erfaring med flyktningearbeid siden 1970-tallet, og at han har forståelse for at palestinske flyktninger har det vanskelig. Deres situasjon mener han blir vanskeliggjort av at mange av dem er 4. generasjons flyktninger, men samtidig viser han til at de har det enklere enn mange andre flyktninger fordi de flykter til områder med samme språk, religion og kultur.

---

³²⁸ E-postintervju 9. November 2014

³²⁹”Farlig polarisering av Midtøsten-debatt”, Aftenposten, 19.10.11: <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/Farlig-polarisering-av-debatt-6409500.html>

Konklusjon

En organisasjon som arbeider mot spesifikke politiske mål må regne med å møte ulike utfordringer, men at man skal måtte tåle å få ukvemsord og også oppleve voldelige angrep tror jeg vil være en fjern tanke for de fleste som driver med frivillig arbeid i Norge. For informantene fra spesielt MIFF er dette en del av hverdagen som følger med det engasjementet de har for Israel og jødene. Informanter på begge sider sier at de på ett eller annet tidspunkt har kjempet mot et bilde som er ukorrekt, men at dette har snudd seg i løpet av årene etter organisasjonene ble opprettet. Palestinakomiteens informanter forholder seg i dag til en dekning de i stor grad mener viser det rettferdige bildet, mens MIFFs informanter ser på dagens dekning som urettferdig og ensrettet. For noen tiår siden var denne situasjonen helt motsatt. Dagens debatt blir ikke enklere av at samfunnet har fått mange flere fora å debattere på, noe mange av informantene trekker frem som et problem da det som kommer frem der ofte bare går ut på å bevise motstanderens feil og dermed trekkes diskusjonene ofte over det man anser som greit. Det er ekstra viktig at de som blir regnet for å kunne mest om konflikten jobber for å legge fram fakta og synspunkter som er nøytrale, og som viser respekt for andres opplevelser av den.

Kapittel 7. Nytter engasjementet?

Å utføre frivillig arbeid handler om å gi av sin tid og sine ressurser til andre uten å få økonomisk gjenytelse. I 2010 utførte Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor en undersøkelse der de blant annet så på betydningen av frivillighet for helse, trivsel og lykke.³³⁰ Jill Loga som er forskningskoordinator har utarbeidet undersøkelsen som viser til at frivillig arbeid er en egen kilde til økt tilfredshet for den enkelte, og at man som menneske kan bli lykkeligere av å være frivillig. Uten å definere nærmere hva lykke er, synes det klart at de frivillige må få noe ut av arbeidet de gjør. En del av det å være frivillig handler om årsakene til engasjementet, og at arbeidet man gjør nytter må være en forutsetning for at man i det hele tatt orker å fortsette. Jeg har tidligere vist til at informantenes motivasjon i høy grad er verdibegrunnet og springer ut av et ønske om å hjelpe de som er rammet av konflikten. Selv om de to organisasjonene hele tiden jobber mot ulike politiske delmål, er det ikke til å unngå at den endelige løsningen ”fred og rettferdighet” på ingen måter er særlig nær en lykkelig slutt. Jeg ønsket å få vite noe om informantenes ”nyttefølelse”, men ikke ut fra et håpløst spørsmål om ”de tror på fred”, men ut fra de oppgaver det er forventet at de gjør – nemlig å informere og overbevise den norske befolkningen. Nyttefølelsen er knyttet opp mot i hvilken grad informantene føler de når frem med sitt budskap.

Noe som er interessant er at noen informanter i begge organisasjonene sier at medlemstallene øker, og at det må regnes som et bevis på at arbeidet de gjør nytter. Men om det var så enkelt ville det jo bety at MIFF gjør et dobbelt så godt arbeid som Palestinakomiteen ut fra antall medlemmer de har i dag, og at informantene fra MIFF ville følt nytte i mye større grad enn informantene fra Palestinakomiteen. Å føle nytte kan knyttes opp til Lorentzen og Rogstads ideelle motiver og verdibegrunnelser.³³¹

Informantenes tanker om nytteperspektivet

Fra MIFF svarer bare to av informantene et uforbeholdent ja, altså de føler at arbeidet de gjør nytter. Dessverre utbroderer ikke disse to informantene svarene sine mer enn at de sier de er sikre på at det nytter, og at de klarer å overbevise andre om sitt syn på konflikten. Det jeg kan

---

³³⁰ Loga 2010: 46-47

³³¹ Lorentzen og Rogstad 1994: 39

si er at begge disse har lokallag i områder som tradisjonelt har hatt sterkere støtte til Israel enn i resten av landet, og dermed vil grunnlaget av mennesker som skal overbevises være mye ”lettere” enn for mange av de andre informantene. For resten av MIFFs informanter er svarene mer nyanserte og viser at de er usikre på nytteverdien i informasjonsarbeidet. En av de to er informant 2 som svarer at han er skeptisk på hvor stor nytte innsatsen hans har, men at han fortsetter fordi han føler seg moralsk forpliktet til å balansere synspunktene i konflikten. Han baserer nytteverdien i at den norske befolkningen er så farget av media at det er vanskelig å få dem til å se noe annet enn en side av saken.³³² Flere av de andre informantene skriver at de håper at det de gjør er til nytte, og at flere i den norske befolkningen får innsikt i konflikten og at det arbeidet de gjør teller slik at den samlede påvirkningen blir stor. Informant 8 sier at han vervet mange medlemmer, men at han er usikker på om de var for eller mot Israel før de ble vervet. Til tross for at han har vervet mange medlemmer svarer han at han ikke er overbevist om at arbeidet han gjør nytter, men sier at han håper at det på sikt vil hjelpe.³³³ Å svare et uforbeholdent ja, mot å svare at ”de håper” viser at det er store forskjeller blant informantene innad i MIFF. Selv om dette kan tolkes som at de er usikre på at det de gjør nytter, er det ikke fordi de er usikre på om det de gjør er rett. Alle er svært sikre på at det er mest korrekt å støtte jødene i Palestinakonflikten. At holdningene de sprer er viktig å få frem er alle sikre på, det er heller en usikkerhet i hvor mange de klarer å overbevise. Det er ingen informanter fra MIFF som sier at det de gjør ikke føles nyttig.

Informantene fra Palestinakomiteen er langt mer positive og sikre når de svarer på det samme spørsmålet, og begrunner dette i at de klarer å overbevise mange om sitt budskap. De viser til endrede holdninger i lokalsamfunnet og i befolkningen generelt. Informant 18 sier for eksempel at de opplever en økt forståelse for konflikten i befolkningen og i organisasjonslivet.³³⁴ Han føler at de bidragene lokallaget hans gjør har endret flere menneskers syn og ser klare resultater for eksempel ved oppslutningen om BDS-bevegelsen. Det er en ikke-voldelig bevegelse etablert av det palestinske sivilsamfunnet og som jobber for å presse Israel gjennom for eksempel sanksjoner og boikotter.³³⁵ Informant 16 forteller om en markant økning av medlemmer i hans lokallag, og han føler at flere og flere får den rette

---

³³² E-postintervju 9. November 2014

³³³ E-postintervju 16. November 2014

³³⁴ Telefonintervju 27. August 2014

³³⁵ Informasjon om BDS-bevegelsen: <http://www.bdsmovement.net/> (besøkt 29.09.15)

kunnskapen om konflikten og derfor føler han stor nytte i arbeidet han gjør.³³⁶ Det er bare informant 13 fra Palestinakomiteen som er litt tilbakeholden til informasjonsarbeidet han gjør. Han sier at de menneskene han helst skulle overbevist, er de som ikke ser forskjell på okkupert og okkupant og dermed oppstår det meningsløse diskusjoner. Om dette betyr at han opplever liten nytte er jeg usikker på, for det kan jo være at han i større grad enn de andre informantene fra Palestinakomiteen ønsker å nå dem som står helt på andre siden i konflikten. En av grunnene til at jeg tror dette kan være årsaken, er at han i et annet spørsmål viser til at hans lokallag har invitert medlemmer fra MIFF på debatter/diskusjoner, men at disse møtene ofte blir lite konstruktive.³³⁷ Det vil være stor forskjell i om en forsøker å overbevise en fra MIFF, eller en person som bare har vage kunnskaper om konflikten og kanskje ikke har gjort seg opp en mening enda. Hans nyttefølelse må derfor antakelig knyttes opp til at han kan ha en annen målgruppe enn det de andre informantene har.

En undersøkelse som ble foretatt av HL-SENTERET i 2012 viser at det bare er 13 prosent av den norske befolkningen som støtter Israel mot 38 prosent som støtter palestinerne.³³⁸ Det vil si at for hver tiende person informantene fra MIFF snakker med vil de møte i underkant av fire personer som er helt på motsatt side, og bare litt i overkant av en som støtter deres syn. 29 prosent av de spurte sier at deres syn på Israel har endret seg i negativ retning, og bare 2 prosent sier at deres syn har endret seg i positiv retning.³³⁹ Informantene fra MIFF vil derfor møte et mye tøffere ”publikum” enn det informantene fra Palestinakomiteen gjør, og dette er nok hovedårsaken til at det er færre fra MIFF som uforbeholdent svarer ja når spørsmålet om nytte kommer opp. Selv om det er 53 prosent som sier at deres syn på Israel ikke har endret seg, er det jo ikke denne gruppen man jobber mot og det er derfor de 38 prosentene MIFF må kjempe mot i forhold til Palestinakomiteens 13 prosent som støtter Israel.³⁴⁰

Å skulle overbevise en befolkning der nesten halvparten støtter det motsatte av hva man selv gjør vil være utfordrende for engasjementet og nyttefølelsen rundt det arbeidet man skal gjøre. At Norges befolkning også sier at de har blitt mer negative viser at arbeidsforholdene til MIFF har vært- og er i endring til det vanskeligere. Selv om man er like sikker i eget syn på

---

³³⁶ E-postintervju 21. August 2014

³³⁷ E-postintervju 19. November 2014

³³⁸ Senter for studier av holocaust og livssynssynsminoriteter mai 2012: 7

³³⁹ Senter for studier av holocaust og livssynssynsminoriteter mai 2012: 7

³⁴⁰ Senter for studier av holocaust og livssynssynsminoriteter mai 2012: 46

konflikten som alle informantene fra MIFF sier de er, er det sannsynlig at motstanden de møter vil kunne gå ut over måten de møter Norges befolkning på. Det er en tydelig forskjell i svarene fra MIFF og Palestinakomiteen på dette, og det henger nok sammen med de holdningene HL-SENTERET viser i sin undersøkelse. Samtidig som at informantene fra MIFF forteller om vanskelige arbeidsforhold, er det ikke til å komme bort i fra at halvparten av alle de spurte ikke har noen mening om hvem de støtter i konflikten. Det vil si at det finnes et stort antall mennesker som fremdeles kan være åpne for påvirkning fra de to organisasjonene.³⁴¹

Konklusjon

I ettertid angrer jeg på at jeg ikke stilte spørsmålet i ulike nyanser, som for eksempel hvordan er nyttefølelsen når du ser på hvilken situasjon jødene/palestinerne er i i dag. Jeg innbiller meg at svarene ville litt mer nyanserte hos informantene fra Palestinakomiteen enn de kom frem slik nyttefølelsen ble forelagt, for situasjonen for palestinerne er ikke enkel og det har ikke vært mye framgang i politiske forhold for dem fra konflikten opprinnelse til i dag. Å måle nytte ut fra et slikt perspektiv ville nok gitt svar som ikke ville vært så positive som når de får spørsmål om å måle opp mot hvor vellykket de synes informasjonsarbeidet er. Jeg er usikker på hvordan svarene fra MIFF ville vært, for det er flere av informantene som i noen spørsmål skiller mellom staten Israel og jødefolket og jeg tror kanskje det ville kommet tydeligere frem i et slikt spørsmål. Noen av dem har vanskelig for å forholde seg til den politikken staten fører og mener den skader jødernes sak mer enn den gjør nytte, mens det for andre ikke er noe skille mellom de to og de støtter både stat og folk uforbeholdent. Jeg tror nok likevel at de vil føle større nyttefølelse om den skulle måles opp mot jødernes situasjon slik den forholder seg for dem i dag, enn de gjør i jobben med å informere den norske befolkningen fordi de har liten følelse av at opinionen forstår konflikten på samme måte som MIFF. Opinion, media og politikk er ikke på MIFFs side i det norske samfunnet i dag, og motgangen de føler står i stor kontrast til de arbeidsforholdene Palestinakomiteen møter.

---

³⁴¹ Senter for studier av holocaust og livssynsminoriteter mai 2012: 43

Kapittel 8. Tanker om engasjementets fremtid

Informantenes langvarige engasjement som frivillig i Palestinakomiteen eller MIFF har nok brakt opp tanker om fremtiden, men å spørre noen som jobber med en slik alvorlig konflikt om hvilke tanker de har om den ønsket jeg ikke. Det har lite for seg å be om refleksjoner rundt en løsning av konflikten for det er jo ikke det de jobber med, selv om en løsning i bunn og grunn er det alle håper på. I de svarene som har kommet frem rundt det som faktisk skjer i konflikten er det tydelig at informantene fokuserer på ”her og nå” hendelser, for eksempel hva skjer på Gaza i dette øyeblikket, eller hvilke konsekvenser medfører det siste sikkerhetstiltaket staten Israel innfører til en hver tid? At det er øyeblikket som er i fokus ser man også på de respektive organisasjonenes hjemmesider der det for eksempel oppfordres til boikott av inngåtte handelsavtaler, eller restriksjoner. Informantene tar også opp fremtidige problemstillinger, men det er lite spor av at man diskuterer en endelig løsning. Ved å holde fokus på det som skjer ”her og nå” blir det som en av informantene sa ”mulig å være engasjert i så lang tid”. De små stegene er det som driver dem fremover, og som gjør at de har tilbakelagt tiår som frivillig for palestinerne/jødene.

Det spørsmålet jeg ønsket å få refleksjoner rundt var om informantene trodde det ville bli enklere eller vanskeligere å samle støtte til sin organisasjons syn på konflikten i årene fremover. Et slik spørsmål krever ikke tanker rundt en konfliktløsning, men krever at de tar utgangspunkt i det arbeidet de/organisasjonen gjør og det ståstedet de er på nå. Det sier også noe om informantene tror på holdningsendringer i den norske opinionen, media og politikk. Jeg antok på forhånd at svarene ville henge nært sammen med responsen de ga om nyttefølelsen de hadde rundt sitt engasjement. Om man føler stor grad av nytte som informantene fra Palestinakomiteen uttrykte, vil det være naturlig å tro at de da også vil ha stor grad av optimisme i forhold til det fremtidige arbeidet. Når det gjelder MIFF forventet jeg en større grad av usikkerhet og negativitet i forhold til fremtiden, med tanke på deres usikkerhet rundt nytteaspektet de kjenner på akkurat nå.

Tanker om fremtiden fra Palestinakomiteen

Som forventet var alle informantene fra Palestinakomiteen svært optimistiske med tanke på hvordan det blir å utføre informasjonsarbeid fremover, og hvordan oppslutningen rundt deres budskap vil bli. Flere av dem knytter tanker om økt medlemstall til om media fortsetter å formidle det de ser på som et korrekt budskap fra konflikten. De viser til at en økt forståelse i befolkningen vil gjøre at deres arbeid vil bli enklere enn det er i dag. Disse optimistiske tankene henger nok i stor grad sammen med informantenes følelse av at deres frivillighet nytter. De er i en oppadgående bølge når det gjelder følelsen av å nå frem, og dette vil nok også være med å påvirke tankene om fremtiden. Flere nevner paradokset med at så lenge Israel fortsetter de overgrepene de gjør mot palestinerne vil disse hendelsene være med på å forenkle deres informasjonsarbeid. Krigshandlingene på Gaza og Vestbredden fører til større oppslutning fra befolkningen i Norge, men samtidig er de helt avhengige av at media har ønsket fokus på konflikten da folk i liten grad stoler kun på den informasjonen komiteen selv gir ut. Akkurat dette utsagnet om at befolkningen ikke stoler på det som kommer fra organisasjonen er interessant, og noe jeg gjerne skulle tatt mer tak i men som jeg dessverre ikke fikk tid til. Man kan gjøre seg mange refleksjoner rundt hvorfor to av informantene hadde slike opplevelser. Det kan være at de mente lokalt, og at de jobber i et område der det er størst sympati for jødene. Det kan også ha vært radikale ytringer fra noen i lokallaget, noe den ene informanten har nevnt tidligere og at disse har forårsaket motstand. Om de ikke mener lokalt kan det være fordi de mener nordmenn flest er skeptiske til all informasjon som kommer om konflikten fordi det har vært fokus på mediebildet rundt den de siste årene som nevnt tidligere. Informant 10 forklarer sine tanker om de lyse framtidsutsiktene med at store krigshandlinger som palestinerne er involverte i og ofre for gjør at flere melder seg inn og inntar deres ståsted.³⁴²

For flere av informantene var dette en problemstilling som virket vanskelig, nemlig at jo flere palestinere som dør jo større oppslutning og støtte får Palestinakomiteen for sitt arbeide. Flere av informantene sier at innmeldinger til organisasjonen øker markant når det skjer alvorlige hendelser for eksempel på Gaza. De sier også at antall medlemmer er en måleenhet som viser organisasjonens gjennomslagskraft og vil være en måleenhet for dens ”suksess”. Denne motsetningen, altså palestinsk ulykke mot organisasjonens økning av støtte kan også måles i kroner for hver gang det er alvorlige angrep på palestinere ”ser vi det umiddelbart på

---

³⁴² E-postintervju 28. September 2014

innbetalinger som øker både i mengde og størrelse” sier informant 16.³⁴³ Flere nevner at dette er et paradoks som kan være vanskelig å håndtere til tider, fordi de ønsker at nordmenn skal forstå situasjonen og å bidra uten at det må store nyhetsinnslag om nye dødsfall til, men samtidig ser de at de er avhengige av slike nyhetsoppslag for å holde på massenes oppmerksomhet. Noen informanter nevner lokalt engasjement i form av helsearbeidere og informasjonsreiser som viktige årsaker til lokal oppslutning og dermed viktige årsaker til at man ser for seg en lys fremtid. Jo flere som får innsikt i det palestinerne gjennomgår, jo flere vil spre budskapet om hva som egentlig skjer er holdningene informantene har om disse turene. Det nevnes også at ungdommen som vokser opp får en annen medievinling enn dagens voksne i stor grad har hatt, så de tror og håper at de kommende generasjonene vil få informasjonen de trenger for å kunne se at det er palestinerne som trenger støtten.

Tanker om fremtiden fra MIFF

Når det gjelder informantene fra MIFF er de fleste også her sikre på at det vil bli lettere å samle støtte om eget budskap og organisasjon i årene som kommer, noe jeg på forhånd ikke hadde forutsett. For eksempel sier informant 4 at han er sikker på at det vil bli mye lettere å overbevise det norske folk i fremtiden og begrunner det med at de nå ser ut til å få gjennomslag for sin kritikk av medias fremstilling av konflikten og at flere derfor vil få vite sannheten.³⁴⁴ Den årsaken de fleste nevner som grunn til optimismen er at de til tross for motgang i opinionen generelt og i media opplever en økende medlemsmasse, og dette tror de vil fortsette. Dessverre har jeg ikke bedt dem reflektere nærmere over hvorfor de tror medlemsmassen har økt til tross for den motgangen de nevner, men jeg har sett litt nærmere på om det har vært økt fokus på å verve medlemmer og om det kan være grunnen. Ved å se på årsrapportene de to siste årene ser man at MIFF har hatt særskilt fokus på å øke medlemsmassen i 2015, for eksempel gjennom å ha åpnet for at et familiemedlemskap kan bestå av mer enn to husholdningsmedlemmer noe som foreløpig har gitt en tilvekst på 76 medlemmer. De legger i denne sammenhengen til at de tror det er potensial til mer. Det er også et innslag om at Kjetil Ravn Hansen som er organisasjonssekretær i MIFF i løpet av våren 2015 har tatt telefonkontakt med et betydelig antall givere og at mange av disse har endret status til medlemmer. Dette viser en mer aktiv organisasjon når det gjelder å skaffe

---

³⁴³ E-postintervju 21. August 2014

³⁴⁴ E-postintervju 9. November 2014

medlemmer, og når slikt arbeid lykkes vil det føre til økt tro på at det er flere ”der ute” som ønsker å støtte Israel.

En annen årsak til at de tror det vil bli lettere å overbevise den norske befolkningen fremover kan være at de har et økt fokus på å slå ned på det de mener er uriktige opplysninger i media, noe informant 4 oppga som årsak til sin optimisme. Ved å ta en kikk på årsrapporten fra 2015 ser man at organisasjonen har lagt mange planer for å møte den mediedekningen de mener er feil. De viser også eksempler på støtte de har fått når de har gått til motangrep på feilaktige fremstillinger.³⁴⁵ Sammenligner man med årsrapporten fra 2014 er det tydelig at de satser mye mer på slikt arbeid fremover enn de har gjort, noe som gjør at jeg tror det kan ha gitt utslag i en økt tro på fremtiden.³⁴⁶ Det var bare to av informantene fra MIFF som må betegnes som negative/usikre på hvordan fremtiden vil bli når det gjelder det arbeidet de skal gjøre. Informant 6 begrunner sin skepsis med medias fremstilling av fakta, og at ulike palestinske organisasjoner vinner medias gunst. Han sier at engasjementet har blitt stadig sterkere, samtidig som han ser at muligheten til å påvirke blir stadig mindre. Hans følelse av håpløshet vokser, men han har funnet trøst i et motto fra Jan Erik Vold: Det er håpløst og jeg fortsetter.³⁴⁷ Hans engasjement har altså blitt styrket, men samtidig mener han det er mindre sjanse for å påvirke befolkningen i den retningen han ønsker. En annen informant fra MIFF er ikke negativ bare usikker, og også han tillegger media en viktig rolle i hvordan fremtiden blir. Han har vært med i MIFF i mange år og når han ser tilbake på sin tid der har det aldri vært vanskeligere å overbevise de store massene enn det er i dag. Disse to informantene trekker ikke inn medlemstallene og virker å ha lite fokus på at de har økt. De ser heller på det norske samfunnet som helhet og ser en økt motstand og mistro – derav det mer negative synet på fremtiden. De trekker også frem at stemmer som taler palestinernes sak får mer taletid i media, og trekker spesielt frem Kåre Willoch og Odd Karsten Tveit. Den sistnevnte informanten trekker også fram at så lenge NRK bruker Hamas/FNs forholdstall når det gjelder drepte palestinere vil bildet av konflikten bli skjevt.

---

³⁴⁵ Miffs årsrapport fra 2015: <http://miff.s3-eu-central-1.amazonaws.com/site/wp-content/uploads/2015/06/aarsrapport2015-ferdig-offentlig.pdf> (besøkt 17.09.15)

³⁴⁶ MIFFs årsrapport fra 2014: <http://miff.s3-eu-central-1.amazonaws.com/site/wp-content/uploads/2014/06/aarsrapport2014-til-publisering.pdf> (besøkt 17.09.15)

³⁴⁷ E-postintervju 18. Juli 2015

Konklusjon

At begge partene mener fremtiden er relativt lys overrasket meg spesielt når det gjelder MIFF som i stor grad ytret at de føler de jobber i en bakevje når det gjelder å konkurrere med medias uriktige vinkling av konflikten. Jeg ville trodd at frykten for at flere lar seg påvirke av mediebildet ville vært større, og dermed hatt mer innvirkning på hvordan de så for seg fremtiden. Det er nok det arbeidet som legges ned i å øke medlemsmassen samt påvirke mediedebatten som gjør at de har større tro på fremtiden, enn de har på den nytten arbeidet de gjør har akkurat nå. At informantene fra Palestinakomiteen er så positive var som forventet, og som de sier vil fremstillingen fra media ha mye å si for den jobben de skal gjøre fremover. De trekker også frem en økning av medlemstallene og setter dette i sammenheng med den informasjonen som kommer frem fra konfliktområdet.

Utfordringen for informantene fra begge organisasjonene med tanke på informasjonsarbeidet ser ut til å ligge i hvordan mediebildet fremstiller de hendelsene som skjer. Begge parter trekker frem dette som sentralt for hvordan arbeidet vil bli fremover, men mens informantene fra Palestinakomiteen roser de som formidler, har MIFF et annet syn på saken.

Kapittel 9. Konklusjon

Begrepet ”virkelighetsoppfatning” ble brukt av tidligere nevnte Thorbjørn Jagland i hans advarsel mot polariseringen av Midtøsten-debatten. Etter å ha blitt kjent med 19 svært engasjerte informanter fra Palestinakomiteen og MIFF, er det tydelig at de forholder seg til konflikten i hver sin virkelighet. Oppgavens historiske perspektiv viser at de alltid har forholdt seg til hver sin virkelighet. Informantene bekrefter i sine svar at de ser svært ulikt på det meste som omhandler konflikten og dens hendelser. Virkeligheten har aldri vært virkelig når det gjelder Palestinakonflikten. Begrepene ”Okkupert” og ”okkupant” ble brukt av flere av informantene på begge sider, og det var tydelig at de utløste sterke reaksjoner og tydelige motsetninger. ”Okkupert” og ”okkupant”. To enkle ord, men med et svært verdiladet innhold for informantene. Den ene siden argumenterte sterkt for å **motbevise** begrepets sammenheng i konflikten virkelighet, slik de ser den. Den andre siden argumenterte like sterkt for å **bevise** begrepets sammenheng i konflikten virkelighet, slik de ser den. Sionisme og palestinsk nasjonalisme er to ulike virkeligheter, og skal man se på konflikten historiske perspektiv er det så langt også to uforenelige virkeligheter.

Informantene beveger seg synkront i den samme konflikten, altså de opplever de samme hendelsene og menneskene som utgjør den. Likevel er det akkurat som om det var to helt forskjellige konflikter, ja man kunne nesten tro de var på to ulike kloder for så ulik oppfatning kan de ha av aspekter ved den. Informantene prøver i stor grad gjennom sin argumentasjon å markere hva som er feil ved den andres opplevelse av konflikten. For å spesifisere: det informantene i Palestinakomiteen opplever som en sannhet, blir av MIFF hevdet uriktig – og omvendt. Det er derfor et paradoks at svært mange av informantene nevner den polariserte debatten som en faktor som har negativ påvirkning på deres motivasjon og engasjement, for begge organisasjonene er i stor grad bidragsytere.

Mens engasjementet for jødene har vært tydelig og stort både i opinion, politikk og media fram mot 1980-tallet, er det i dagens Norge en klar sympati for palestinerne. Undersøkelser og forskning viser at den pro-palestinske holdningen er betydelig på alle de nevnte områdene jeg undersøkte. Den bekreftes også av informantene, spesielt fra de som representerer MIFF. De forteller at de arbeider mot et samfunn mange av dem mener å være feilinformert, noe de gir media og deres vinkling skylden for. Begge parter har opplevd å arbeide i en kontekst som for dem som var preget av feilinformasjon og urettferdig vinkling. MIFFs informanter hevder at

media siden 1980-tallet har vært partisk, mens Palestinakomiteens informanter som har vært i samme situasjon tidligere nå hevder at media er rettferdig. Det virker å være enten/eller, det finnes ingen andre nyanser. Medias rolle i konflikten har stor påvirkning på nyttefølelsen hos alle informantene, der MIFF opplever å jobbe i en motstrøm kontra Palestinakomiteens informanter. Det er interessant at selv om nyttefølelsen er svak hos MIFF og høy hos informantene fra Palestinakomiteen, har begge sider svært god tro på fremtiden. Begge parter tror mulighetene for å overbevise befolkningen om sitt syn på konflikten er høy, og igjen begrunnes dette i medias vinkling. MIFF har fokus på at de vil klare å avsløre det de mener er usannheter fra media, mens Palestinakomiteen mener det bildet som presenteres vil bestå og hjelpe dem videre.

Det har vært interessant å få et innblikk i hva som motiverer til det engasjementet informantene har hatt for Palestinakonflikten i flere tiår. Motivasjonen som leder frem til engasjement er helt klart fundert i spesifikke hendelser som for eksempel Seksdagerskrigen. For flere av informantene ble den begynnelsen på en langvarig støtte for jødene eller palestinerne. De årsakene til sin aktive frivillighet informantene forteller om, begrunnes i argumenter jeg vil kategorisere som verdibegrunnelser. Det er tanken om å hjelpe og støtte en av partene som står i fokus, og de nevner i liten grad de politiske målene organisasjonen til enhver tid har. I tillegg til konfliktens spesifikke hendelser, er også reiser til konfliktområdet og personlige møter med palestinere og israelere svært motiverende for dem. Det er nettopp det siste som av flere betegnes som mest betydningsfullt, den personlige opplevelsen av hva konflikten gjør med menneskene som lever i den. Det er tydelig at for informantene er engasjementet en personlig reise, og ikke bare som en frivillig for en større organisasjon. Det som står frem som et tydelig funn når det gjelder informantenes engasjement, er hvor mange følelser som er involvert. Konflikten er noe de opplever personlig på kroppen, fordi de sympatiserer i så sterk grad med jødene og palestinerne. Det er nok det som i så stor grad også gjør at debatten rundt den blir polarisert. Et verbalt angrep på palestinere eller jøders handlinger oppleves som et verbalt angrep på informanten, fordi de i stor grad har satt seg inn i hvordan konflikten oppleves for de to berørte partene. De verdiladede begrunnelsene for engasjementet viser at konflikten for mange av informantene handler om verdier, og dem bør man ikke trække på.

Etter å ha lest alle svarene jeg har mottatt et utall ganger, er det ikke til å komme fra at jeg har fått en større innsikt i det arbeidet de frivillige for MIFF og Palestinakomiteen gjør. Til tross for at de lever i to ulike virkeligheter, har de også svært mange likheter. De motiveres og engasjeres av de samme faktorene, de provoseres av de samme faktorene, de lider med jødene og palestinerne, og alle jobber de ufattelig hardt for å gi denne virkeligheten - slik de ser den - en lysere fremtid.

Videre forskning

Det har blitt forsket en god del på norske holdninger til Palestinakonflikten, og ut fra denne vet man nå mye om venstresidens antiimperialistiske protest som kom på slutten av 1960-tallet. Fra dette arbeidet stammer flere funn rundt opprettelsen av Palestinakomiteen, og deres utgangspunkt og historie fant jeg å være godt kartlagt. Jeg har savnet en lignende forskning rundt MIFF, altså hvilke faktorer ble avgjørende for at denne organisasjonen så dagens lys? Det kan være lett å konkludere med at den oppstår som en protest mot venstresiden, og det er også dette organisasjonen selv sier på sine hjemmesider.³⁴⁸ Likevel ville det vært interessant å se på bakgrunnen til de som var med fra begynnelsen. Jeg har fått en liten innsikt i mitt arbeid, men det er svært mye jeg ikke hadde ressurser til å grave dypere i.

Et annet område som jeg også føler er uklart, er skillet mellom staten Israel og jødefolket. I mange undersøkelser som retter ulike spørsmål mot opinionen angående holdninger til Palestinakonflikten, blir spørsmålet ofte stilt slik at man må forholde seg til enten begrepet "Israel" eller "jødene". Jeg oppdaget gjennom kommunikasjonen med informantene at det var flere som sa for eksempel "sympati for jødene, men lite forståelse for Israel". Det var flere ganger at informanter ba meg spesifisere om jeg mente jødene som folk, eller jødene som staten Israel. Informantene er personer som har større interesse av konflikten enn det man må regne med at nordmenn flest har, og dermed vil de kanskje ha reflektert mer over denne problemstillingen. Det hadde vært interessant å spørre opinionen om de har mer/mindre sympati med jødene enn med staten Israel. Jeg innbiller meg at det ligger et skille der, for jeg tror mange kan ha flere negative assosiasjoner rundt begrepet "Israel" enn jøder. Forholdet

---

³⁴⁸ "MIFFs historie", MIFF, 16.04.10: <http://www.miff.no/nyheter/MedIsraelforfredshistorie.htm>

mellom Israel, kirken og KRF er en problemstilling som også settes i fokus av pastor Arnfinn Clementsen, og også han retter spørsmål rundt den retorikken som brukes rundt staten Israel.³⁴⁹

---

³⁴⁹ ”Israel, kirke og KrF”, Dagen, 04.06.14: <http://www.dagen.no/Meninger/debatt/Israel-kirke-og-KrF-207725> (besøkt 21.11.15)

Kapittel 10. Referanseliste

- Brakstad Veiden, Ingjerd. *Jødeforfølgelsene i Norge. Omtale i årene 1942-1948. Framstilling og erindring av jødeforfølgelsene i Norge under andre verdenskrig, i et utvalg aviser og illegal presse*. Masteroppgave i historie, Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier, Universitetet i Oslo, Våren 2006.
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/23536/masteroppgaveingjerdveidenbrakstad.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Butenschön, Nils A. *Midtøsten: imperiefall, statsutvikling, kriger*. Universitetsforlaget, Oslo, 2009.
- Eitinger, Leo og Rieber-Mohn, Hallvard. *Retten til å overleve: en bok om Israel, Norge og antisemittismen*. Cappelen, Oslo, 1976.
<http://www.nb.no/nbsok/nb/bbb6f8a0e8777501c5145039cb1c8d1c.nbdigital?lang=no#6>
- Gerhardsen, Einar. *Inntrykk fra en reise i Israel; utgitt av Foreningen Norge-Israel*. Foreningen, Oslo, 1962.
- Grønstad, Eli. *Ordkrigen om Midtøsten. Norske synspunkter om konflikten i Midtøsten 1973-74*. Masteroppgave i idéhistorie ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk. Universitetet i Oslo. Høsten 2008
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/25119/Masterx-xOrdkrigenxomxMidtxsten.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Hajum, Ingvild Christine. *Frivillig arbeid: Egoistisk altruisme?*. Masteroppgave i velferdsfag ved Universitetet i Agder, 2015.
<http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/299855/ME-509%2c%20Ingvild%20Christine%20Hajum.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hagelund, Karl Emil. *Israel – elsket og hatet: norske holdninger gjennom 35 år*. Gyldendal, Oslo, 1983.
- Hein Hedegaard, Helle. *Motivation. Motivasjonsteori og praktisk anvendelse*. Hans Reitzels Forlag, København, 2009.
- HL-SENTERET Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter. *Antisemittisme i Norge? Den norske befolkningens holdninger til jøder og andre minoriteter*. HL-SENTERET, Oslo, 2012.

- Heradstveit, Daniel. *Mediakrigen i Libanon: var NRK balansert?*. Norsk Utenrikspolitisk Institutt, Oslo, 1983.
- Ivarsen, Morten. *Holdning til Seks-dagers krigen mellom Israel og araberne i 1967 i et utvalg norske aviser*. Hovedfagsoppgave i historie ved Universitetet i Bergen, høsten 1995.
- Johansen, Karl Egil. *Jødefolket inntar en særstilling, norske haldningar til jødene og staten Israel*. Portal forlag, 2008.
- Kvale, Steinar og Brinkmann, Svend. *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal, Otta 2009.
- Loga, Jill. *Livskvalitet, Betydning av kultur og frivillighet for helse, trivsel og lykke. En kunnskapsoversikt*. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivil samfunn og frivillig sektor. 2010.
- Lorentzen, Håkon og Rogstad, Jon. *Hvorfor frivillig? Begrunnelser for frivillig sosialt arbeid*. En undersøkelse utført for Institutt for samfunnsforskning. Oslo, 1994.

<http://docplayer.no/5873184-Hakon-lorentzen-og-jon-rogstad-hvorfor-frivillig-begrunnelser-for-frivillig-sosialt-arbeid.html>
- Lundestad, Geir. Øst, Vest, Nord, Sør. *Hovedlinjer i internasjonal politikk etter 1945*. Universitetsforlaget, Oslo, 2007.
- Morris, Benny. *The birth of the Palestinian refugee problem revisited*. Cambridge University Press, Cambridge, 2004.
- Myrland, Conrad. *Med Israel for fred: Israel 60 år*. MIFF forlag, Drammen, 2008.
- Olsen, Heidi. *Seksdagerskrigen – et vendepunkt? Norge og Midtøsten-konflikten på 1960-tallet*. Hovedoppgave i historie, Universitetet i Oslo, 1998.
- Palestina-komiteen i Norge. *Israel. Propaganda Virkelighet*. Palestina-komiteen i Norge, Oslo, 1974.
- Pappé, Ilan. *A history of modern Palestine: one land, two peoples*. Cambridge University Press, Cambridge, 2006.
- Rogan, Eugene. *Araberne, Historien om det arabiske folk*. Gyldendal, Slovakia, 2011.
- Rødner, Jan Benjamin. *Løgnere iblant oss. En analyse av den anti-sionistiske propagandaen*. Exodus Forlag, Oslo, 1976.
- Sandvig, Anders. *I ly av pressefriheten: hvordan en journalist ble forsvarsløs i media-Norge*. Aventura. Oslo. 1984

- Selbekk, Vebjørn. *Korset & davidstjernen: Norge, jødene og Israel – fra 1814 til i dag*. Genesis, Kjeller, 2013.
- Sender, Anne. *Vår jødiske reise*. Cappelen Damm, Oslo, 2013.
- Solberg, Tarjei. *Stort sprang, små steg. Kåre Willochs og Høyres endrede syn på Israel-Palestina-konflikten 1965-1990*. Masteroppgave i historie ved Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo, høsten 2013.
https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/38377/Master_Solberg.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Strandå, Tom Rune. *Arbeidernes Ungdomsfylking og Midtøsten-konflikten, 1948-1996*. Masteroppgave i historie, Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier ved Universitetet i Oslo, Våren 2010.
[https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/23252/Masteroppgave Tom Rune Strandaa_AUF_og_Midtxstenkonflikten.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/23252/Masteroppgave_Tom_Rune_Strandaa_AUF_og_Midtxstenkonflikten.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Strømsnes, Kristin. *Folkets makt. Medborgerskap, demokrati, deltakelse*. Gyldendal Akademisk, Oslo, 2009.
- Tveit, Odd Karsten. *Alt for Israel: Oslo - Jerusalem 1948-78*. Cappelen, Oslo, 1996.
- Ustvedt, Yngvar. *Det skjedde i Norge: 5: 1961-1972: politisk engasjement og utdanningseksplasjon*. Den norske bokklubben, Stabekk, 1990.
- Vikør, Knut. *Ei verd bygd på islam: oversikt over Midtaustens historie*. Samlaget, Oslo, 2010.
- Vågstøl, Tarjei. *Den norske solidaritetsrøsla for Palestina, 1967-1986*. Masteroppgave i historie, Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier ved Universitetet i Oslo, Oslo, 2007.
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/23602/vagstol-hish-v2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Waage Henriksen, Hilde. *Norge – Israels beste venn, Norsk Midtøsten-politikk 1949-1956*. Universitetsforlaget, Otta, 1996.
- Waage Henriksen, Hilde. *Peacemaking is a risky business: Norway's role in the peace process in the Middle East, 1993-1996*. PRIO Report. Oslo: PRIO, 2004
http://file.prio.no/Publication_files/Prio/Waage,%20Hilde%20Henriksen%20%282004%29%20Peacemaking%20is%20a%20Risky%20Business.%20PRIO%20Report%201-2004.pdf

- Waage Henriksen, Hilde. *Konflikt og stormaktspolitikk i Midtøsten*. Cappelen Damm, Kristiansand, 2013.

Intervjuguide:

1. Hvor gammel var du da du første gang fikk kjennskap til konflikten og hvilket årstall var dette?
2. Hvordan fikk du kjennskap til konflikten?
3. Hvor gammel var du da du tok stilling til at du aktivt ville støtte en av partene i konflikten og hvilket årstall var dette?
4. Var du på denne tiden politisk engasjert ved for eksempel å være medlem av et parti eller inneha et politisk verv? Om så var tilfelle hvilket parti gjaldt dette?
5. Opplevde du noen utfordringer i oppstarten av lokallaget?
6. Samsvarer ditt syn på konflikten med de holdninger din nærmeste familie?
7. Samsvarer ditt syn på konflikten med de holdninger dine nærmeste venner har?
8. Opplevde du negative tilbakemeldinger fra din nærmeste familie og vennekrets da du bestemte deg for å starte et lokallag for MIFF?
9. Har du familiemedlemmer som også er medlem av MIFF?
10. Har du familiemedlemmer som har startet lokallag for MIFF, eller som innehar verv i noen av organisasjonene?
11. Har du vært med i oppstarten av flere lokallag?
12. Hvor mange medlemmer er det i ditt lokallag?
13. Hvordan er aldersfordelingen i ditt lokallag?(ung-voksen-eldre)
14. Hvordan er kjønnsfordelingen i ditt lokallag?
15. Hvilke aktiviteter har ditt lokallag for å samle støtte/informere om konflikten?
16. Har du i årenes løp blitt konfrontert med det valget du har tatt når det gjelder organisasjonen du støtter?
17. Har du noen gang følt deg forulempet av personer pga støtten du gir?

18. Vet du om noen andre i ditt lokallag har opplevd å bli forulempet pga sitt engasjement i lokallaget?
19. Har du noen gang vært i Israel/Palestina og hva var formålet med reisen/reisene?
20. Har ditt engasjement forandret seg i de årene du har vært medlem i din organisasjon?
21. Har det vært spesielle hendelser i konflikten som har styrket/svekket ditt engasjement?
22. Føler du at den jobben du gjør nytter i form av at du klarer å få andre til å dele ditt syn på konflikten?
23. Føler du at det norske samfunnet har et realistisk syn på partene i konflikten?
24. Har det vært hendelser i konflikten som har gjort ditt arbeid vanskeligere/lettere?
25. Føler du at det norske folks holdninger til konflikten har endret seg siden du begynte å interessere deg for den(fint om du klarer å si noe om når og hvorfor)?
26. Har du et inntrykk av at støtten til MIFF er sterkere/svakere i enkelte geografiske områder av Norge?
27. Tror du det vil bli enklere/vanskeligere for MIFF å samle støtte i årene som kommer?
28. Utfyllende kommentarer

